

Reggeli Ujság

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NOVISAD, KRALJA PETRA UL. 30. I. EMELET
Telefonszám: 21-37, éjjel 20-58
SZUBOTICA, Kralja Aleksandra 7. Telefon 6-70

Noviszád, 1931 szeptember hó 27
VASÁRNAP
XII. évfolyam 227. szám

Előfizetési ára: egy óra 40 dinár, három óra 120 dinár. — Külföldön egy hónapra 50 dinár. — Egyes szám ára hétköznap 1.50 dinár, vasárnap 2 dinár
Megjelenik hétfő kivételével mindennap reggel

Fizetéseképtelenség

Ez az egyáltalán nem klasszikusan esengő magyar szó az utóbbi időben meglehetősen divatba jött. Naponta olvasunk és halljuk, hogy ez vagy az a cég, amelyről pedig azt hittük, hogy sziklaszilárd, beszüntette fizetéseit és negyven százalékos kínál a hitelezők száz százalékos pénzéért. Az emberek megrökönyödéssel fogadják ugyan a hírt, de mindent a gazdasági válságra hárítanak át. Ha azonban kissé jobban a mélyre tekintünk a dolgoknak, akkor rájövünk arra, hogy nem lehet minden fizetéseképtelenséget a gazdasági válsággal magyarázni. Sőt a legtöbbnek semmi köze sincs ehhez. Nem akarom ezzel azt mondani, hogy tejben-mézben fürdünk, olyan sötét azonban mégsem a helyzet, mint azok szeretnék feltüntetni, akiknek csak jó alkalom a krízis arra, hogy ennek tüze mellett megsüssék kis pelesenyjüket.

A fizetéseképtelenség első és fő, hogy ne mondjuk kizárólagos oka: a konjunktura idején megszokott költségek. A háború utáni években a kereskedő annyit keresett, amennyit akart. Pénz volt bőven és mindenki vásárolt, az ár mellékes volt. A nagy forgalom természetesen nagy haszonnal járt és bizony az a kereskedő, aki még álmalom sem remélte, hogy valamikor úgy ömlenek az ezresek a kasszájába, olyan költséges életmódra rendezkedett be, amilyenre kedves papája egyáltalában nem szokta. A legdivatosabb és legdrágább külföldi fürdőhelyek felelték csak meg azok igényeinek, akik valamikor még ki sem tudták mondani azoknak az utazási irodáktól ajánlott helyeknek neveit. A hazai fürdők nem rendelkeztek elég komforttal azoknak, akiket gyerekkorukban megvert a papájuk, ha nem jelentek meg selyem pyjamában a — konyhában elfogyasztott reggelinél. Annyit költöttek háztartásra egy hónap alatt, ami normális körülmények között még egy évre is sok lenne. A konjunktura alatt ez még érthető és megbocsájtatható volt, de ma? Tessék leszállítani az igényeket. Ne költsön senki háromszor vagy négyszer annyit, amennyit keres, mert az amit a kereseténél többet költ, nem az övé, ezt a máséba költi! Ha nem jut pénz Vichyre, menjen Vrnyaeska Banyára, ha drága Deauville, utazzon Krkre, bár a kedves papája bizonyára a dunai uszodát is csak nagyon ritkán vette igénybe. Ne rendezzen be fizetéseképtelen-jelölt ur százezerdinaros fürdőszobát, amikor mamája harminc égnéhány évvel ezelőtt csak a nádpálcá erélyes forgatása révén tudta rákényszeríteni, hogy évenként egyszer nyakig merüljön az egyszoba melletti konyhában elhelyezett esővízes dézsában. Nem lehet havonként 20—30.000 dinárt költeni, amikor a kereset csak 3—4.000 dinár. Tessék a kiadást egyszorba hozni a bevétellel és mindjárt nem lesz annyi fizetéseképtelenség.

Nem akarjuk azt mondani, hogy senki se költsön, sőt mindenkinek kell költeni, mert ezt megkívánja az üzleti élet egészséges vérkeringése. Nem szabad azonban senkinek sem erején felül költenie. És ha már költ, akkor joggal elvárhatjuk, hogy itthon költse el a pénzét, mert ez nemcsak közérdek, hanem mindenkinek a legegységesebb érdeke is. Tartsák csak magukat ahhoz a régi jó közmondáshoz, amely arról szól, hogy mindenki nyújtózzon addig, ameddig a tanyakarója ér és akkor nem lesz semmi baj. Fizetéseképtelenség lesz ugyan akkor is, de nem

annyi, mint ma és nem rontják el a jó fizető, pontos és szolid kereskedő hitelét. Ha végignézzük a fizetéseképtelenek listáján, ott csak kevés régi, szolid céget látunk és ez a körülmény teljes egészében igazolja fenti megállapításainkat.

A kormány és az állami pénzügyintézetek erélyes rendszabályai a pénzügyintézetek szoliditása elleni bujtogatók fékezésére

A betétek kivételére semmi ok nincsen és az erkölcsileg meg nem engedhető aktus

Az európai pénzügyi válság bizonyos elemeknek alkalmat adott arra, hogy különböző tendenciózus híreket terjesszenek. Ennek következtében az utóbbi két—három napban Beogradban, Zágrebben és az ország több más városaiban az egyes pénzügyintézetektől a betétek indokolatlan követelése volt megállapítható. Ez a jelenség teljesen indokolatlan.

Bankjaink külföldi hitelviszonyai olyanok, hogy pénzügyintézeteket az Angliában tett intézkedések semmiféle kellemetlen helyzetben nem hozták. Ennélfogva a betéteknek ilyen indokolatlan visszavonása nemcsak hogy nem jogosult, hanem egyidőben a hazai pénzügyintézetek és az egész belföldi közgazdaság elleni ellenségeskedés erkölcsileg meg nem engedhető aktusa, olyan aktus, amelyet egyetlen kifogástalan polgár sem tehet meg, különösen nem olyan pillanatokban, amidőn az országnak pénzügyi és gazdasági szoliditására kell tanuságot tennie.

Hogy ez a pénzügyintézetek szoliditása ellen irányuló kampány, amelyet a rosszakaratu tendencia hívott létre, milyen méretű, abból is kitűnik, hogy az az állami pénzügyintézetek ellen is irányul, ahol a betétek biztonsága minden kérdésen felül áll. Ennek fenntartásával, hogy a bujtogatók ellen a legszigorubb szankciókat alkalmazzák, a kormány időközben elhatározta, hogy a Hipotekarna Banka és a póstatakarékpenztár az idei év október elseje után az új betétekre csak három százalékos kamatot fizet. A kamatláb a régi betéteknél a régi marad, október elseje után is, azoktól a személyektől pedig, akik a betéteiket most kivesszik, a Hipotekarna Banka a jövőben nem fogad el betéteket. (A. A.)

A kormány választási kiáltványa

Beogradból jelentik: Az összkormány, Zsivkovic Petar miniszterelnökkel az élén tegnap a következő kiáltványt bocsátotta ki az ország népéhez.

Öfelsége a király 1929 évi január 8-iki manifestumával kijelölte az állami és nemzeti politika új irányait.

A kormány, amelyre Öfelsége ennek a manifestumnak végrehajtását bizta az egész népben és az ország minden részén teljes megértésre talált. Így a január 8-iki határozati rezsim sikeresen befejezte misszióját. Ez a misszió pedig azt célozta, hogy a nép körében helyreállítsa az egységet és a belső nyugalmat, hogy közigazgatásunkból eltávolítsa a legsúlyosabb hibákat és hiányosságokat, a népben felébressze a munkakedvet és a haladásba vetett hitet és a tökéletes egység eszméi alapján szabja meg az állami és népelet viszonyát.

Öfelsége a király 1929 szeptember harmadikán kelt törvényével megkoronázta az új nemzeti politikát, Jugoszláviának igaz nevét és a bánások útján végleges szervezetét megadva. Az a lelkesedés, amellyel a nép Öfelségének ezt a történelmi tényke-

dését fogadta, a népi öntudat és politikai megértés bizonyítéka.

Öfelsége a király, mely nemzeti érzéshez és a királyi ház tradícióihoz hűen, amely a király és nép együttműködésében látja szabadságunk és előrehaladásunk legfőbb garanciáját, az idei év szeptember harmadikán kihirdette az alkotmányt. Ezzel a ténnyel, amely az államegységet, mint leg jobb fiaink vérével és áldozatával megszentelt örökséget mindenekelőtt állította, megvetette belső berendezkedésünk és az általános fejlődés állandó és változtathatatlán alapjait.

A szeptember harmadikán alkotmány a nép és állam egyes részeinek legteljesebb érdekharmonizációját biztosítja az állam és nemzeti egység történelmi szükségességével. Az alkotmány valamennyi polgár részére biztosítja a közszabadságot, az elemi jogokat, a tökéletes egyenlőséget és egyenjogúságot, szabadon választott népképviselést, elrendeli a parlament legszélesebb körű illetékességét, széleskörű önkormányzati biztosit elválasztja a közigazgatási és bírósági szervek hatályát, felkísmeret és

Jó minőségű

KÖLNIVIZ

LITERJE D. 50. - DECIEJE D. 5.-

(áveg nélküi)

Rózsa, orgona, szegfű, siper,
origano, kelkflör és tiszta
kölni illatban kapható a

»SOA« Drogériában • Novisad

Országos tűzoltó ünnepség Pancsevón a pancsevói önkéntes tűzoltó egyesület 60 éves jubileuma alkalmából

A pancsevói önkéntes tűzoltó egyesület az országnak legrégebbi ilyenmü intézménye. Megalakítása még a mult század hetvenes éveibe nyulik vissza. Az impulzust rá az akkori katonai határőrvidéknek, Petrovaradinban székelő parancsnoka adta egy még 1870, november 28-án kelt rendeletével, melyben az alája rendelt területeken, főleg a városokban a tűzoltó testületek felállítását javasolta. Így alakult meg Pancsevón 1871 május hó 8-án az önkéntes tűzoltó egyesület, melynek első elnöke Weifert Károly, első főparancsnoka Scheiber Antal nyugalmazott főhadnagy volt, titkára pedig Graff Lajos dr. Hatvan éve hát, hogy ezt az emberbaráti és nemes célu egyesületet a város háza nagytermében Pirka János akkori katonai polgármester, főleg pedig Bobroni Velizár akkori városi tanácsnok hathatós és buzgó közreműködésével megalapították, amikor is a pancsevói katonai parancsnokság átadta az egyesületnek a katonai és kezdetleges kézi szivattyukat. Ez volt az egyesületnek az első felszerelése, mert az egyesület tagjai az egyenruhát és egyéb felszerelési tárgyaikat a saját költségükön voltak kötelesek beszerezni.

Ugyanakkor a város kiküldte Scheiber főparancsnokot Budapestre, Bécsbe és Kremsbe a tűzoltó intézmények tanulmányozására, amely utra és annak költségeire 100 forintot utalt ki neki.

Az első megfigyelő tornyot a mostani római katolikus temető előtti téren állították fel, de azt egy erős szélvihar hamarosan ledöntötte. Az első gyakorlatokat szintén ezen a térségen tartották meg. Később a város háza udvarán állították fel egy megfigyelő tornyot, gyakorlataikat pedig a Te-

mes parti hájoállomás mellett levő hatalmas vörös közraktár udvarán tartották meg.

Az első husz évben alig lehetett a kezdetleges felszerelést kiegészíteni és felajtatni, mert a város vezetősége semmiféle anyagi támogatásban nem részesítette az egyesületet s csak később sikerült ezt a közzönyt legyürni s az egyesület részére évi 1000 forint segélyt megszavaztatni a mult század kilencvenes éveinek elején, amit Germann Nándor akkori elnök és Andrejovics Antal akkori főparancsnok harcoltak ki a várostól.

A mai modern és pompás megfigyelőtoronnyal ellátott laktanyát 1901-ben építették és 1902-ben adták át rendeltetésének. Ekkor a laktanyát is teljesen felszerelték, az egyesület hatalmas fejlődést kapott, amiben nagy érdemeket szerzett Karner János akkori főparancsnok.

A világháboruban az egyesület sok dörék és érdemes tagját elveszítette és a háboru vége felé elhunyt a sok éven át volt kiváló főparancsnok Karner János is.

A háboru után az egyesület egyhangu bizalma a volt alparancsnokot és az egész banovinában elismert kitünő szakembert Szabó Sándort állította az egyesület élére és tette meg főparancsnokká.

A háboru alatt a megfelelő anyag hiányában nem lehetett a rogalódó felszerelést pótolni és nehéz volt a megcsappant emberanyagot is ujalokkal kiegészíteni. De Szabó főparancsnok fárahatatlan energiája és lakadást nem ismerő buzgalma mind a két nehézséget legyürte és az egyesületet a virágzás eddig nem ismert magaslátára emelte.

A város is önzetlenül és anyagi erejéhez képest támogatja az egyesületet, ami-

ben nagy része van Iszajlovics Vasza polgármesternek. Ma már a pancsevói önkéntes tűzoltó egyesület az országnak legjobban és legmodernebbül felszerelt egylete.

Szabó főparancsnok még 1921-ben megalakította a bánáti tűzoltószövetséget Pancsevo székhellyel, melyhez nyolevan község tartozik és melynek ő az elnöke. Erdemci jutalmazásául tűzrendészet ifőfelügyelőnek nevezték ki.

Ma, mikor a pancsevói önkéntes tűzoltó egyesület fennállásának 60-ik, a bánáti tűzoltó szövetség pedig fennállásának tizedik évfordulóját ünnepli, az ország minden részéből egybesereglett ezer és ezer tűzoltó lelkes ünneplése közepette, minden nemesen érző ember velük együtt köszönti őket és szívből kíván nekik még nagyobb sikert és felvirágozást.

Egy aranykutató végrendelete nyomán aranykutató expedició indult el Ausztrália belsejébe

Allítólag tíz mérföld hosszú aranymező várakijakrázásra

Londonból jelentik: Sidneyből kutatóexpedició indult a középausztráliai vadonba, annak a rendkívül gazdag, állítólag tíz mérföld hosszú aranymezőnek felkutatására, amelyet annakidején H. B. Lasseter, az ismert aranykutató fedezett fel.

Lasseter magános kutatásai közben, a vadonban meghalt.

Hagyatékában láthatatlan tintával irt okmányt találtak,

amely megfelelő vegyi eljárás után hozzávetőleges pontossággal megadta az aranymező fekvését.

A középausztráliai aranybánya társaság az ausztrália kormánytól kétszáz négyzetmérföld területre megszerezte az aranykutatás jogát.

KALAPOT EMELÜNK

az új most megjelent

PHILIPS 1930

beépített hangszórós rádió készülék előtt . . . mondják mindazok, akik ezt a készüléket kipróbálták, mert meggyőződtek róla, hogy ez a készülék

maga a tökéletesség!

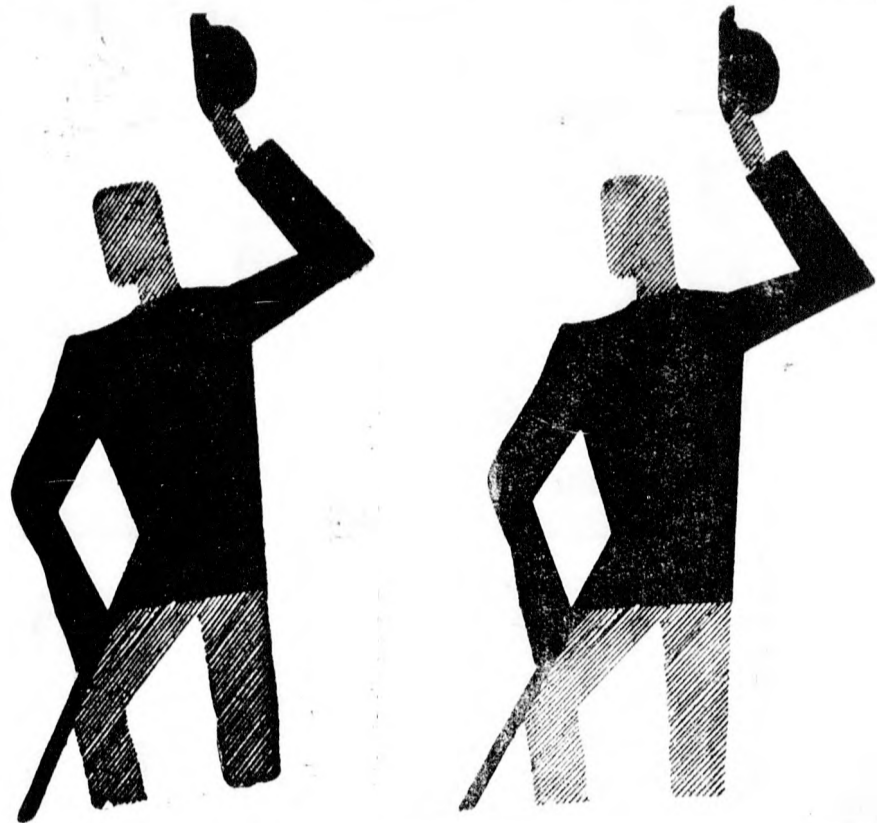
Selektív! Hangerős! Hangtisztá!

És ami a legfőbb: **olcsó.**

Kivánatra díjtalanul bemutatjuk.

RADIOSALON BRÁČA HIRSCH NOVISAD

Kralja Aleksandra 3. Kr. Marija szálló mellett. Tel. 3060

Négy rend ruhát viseltek a Nautilus utasai, mégis fáztak az északi sarkon

A vízhiány miatt is sokat szenvedtek az expedíció tagjai

Londonból jelentik: A Nautilus buvárhajó legénységének néhány tagja átutazóban Londonba érkezett. A tengerészek kijelentették, hogy a rövid sarkvidéki kirándulás fontos tudományos eredményekkel járt. Az egyik alámérülés alkalmával, a tenger alatt hegyet fedeztek fel.

A sarkvidéken az Óceán mélysége legalább kétezer fonál, de egyik pontján alig huszonöt fonál mélységet állapítottak meg.

ami tengeralatti hegylánc létezésére vall. A Nautilus egyfolytában két-három órát maradt a víz alatt. A tengerészek

sokat szenvedtek a hidegtől, noha három-négyrend ruhát viseltek.

A Nautilus bejáróját két-három hüvely vastag jég réteg fedte. Az ut vége felé elfogyott az ivóvíz, úgyhogy a jeget kellett megolvasztani.

A Kárpátok bérceit közel félméteres hóréteg borítja

Nagy vihar pusztított Magyarországon több vidéken

Bukarestből jelentik: A Kárpátokban sünn hull a hó. A brassói hegyekben a hótakaró vastagsága 30-40 centiméter. Bukarestben a hőmérséklet erősen csökkent. Brassóban tegnap plusz 4 fok volt a hőmérséklet. Pécsváradról jelentik, hogy a hat nap óta tartó szakadatlan eső után, tegnap óriási szél keletkezett, amely nagy károkat okozott. A tartós esőzés következtében a szőlő és a burgonya megrohadt. Kiskörösön péntek óta rettenetes vihar tombol. Az esőzéstől meglazult talajból a szél évszázados fákát dönt ki tömegestől. A közlegelőkön a jószágot teljesen szétszórta a vihar, az anyagi kár igen nagy.

A budapesti meteorológiai állomás változóan felhős, szeles, hűvös időt jósol.

Megalakult a Fruska Gora turistaegylet kulai fiókja

Megírta a Reggeli Ujság, hogy a Fruska Gora központi vezetősége elhatározta, hogy Kulán is fiókot létesít. Ebből a célból esztörtökön este 8 órakor a kulai turisták értekezletet tartottak a Vojvodina szálló nagy termében, amelyen a noviszádi központ részéről Grosinger János alelnök, Gračanin Gaja főtitkár, Mihajlović György mérnök,

Paquor József a turisztikai szakosztály vezetője és Nenadović Velimir inspektor jelentek meg. A kulai tagok közül Rasics Gavró főszolgabíró, dr. Jojkics Dusan közjegyző, Jovanović Nemanja jegyző, dr. Stiefelmayer László, dr. Kósa György, Gergelyi József gyógyszerész és még sokan mások vettek részt az értekezleten, amelynek keretében a központi kiküldöttek részéről Gračanin Gaja, Nenadović Velimir és Grosinger János tartottak ismertető beszédet. A jelölő bizottság előterjesztése alapján a kulai Fruska Gora fiókegylet vezetősége a következő: Dr. Stiefelmayer László, Szekulics Ljubisa, dr. Kósa György, Mrdjanov Jesta, Gergelyi József és Stolz Nándor. Felügyelő bizottság: Dr. Stiefelmayer Károly, dr. Kellerman Géza és Sztanković Kriszta. A fiókegyletnek eddig 35 tagja van.

Jól megfelelt

A rendkívüli szigoráról ismert Müller tanár egy orvostanhallgatót vizsgáztott. Következik a kérdés: „Melyek a legjobb izzasztó szerek?” A jelölt elősorolja az általa ismert szereket, elsősorban a kőszvény, meghűlés és fejfájás esetén kitűnően bevált **aszpirin-tablettákat**. „Rendben van. De tegyük fel, hogy ez sem használ, mit csinálna akkor?” — kérde tovább a tanár. Mire a vizsgázó kivágja a rezet: „Akkor elküldeném a páciens Önhöz, tanár ur, vizsgázni.”

November 1-én megindul az autbuszforgalom Noviszádon

A város a Pirosi uton helyezi el a garázst

Noviszád városa — mint azt megírtuk — elhatározta, hogy a repülőtér és Major között autbuszforgalmat indít. Miután a villanytelep nem vállalkozott arra, hogy villamos vagy autbuszforgalmat vezessen be ezen az utvonalon, a városi tanács előterjesztésére a közgyűlés úgy döntött, hogy a város házi kezelésben vezeti az autbusz üzemét.

Az autóalvázakat a Skoda gyárnál vette a város, a karosériákat pedig a noviszádi Reich cég készíti. Az autók október 20-ára teljesen elkészülnek és a város november 1-én üzembe is helyezi az autbuszokat. Az autbusz üzemét a városi mérnöki hivatal fogja vezetni. A városi tanács elhatározta, hogy a Pirosi uton a volt városi vámház telken levő raktárt 150.000 dinár költséggel átalakítja az autbuszok garázsa részére.

Az autbuszok a repülőtér, Pirosi uca, Nyegos uca, Kraljica Marija ut, Tomislav híd, Jelacics uca, karlovci országút, Major utvonalon fognak közlekedni. A viteldíj ára azonos lesz a villamos vasutával.

A járásbíró négy hónapra ítelt egy gázoló szubotocai soffort

A tárgyaláson megállapították, hogy a soffor nem túlkölt idejében

Jovanović Predrag szubotocai büntető járásbíró szombaton délelőtt tárgyalta Ujhelyi Aron 39 éves szubotocai soffor ügyét, aki 1929. október 19-én este a Vilsonova ucan elütötte Jagdics Petar kerékpáron haladt és be akart kanyarodni a Paja Kujundzicseva uccára, amikor hátulról kerékpárjának szaladt az autó. A kerékpár felborult, Jagdics pedig eszméletlenül terült el a földön, de csak könnyebb sérüléseket szenvedett.

A tárgyaláson a vádlott azzal védekezett, hogy a kerékpáros szabálytalanul haladt. Ezzel szemben Pajković Jovan forgalmi rendőr igazolta, hogy a soffor felelős a gázolásért, mert nem túlkölt idejében. A bíróság ennek alapján Ujhelyi Aront büntetésnek mondta ki és négy havi fogházbüntetésre ítélte.

Öfelsége Mária királyné és a királyi hercegek háromszázezer dinárt adományoztak a passzív vidékek felségélyezésére

Beográdból jelentik: Dr. Kosztrenecics szociálpolitikai miniszter az udvari minisztertől tegnap a következő levelet kapta:

Miniszter ur! Van szerencsém értesíteni Önt, hogy öfelsége a királyné legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott, hogy a szárazság által sújtottak részére nevében 200.000 dinár kiutaltassék, míg öfelsége Ptár trónörökös, valamint Andrej és Tomislav királyi hercegek nevében 100.000 dinár utaltassék ki.

Fogadja miniszter ur ezuttal is legőszintébb tiszteletem kinyilvánítását.

Jeftics s. k.

A német miniszterekkel való találkozásunknak cselekvést kell eredményeznie — mondotta Laval francia miniszterelnök

Berlinben nagyszabású előkészületeket tettek a francia államférfiak fogadtatására

Párisból jelentik: Laval miniszterelnök tegnap délben fogadta a külföldi és francia sajtó képviselőit és berlini útja előtt a következő nyilatkozatot tette:

— Berlini utunkat, amelyet Briand külügyminiszterrel együtt teszünk, nem szabad csupán udvariassági gesztusnak tekinteni.

A német miniszterekkel való találkozásunknak cselekvést kell eredményeznie.

Ha Németország és Franciaország viszonya javul és ha e két nagy nemzet között az aktív együttműködés megkezdődik bizonyosra vehető, hogy akkor már könnyebb lesz a bizalmat újból helyreállítani. A két kormányának e különösen fontos feladat megoldásának kell magát szentelnie.

Kényes és nehéz helyzet, de nem leköszíthetetlen.

Párisi és londoni korábbi tárgyalásaink megkönnyítették a dolgot. Mindenekelőtt ezt

a módszert kell alkalmazni, hogy a két ország közötti gazdasági viszonyt rendezzük.

Ez az együttműködés azonban fontos lélektani tényező is lesz, amely a német és francia közvéleményt rászoktatja, hogy

tudomásul vegye a gazdasági együttműködésért való láradozás mellett való kitarításunkat.

A mostani találkozás nézetem szerint a közeljövő számára előkészíti a bizalom légkörét, amely nélkül a világot foglalkoztató komoly problémákat nem lehet megoldani. Bizonyosak vagyunk abban, hogy Briand miniszter és az én berlini utam, amelyet ebben a szellemben teszünk meg, országunk mélyebb érzésének felel meg.

Berlinben egyébként nagyszabású társadalmi és rendőri intézkedéseket foganatosítottak a francia államférfiak berlini látogatásával kapcsolatban.

Laval és Briand tegnap délután fél 5 órakor utaztak el Párisból.

Illetéknemfizetés miatt két és fél millió dinár pénzbírsággal sújtották a noviszádi Hofherr-Schranz céget

A noviszádi Hofherr és Schranz cég ellen nemrég feljelentést tettek adóelvitko-
lás és illeték nemfizetés miatt. A noviszádi állami adóigazgatóság lefoglalta a cég összes könyveit és szigorú vizsgálatot indított, hogy történtek-e tényleg visszaélések a cég részéről. A vizsgálat egy része most fejeződött be és az adóigazgatóság megállapította, hogy a cég a gépeladásokra vonatkozó szerződéseket nem illettezte. A cég 304 ezer 592.61 dinárt nem fizetett, amiből 250

ezer 346.95 dinár nemfizetése nem esik büntetés alá, mert az az 1927 és 28-as évekre vonatkozik és amnesztia alá esik. A bírság alá eső összeg 547.605.66 dinár. A céget ennek háromszorosával, 1,642.816.98 dinár pénzbírsággal és 145.444 dinár ítéleti illeték megfizetésére kötelezték. A Hofherr és Schranz cégnek eszerint 2,593.209.59 dirá pénzbírságot kell összesen fizetnie, mert oia dási szerződéseit nem látta el okmányb-lyeggel.

ODEON, szept. 27-28

Szezónnyitás!

„X 27“

világattrakció!

Főszerepben: **Marlene Dietrich.**

Kezdet: 3, 5, 7, 9¹/₄ órákor

Mossa selyem
harisnyáit

LUX

ENYHE HABJÁBAN,
AZOK MINDIG
UJAK MARADNAK

LUX 9

MOZI

Ariane

Elisabeth Bergner új hangosfilmje
a szuboticaif Lifka moziban

A szuboticaif Lifka mozi most mutatja be Elisabeth Bergnernek, a nagy drámai filmszínésznőnek legújabb száz százalékos hangos filmjét, az Ariane-t. A film, amelynek mindvégig izgalommal tuffutott levegőjében valósággal drámai kirobbanást vár az ember, minden pillanatra lekötö a közönség figyelmét és Elisabeth Bergner, a maga nagyszerű és drámaisággal zsufolt játékával való sággal játszik a közönség idegeivel. Elisabeth Bergner a nagy lelki átélések, lelki túlfeszültségek megjátszásának mestere és ebben a filmben megint remekel olyan játékot nyújtva, amilyent csak a film ünnepnapjain kaphatunk. Bergner méltó partnere ebben a filmben Rudolf Forster, aki a világit játsza meg nyugodt biztonsággal. A drámai feszültség elejétől végig megmarad a filmben, hogy a végén kulmináljon és izléses és szelletes happy enddel végződjék.

Az Ariane nagyszerű filmváltozata Clau de Anet világhírű regényének és valósággal megrázóan tolmácsolja a szerelmes orosz diákleány lelki vívódásait.

Liane Haidt új hangosfilmje a noviszádi
Apollo tonkinóban: „BOHÉMSZEREM“

„Bohémszerem“

Tegnap, szombaton délután mutatta be új hangos filmjét — a sajtó előtt — a noviszádi Apollo tonkinó. A film érdekes és változatos mesészövésű, amelyben Liane Haidt egy bájos leány bohém-szerelmét tárja a néző elé, Páris ezeroldalu cso-

dáin keresztül. Az éjszakai bohémvilág forró levegője, a párisi élet tarka harmóniájával adja Korda Sándornak azt a pompás rendezését, mely bár egyszerű, de minden jelenetében új színeket lobogtat meg. A nagyszerű darabon kívül egy

„Kabare“ és egy „Miki-Mouse“, a könnyekig megkacagató pótműsor.

Az új műsort hétfőn mutatja be az Apolló tonkinó.

„Ideiglenes kölcsönrel pótoljuk azt a veszteséget, amit ideiglenesen el kell szenvednünk, azonban jogi álláspontunkhoz hiven, a nemzetközi fizetések bankjánál akciót indítunk jogaink megvédésére — mondotta dr. Marinkovics Voja külügyminiszter Genfből való visszatérése után

A kölcsön akkora, amekkora a jóvátétel és ilyen módon elkerülhető lesz minden pénzügyi nehézség

Dr. Marinkovics Voja külügyminiszter Jugoszlávia első delegátusa a Népszövetség üléséről pénteken délelőtt visszaérkezett Genfből. Ez alkalommal a külügyminiszter érdekes nyilatkozatokat adott a sajtó képviselőinek a Népszövetség munkájáról.

— A Népszövetség idei ülésének egyik programpontja az egész világon mutatkozó pénzügyi válság volt, amelyet

csak oly módon lehet rendezni, ha a pénzügyileg még egészséges alapokon nyugvó államok segítségét igénybe veszik.

A leszereléssel kapcsolatban érdekes kérdések vetődtek fel. A skandináv delegáció Olaszország sugallmazására olyan javaslatot terjesztett a Népszövetség elé, hogy a leszerelési konferencia összehívásáig a konferenciája ideje alatt az összes államokban szüntessék meg a fegyverkezést. A kérdés azonban sokkal komplikáltabb, semhogy azt így keresztül lehessen vinni és a Népszövetségnek megint csak el kell halasztani ennek a kérdésnek az elintézését.

A japán—kinai összeütközés hatása a Népszövetségre

A japán—kinai összeütközés híre a Népszövetség körében melyesleges megdöbbenést okozott.

Ebben az esetben

olyan komplikált kérdés előtt áll a Népszövetség, amelyet igen nehéz lesz megoldani.

A Népszövetség hangulata meglehetősen izgatott. A harc áll, az események feltartóztatlanul fejlődnek tovább, amelynek megakadályozására semmi sem történik és így meg van annak a lehetősége is, hogy az összeütközések során olyan végzetes tett elkövetésére is sor kerülhet, amelynek igen súlyos következményei lehetnek.

Amerikát is felhívták, hogy vegyen részt a Népszövetség munkájában

Miután a japán—kinai kérdés elsősorban Amerikát és Oroszországot érdekli, félt, hogy veszedelmes komplikációk lépnek fel és hogy elkerülhetetlenné válik nagyobb háború esélye is.

A veszély súlyos precedenst teremtett,

ugy hogy a Népszövetség szükségesnek látta Amerikát is meghívni a Népszövetségbe, habár Amerika nem tagja a Népszövetségnek. Ezzel elkerülni remélik azt, hogy Amerika önálló lépéseket tegyen, ami lényegesen megnehezítené a helyzetet.

A leszerelési konferencia kilátásai nem sők reménnyel biztatnak

Kétségkívül súlyos csapás lenne a Népszövetségre és megingatná a hozzáfűzött reményeket az a körülmény, ha a Népszövetség nem lenne képes megfelelő módon rendezni a felmerülő hasonló természetű vitás kérdéseket. Ez a tény arra a meggyőződésre vezetne, hogy a Népszövetség a februárban megtartandó leszerelési konferencián nem tudná véglegesen rendezni ezt a nagyfontosságú kérdést. Mindenesetre a következő napok eredménye meg fogja mutatni mit tudott a Népszövetség keresztülviszi, mert a Népszövetség addig nem oszolhat fel, amíg a leszerelés ügyét véglegesen le nem tárgyalta.

Jóvátételünk Kérdésének rendezése

Dr. Marinkovics külügyminiszter az újságíróknak arra a kérdésére, hogy milyen munkát végzett a jóvátételi kérdés ügyében, a következő választ adta:

— Genfi tartózkodásom idejének legnagyobb részét azzal töltöttem el, hogy a Hoover javaslat által az államnak okozott károkat valamilyen módon helyrehozzam. A pénzügyi piacokon fennálló nehéz viszonyok miatt nem volt lehetséges megszerezni a nagyhatalmak hozzájárulását a londoni aranzmán aláírására, amely más módon nyújtotta volna részünkre kárpótlást. Eszerint

arra kellett törekednünk, hogy azt a veszteséget, amit ideiglenesen el kell szenvednünk, ideiglenes kölcsönrel pótoljuk, azonban jogi álláspontunkhoz hiven a nemzetközi fizetések bankjánál fogunk akciót indítani jogaink megvédésére.

— A kölcsön akkora, amekkora a jóvátétel és ilyen módon elkerülhető lesz minden pénzügyi nehézség addig, amíg a vita be nem fejeződik. Az ideiglenes kölcsönt egyébként most fogjuk megkötni.

Hírek

1931

Szeptember

27

VASÁRNAP

— A vasárnapi szentmisék a noviszádi beltéri plébániatemplomban és a telepi templomban. A noviszádi beltéri plébániatemplomban vasárnap a szentmisék rendje a következő: reggel fél hét órakor népmise, 8 órakor szentmise az elemi iskolások részére, háromnegyed 9 órakor szentmise gimnazisták és polgáristák részére, háromnegyed 10 órakor nagymise, 11 órakor esendismise. A telepi templomban a nagymise 9 órakor kezdődik.

— A noviszád—osizjeki szintársulat szubotivai előadásai. Hétfőn, 28-án: Az orvos dilemmája. Irta Bernard Shaw. Diákelőadás: Templom egere. Kedden, 29-én: A kör négy szögese, vagy szláv házasság. Szerző Valentin Catauer. Diákelőadás: Templom egere.

Időjárás: Egész Európában borús idő volt, kivéve Délfranciaországot és a Földközi tenger vidékét. Középeurópában helyenként bő esapadék volt. A hőmérséklet Európa északi és déli részén csökkent, Középeurópában emelkedett. Hazánkban borús idő volt, helyenként esővel és széllel. A hőmérséklet átlag négy fokkal emelkedett. A minimum Zagrebban 1 fok, a maximum ugyanott 18 fok volt. Noviszádon tegnap délből 14 fok meleg volt.

Időjárás. Továbbra is borús idő marad, helyenként gyenge esővel, a nyugati részen kiderül. A hőmérséklet nem fog lényegesen változni.

— **Nyugdíjazták Nikies Fedor közoktatásiügyi segédminiszter.** Beográdból jelenti az Avala ügynökség, hogy Öfelsége a király, a minisztertanács elnökének előterjesztésére nyugdíjazta Nikies Fedor közoktatásiügyi segédminisztert.

— **A német parlament elnöke Beográdban.** Loebe Pál, a német parlament elnöke két képviselő társaságában magánjellegű látogatásra tegnap Beográdba érkezett, ahonnan Szófiába majd Bukarestbe folytatja útját, ahol résztvesz a II. internacionálé gyűlésén.

— **Dr. Brezovszky Nándor noviszádi sebészfőorvos szabadságáról visszaérkezett és rendelkezését megkezdte szanatoriumában.** (Futoski put 151.)

— **A noviszádi városi református templomban ma délelőtt a gyülekezet lelkeszt prédikál.** — A beszédének tárgya: Kis és nagy dolgok az örökkévalóság távlatában. A telepi templomban délután három órakor ünnepélyes istentisztelet lesz, melyen egyházi beszédet mond Baksa Arpad theologus. Ezután következik a templom előcsarnokában elhelyezett emléktábla leleplezése. Ünnepi beszédet mond a gyülekezet lelkesztje, az egyház dalárdája pedig vegyeskari énekeket ad elő Ugray Lajos karnagy vezetésével. Az emléktáblát Jérics István sarkókereskedő és neje ajándékozták az egyháznak.

— **Albán komitácsik jugoszláv területre merészkedtek.** Beográdból jelenti az Avala ügynökség, hogy tegnapelőtt éjszaka három főből álló fegyveres albán járőr átlépte a jugoszláv határt. Jugoszláv esendőjárőr tüzharcot kezdett velük, az egyik albán meghalt. A másikat tegnap elfogták, a harmadiknak ugyilátszik sikerült albán területre menekülnie.

APOLLO, szept. 28-29-30

Bohémszerelem (Männer um Lucie)

Szerelmi idill a Montparnassról. Főszereplők: Liane Haid, Oskar Karlweiss, Walter Rilla, Lien Deyers. Kezdet: 5, 7, 9 $\frac{1}{2}$ órakor

— A noviszádi esperantisták tanfolyama, mint ismeretes, e hó 24-én nyílt meg. Eddig több mint ötven hallgató jelentkezett. Beiratkozni még e héten lehet az előadások napján, szerbek: hétfőn és csütörtökön, magyarok kedden és pénteken, a német anyanyelvűek pedig szerdán este 8 órakor az Ustavsza u. 9. alatti állami iskolában.

— A szuboticei póstatolvajokat átadták a bíróság fogházának. A szuboticei rendőrség tegnap befejezte a nyomozást a szuboticei kettes számú póstativatal tolvajai ügyében és a délután folyamán mind az öt vádlottat átadták a bíróság fogházának. Liszner Károly és Tumbász Mária mindvégig állhatatosan tagadtak, a másik három vádlott töredelmesen beismerte bűnét.

— A becskerekai kereskedelmi és iparkamara felhívása a passzív vidékek felsegélyezése érdekében. A becskerekai kereskedelmi és iparkamara felhívást bocsátott ki valamennyi tagjához, hogy a passzív vidékek felsegélyezésének céljaira minél számosabban juttassák el pénzübeli és természetbeni adományait a Vöröskereszt központi nemzeti bizottságához, illetve annak becskerekai szervezeteihez.

— Nem kezdte meg a kampányt a vrbászi cukorgyár. A vrbászi cukorgyár vezetősége a kampány megkezdését szeptember 21-ére állapította meg. Minthogy azonban a rossz időjárás miatt nem szállíthatnak elegendő mennyiségű répát a gazdák, a cukorgyár bizonytalan időre elhalasztotta a kampány kezdetét.

— Sakkmérkőzés Becskerekben. Pénteken este tartották meg Velikibecskerekben a döntő sakkmérkőzést a Rádnieski és a Sakk-klub között. A mérkőzést 9:2 arányban nyerte a Sakk-klub. A Sakk-klub még e hó folyamán háziversenyt rendez Becskerek bajnokságáért.

— Felmentették a család vádjá alól. Becskerekről jelentik: A becskerekai törvényszék tegnap tartotta meg Muntyán Juan malitoráki lakós bűnperében a tárgyalást. Muntyán ellen az volt a vád, hogy kétszer adta el a földjét. A bíróság Muntyánt felmentette, mert a vádat nem látta beigazoltnak.

— A szombori városi képviselőtestület új tagjai. A képviselőtestületi tagságáról már régebben lemondott dr. Lalosevics József ügyvéd, városi képviselő és Konyovics Zsivko kereskedő helyébe most neveztek ki két új tagot. Az új tagok Veszelinovics Milorad ny. baranyai alispán és Makszimov Szergej a Petar király csatorna rt. műszaki igazgatója.

(x) **ROGASKA SLATINA.** Gyomorfejkélynél, gyomorhaj és bélhurutnál, valamint máj és vesebántalmaknál, a legeredményesebben gyógyít a STYRIA gyógyviz. Vezérképviselő Bratya Cselikovity cégnél Noviszád.

— Leesett az első emeletről, semmi baja sem történt. Gonda Hugó szombori kereskedő három éves kislánya a Kistemplom uca 2 számú ház emeletén lévő lakásuk konyhájában játszadozott egy székre állva az ablak előtt. Anyja többször elvette a gyerektől a széket, de az egy őrizetlen pillanatban ismét az ablakhoz vitte, ráállt és megcsuszva a nyitott ablakon át leesett az udvarra. A kisfiu oly csodálatos szerencsével esett le az emeleti ablakból, hogy semmi komolyabb baja nem történt.

— Ha volna még valaki, aki nem tudná, szívesen közöljük, hogy a Gayer-butorgyár Novivrbászon van.

TÖZSDEZARLATOK

A dinár árfolyama, Budapest 10.00—10.10, London 200.

Zürich, Budapest 90.025, Páris 20.20, London 19.50, Newyork 511.5, Brüsszel 71.25, Milanó 26, Madrid 46.40, Amsterdam 205, Berlin 116.

Csikágó. Buza: Alig tartott. Szeptember 48.125, december 48.50, március 51.125, május 52.625. Tengeri: Alig tartott. Szeptember 38.50, december 36.875, március 38.375, május 40.50. Zab: Alig tartott. Szeptember 21.75, december 23, március 24.75, május 25.625. Rozs: Alig tartott. Szeptember 37.25, december 38.625, március 40.75, május 41.125.

Winipeg. Irányzat: Alig tartott. Buza október 54.25, december 55.25, május 59.125.

Noviszádi terménytőzsde. Árak változatlanok. Irányzat: Változatlan. Forgalom: 35 vagon.

Albus Panna egy napja

3. A konyhában

Dacára a nagymosásnak,
Ráér főzni családjának,
Albus szappannal a mosás
Gyorsan halad, nincs kapkodás

Mindenre ráér, ha tudja,
hogyan a mosónő kezében
valódi Albus szappan
van. Nem kell minduntalan
felszaladnia a mosókony-
hába

Az Albus szappan hűségesen
szolgálja Önt és jól
végzi a kötelességét

Saját érdekében ragaszkodik
tehát Ön is az

ALBUS SZAPPAN

A noviszádi ipartestület igazgatói ülésén elhatározta, hogy ha a város nem lép közbe a villanyárak leszállításának érdekében, úgy a miniszterium közbenjárását kéri

A noviszádi ipartestület e hó 24-én délelőtt 8 órakor tartotta meg rendes havi igazgatói ülését, amelyen Abramovics Milan elnökölt. A gyűlés napirendjén többek között az iparostanoncok felszabadításának kérdésében a testület elhatározta, hogy a jövőben azoknak az iparos segédeknek, akiknek tanoncévei lejártak, de a tanonciskola harmadik osztályát még nem végezték el, ideiglenes munkakönyvet adnak, mert ha végleges munkakönyvet kapnak, akkor nem végzik el a tanonciskolát. Az ipartestület kérelmezni fogja az illetékes hatóságoknál, hogy az ilyen segédek az esti tanfolyamot látogathassák.

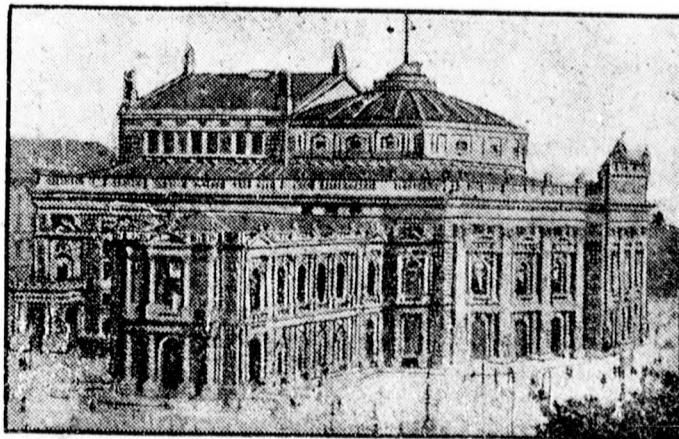
A villanyárak leszállítása ügyében az igazgatóság elhatározta, hogy amennyiben a város nem lenne hajlandó ezt a kérdést rendezni, úgy a testület a miniszteriumnál fogja kérni az árak leszállításának mielőbbi keresztülvételét.

Az ipartestületi iroda helyiségét november elsejétől kezdve a Kralja Petra uca 25 szám alatti lévő görögkeleti egyház épületében helyezik el.

A jogtalan iparüzés és az állami árlejtéseken való jogtalan részvétel ellen az igazgatóság erélyes akciót indít.

A gyűlés foglalkozott még a kovácsok panaszával, a patkoló iskola létesítése ellen, majd Abramovics elnök, mint a Zanatszka Banka igazgatósági tagja, értesítette az igazgatóságot, hogy a bank a kamatlábat október elsejétől 10 százalékról 12 százalékra emelte fel és hogy a bank továbbra is folyósít kölcsönöket.

Végül Grkinics Száva ipartestületi jegyző értesítette az igazgatóságot, hogy a legközelebbi gyűlésen jelentést tesz a beográdi kamarák országos szövetségének gyűléséről, amelyen mint kamarai kiküldött résztvevő.

Bezárják a bécsi Burgtheatert. Az osztrák gazdasági válság arra kényszeríti a bécsi kormányt, hogy az állami színházak kiadásait csökkentse. A kormány most azzal a tervvel foglalkozik, hogy bezáratja a Burgtheatert.

Weifert

SÖR
PANČEVO

a legjobb minőségű

— Református egyházi hírek. A mura-vidéki református misszióban e hó 19—21-én tartotta meg Agoston Sándor főesperes az évi egyházlátogatást. Csikeskavason, Motvarjevčin, Szredistén és Domanjsovcin tartott istentiszteleteket, melyeken a reformátusok majdnem teljes számban megjelentek. Csakovecen meglátogatta a református családokat és velük házi istentiszteletet tartott. 22-én részt vett Zagrebben dr. Popp Fülöp püspök felavatásán. Utána nyolc napra időre Franciaországba utazott.

— Szarvasbőr mosókeztük 65 dinártól feljebb. Fischer J. és fia, Noviszád.

— Lelőtte bátyját. Vrnyacska Banyáról jelentik: Pénteken reggel öt órakor borzalmas testvérgyilkosság történt Rudnicán. Bunics Bránkó rudnicai földműves revolverrel agyonlőtte bátyját, Bunics Zsárkót. Bunics Bránkó nemrégiben szabadult ki a fegyházból, ahol több gáztette miatt volt bezárva. Néhány nappal ezelőtt Zsárkó hazament öccséhez, aki nem jó szemmel nézte bátyját, mert tudta, hogy az megint elkövet valamit, amivel ismét szegénybe hozza a családot. Emiatt össze is veszett a két testvér. Pénteken reggel Zsárkó munkára készült és öccse újra veszekedni kezdett vele. Az idősebb Bunics nem szólt semmit, hanem vette a kabátját és elhagyta a házat. Alig távozott azonban husz méterre, amikor Bránó előkapta revolverét és bátyja után lött. A golyó Bunics Zsárkót hátulról fejbe találta és a homlokán jött ki. A szerencsétlen ember összeesett, de ismét felállt és a csendőrségre akart menni. Utja egy kis erdőn vitt volna keresztül, ahol a sok vérvesztés következtében ismét összerogyott és

— Prima használt boros és pálinkás HORDOK 25-től 3000 literig eladók. Eckstein Simon cégnél, Noviszád.

pár perc múlva meghalt. Bunics Bránkót a csendőrség letartóztatta s nyomban bezárolta a vrnyacska banyai rendőrkapitányságra.

— A passzív vidékek felségélyezésére bizottság alakult Novivrbászon. A községi előjáróság a Vöröskereszt helyi szervezetének elnökségével nagyszabású akciót indít Novivrbászon a passzív vidékek felségélyezésére. Pénteken délután négy órakor e célból a község háza tanácstermben az összes egyletek és testületek részvételével megbeszélést folytattak, amelyen a gyűjtés módjait beszélték meg. Előreláthatólag az itteni szegények és munkanélküliek téli felségélyezésére a bizottság permanenciában fog maradni.

— A Polgári Magyar Daloskör elnöksége felhívja az összes énekesit, hogy a keddi és csütörtöki énekpróbákon okvetlenül jelenjenek meg, az énekórákról való távolmaradásukat a karnagy urnál igazolják.

Nagyon is korán köszöntött be az idén a hideg ősz

Szakadatlanul esik az eső és hideg északi szelek fujnak. A legtöbb embert teljesen váratlanul éri ez a hirtelen időváltozás, mert még nem látják el magukat meleg ruhával. Ennek a beszerzése azonban a mai pénzhány mellett különösen nagy gondot okoz, mert senki sem akar olcsó és gyenge árut, amely csak rövid ideig tart, venni. A rossz gazdasági viszonyokra való tekintettel Klein Jenő cég (Novi Sad, Vel. Bečkerek, Szent) elhatározta magát, hogy idei raktárának összeállításánál olcsó de mindamelllett jó és tartós minőségű árukra különösen nagy gondot fordít. Az őszi és téli áruk árusítása az összes osztályokon (harisnya, kötött ruha téli trikó) már megkezdődött. Az eladásra kerülő cikketek vételkényszer nélkül mindenki személyesen megtekintheti. A kötött ruha (pullover, mellény, sweater) és trikó alsóruha higiénikus és praktikus előnyei a közönség figyelmét külön felhívjuk.

— Emésztési nehézségek, gyomorfájás, gyomorégés, rosszullet, fejfájás, idegizgalom, álmatlanság, gyengeségi állapotok, és munkaképtelenség esetén a természetes „Ferenc József” keserűvíz megszünteti az emésztési zavarokat, a vérkeringést helyes utra tereli, felfrissíti a szellemet és egészséges álmot hoz. Gyógyszertárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— Felsőértésért négy-négy hónapra ítélték két kiskorú szubotikai napszámost. A szubotikai törvényszék szombaton délután négy-négy havi fogságra ítélt két fiatalkorú napszámost, akik augusztus 16-án a tünnepi felvonulás alatt felségértőt jelentéseket tettek.

Óvakodjatok a meghüléstől.

A szájuereg és garat ragályos betegségei alkalmával használja a dr. Wander-féle izletes Anacot-pasztilákat. Kaphatók minden gyógyszerárban. Kicsiny csomagolás ára 8— dinár, nagy csomagolás 15— dinár.

— A házbérvallomási ívek beadása. A Dunabánság területén a házbérvallomási íveket október 1 és 31. között kell beadni az illetékes állami adóigazgatóságnál. Noviszádon a pénzügyigazgatóság 7. számú szobájában kell beadni a házbérvallomási íveket.

— Hirsch rádiószalon rádiókoncertje. A Hirsch cég hatalmas uttörő munkája a Philips rádiók és általában a rádióknak a Dunabánság területén való népszerűsítése terén, mely a Kralja Alekszandra 3. alatti megnyílt állandó rádiókiállítással vette kezdetét, szinte hétről-hétre fokozódik. Az elmúlt hét szenzációja volt az új Philips készülék bemutatása és az óriási érdeklődés dacára is jutott idő arra, hogy megszervezzék a legújabb rádiópropaganda munkát, egy Noviszádon leadandó rádiókoncert október hó első napjaiban a Hirsch cég Kralja Alekszandra 3. alatti rádiószalonjában, neves művészek közreműködése mellett. Ez újabb bizonyíték a nevezett cég hatalmas szervezetének és áldozatkészségének a rádió népszerűsítése terén.

— Princessffizők, melltartók, haskötők raktáron és mérték után Barth L. Noviszád, Petra Zrinjszok 17.

SEBŐ ISTVAN:

Hat esztendő a francia idegenlégióban

Eredeti naplójegyzetek alapján sajtó alá rendezte ANDRÉE DEZSŐ

(76)

Az öreg légionisták hónapok óta suttognak arról, hogy Abd el Krim hadseregében bajok vannak. Eleinte azt hittem, hogy csak bennünket akarnak vigasztalni végső kétségbeesésükben, bár szavaik nyomán gyakran eszembe jutott a dervis panasza Abd el Krimre, a csábító francia aranyra és Talem dey gyűlölete Abd el Krim ellen. Az öregek azt is tudni vélték, hogy a légio flottája megszállta a tengerpartot és hősi küzdelemben megsemmisítette Abd el Krim fegyveresempész flottáját.

Kétkedésemre nagy titokban elmondották, hogy értesüléseiket a flottában szolgáló légionistáktól szerzik, de hogy mi uton-módon, azt nem voltak hajlandók elárulni. Híreik voltak arról is, hogy Abd el Krimnek fogytán a lőszere, a törzsek egymásután adják meg magukat a franciáknak. Abd el Krim békekötést ajánlott, de a béke megkötése körül bajok vannak. A spanyolok ugyanis gondolkodás nélkül felkötnek a jeles szultánt, viszont a franciák meg okoskodnak, hogy ezzel újból elmér-

gesítenék a helyzetet és nem érnének célt vele, mert a törzsek esetleg újból egyesülnek és folytatnák a harcot.

Mióta az indulási parancsot megkaptuk, az öreg légionisták becsülete száz százalékkal megnövekedett. Értesüléseiket most már nyíltan hangoztatják, sőt újabb részletekkel is fűszerezik. Azt mondják, hogy Abd el Krim rekonszája és háremje, már francia hadihajón várja a szultánt, aki azonban sokat ad a „külszínre” és csupán formális háré árán hajlandó megadni magát. A franciák számúzik ugyan, de fegyelmi ellátást biztosítottak számára élete végéig.

Nem tudom mi igaz, mi nem az öreg légionisták elbeszéléséből, annyi bizonyos, hogy bennünket a tiszték is úgy informálnak, hogy Abd el Krimért megyünk. Csak-hogy a tiszték szerint nagyon kemény harcokra van kilátás, de ez már lényegében mindegy, a földolag az, hogy megszabadulunk az utépitéstől.

A tisztesség azt diktálná, hogy némi megilletődéssel bucsuzzunk attól a tájéktól, a hol éveken át laktunk. Megilletődésben nincs is hiány, csak-hogy ez nem a lakóhelynek szól, hanem a tőle való megszabadulásnak. Amikor elindultunk valaki az élen elkezdte és a többiek végig, a menet bezáró tisztékig undorral kiköptek a tábor felé. Csunya dolog, de aki ezt a kálváriát megjárta, nem találhat benne ki-vevni magát.

A menetelés kissé erőltetett ütemben fo-

lyik, mégis nótaszó hallik itt is, ott is. Talán csak a közelmúlt rettenetes szenvedéseinek emléke tartja bennünk az erőt és tompítja a menetelés fáradalmait. A tréncok már így is megteltek lemaradók kal, ughirlik, hogy katonát már nem is vesznek fel többet, csak fegyvert és hátizsákot. Aki lemarad, aligha menekül meg a pusztulástól, mert menetszlopunkat az éhenmaradt sakálók és hiénák egész tömege kíséri, éccaként borzalmas ordítással bömbölnek.

Hetek óta tart már a rohanásszerű menetelés, ellenségnek sehol, semmi nyoma. Dehát akkor miért ez az örületes iram? Az öreg légionisták azt mondják sietnünk kell, nehogy a kabilok közben kibéküljenek. Most ugyanis két pártra szakadva állanak egymással szemben: Abd el Krim vezetése alatt a béke párt, Talem dey fővezérsége alatt pedig a béke ellenes párt.

Néhány nap híjján kéthónapja menete- lünk, ma hajnalban messzi ágyudörgés mör- raját hozta felénk a szél. A táj is megélen- kült, a hegy tulsó lejtőjén gyarmati katonas- ság menetszlopát láttuk. Jelentőlovasok is érkeztek a parancsnoksághoz írásos utasítá- ssal. Az éccakát partizánok gyülevesz tá- bora mellett töltöttük el, alig győztük tá- voltartani őket. Panaszkodnak, hogy már nem reflektálnak a segítségükre. Ugylát- szik ezuttal tényleg komoly az ügy, hamar a partizánokra sinesen szükség.

Folytatása következik!

Heti rádióműsor

Vasárnap, szeptember 27

Beograd, 9: Pravosláv istentisztelet. 10.30: Mezőgazdasági előadás. 11: Gramofon. 11.45: Átvitel. 13.30: A rádiózenekar déli hangversenye. 13.35: Filmhírek. 13.40: Napihírek. 16: Munkásóra. 17: Orvosi előadás. 17.30: Nikolics Bosko gitárkísérettel énekel. 18: Mapa Pecies népdalokat énekel. 19.30: Előadás. 20: Xilofon-hangverseny. 20.30: Rádióesevegés. 21: Hauser Endre hegedűhangversenye. 21.40: Hírek. 22: Cvejics Zsárko énekhangversenye. 22.30: Esti hangverseny.

Zagreb, 5.00: Cigányzene. 8.30: Hangverseny. 10.00: Rádiózenekar.

Budapest, 9: Újsághírek, kozmetika. 10: Egyházi zene és szentbeszéd. 11.15: Evangélikus istentisztelet. Utána: Időjelzés, időjárásjelentés. Majd: Az Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. A hangverseny szünetében: Rádiókrónika. 3.30: A földművelésügyi minisztérium rádió előadássorozata. Időszerű gazdasági tanácsadó. 4.15: A Mándics szalózenekar hangversenye. 4.45: Időjelzés, időjárásjelentés. Majd: A Szikla duplakvartett hangversenye. 6.20: A XVI—XVII. század magyar dalai. 7.20: Sport és löversenyeredmények. 7.40: Mókások. Vigjáték 3 felvonásban. Utána: Időjelzés, időjárásjelentés. Majd: A Fejes szalózenekar zenéje Kalmár Pál (ének) közreműködésével az Ostende kávéházból. 10.30—11.30: Horváth Gyula és cigányzenekarának zenéje. Utána a Fejes szalózenekar zenéjének folytatása.

Bécs, 10.30: Modern orgonaművek. 11.05: A bécsi szimfonikusok hangversenye. 1.05: A D'Laner schrammelnégyes. 3.05: Hummer zenekar. 3.40—4.00 és 4.30—4.50: Közvetítés a treglwangi havasokról. 5.00: A Graf Zeppelin Dél-Amerikába. 5.30: Schumann Róbert: A költő szerelme című dalciklusa Duhan kamaracénekes előadásában. 6.00: Gramofonutazás Mexikón át. 6.30: Beethoven: F-moll vonós-négyes. 7.00: Ebenstein Viktor zongoraversenye. 8.30: Benatzky: A három muskétás című romantikus operettje. 10.30: Horváth Gyula és cigányzenekarának hangversenye Budapestről.

Berlin, 3.00: Szórakoztató zene. Közben 4.25: A német-dán labdarugómérkőzés II. félideje. 6.15: Feuermann Emánuel csellóversenye. 7.00: Hangjáték bemutatás. 7.50: Sport. 8: Zenekari hangverseny. Majd 12.30-ig Jazz.

Boroszló, 5.10: Bécsi zene. 6.30: Szüreti ünnepi felvonulás. 7.25: Toller író felolvasása. 8.00: Berlin. 10.30: Berlin.

Brünn, 11.00: Zenekari hangverseny. 12.00: Prága. 7.00: Szlovák katonadalok. 7.55: Prága.

Brüsszel, (Francia adó), 5.00: Teazene. 6.00: G. 8.00: Trió. 8.30: Szórakoztató zene. 6.45: G. 9.00: Szórakoztató zene.

Bukarest, 12.00: Dumitrescu-zenekar. 1.00: G. 1.50: G. 8.00: Román zene. 8.20: G. 9.00: R. zenekar. 9.45: Sobota énekesnő hangversenye. 10.15: Zenekari hangverseny.

Daventry, 5.30: Orgona. 6: Istentisztelet gyermekeknek. 9.05: Szórakoztató zene, tenordalok.

Frankfurt, 5.10: Szórakoztató zene. 7.00: Citera-és mandolinverseny. 9.00: Wagner: Walkür II. felvonása. 10.35: Táncczene.

Hamburg, 8.00: Operettrészletek. 10.30: Táncczene.

Heilsberg, 3.00: Szórakoztató zene. 6.00: Harmonika. 7.15: Vallásos dalok.

Kassa, 9.00: Istentisztelet a domból.

Kattowitz, 4.20: Népszerű zene. 8.15: Esti zene. 10.30: Ének. 11.00: Könnyű táncczene.

Leipzig, 5.30: Kamarazene. 7.00: Humperdinck-hangverseny. 12.00: Táncczene.

Midland Regional, 9.05: Katonazene alt- és hegedűszóló.

Milanó, 4.00: Kálmán: A bajadér c. operettje. 7.05: Könnyű zene. 8.45: Donizetti: Lammermoori Lucia, opera.

München, 5.15: Szórakoztató zene. 6.20: Citera és gitárkettősök.

Oslo, 4.00: Vendéglői zene. 7.30: Ének. 8.30: Rádiózenekar. 10.05: Táncczene.

Pozsony, 9.00: Római katolikus istentisztelet. 10.15: Cigányzene.

Prága, 9.00: Reggeli hangverseny Karlsbadból. 1.05: Gramofon. 5.30: Gramofon. 10.15: Zene a Mannes-étteremből.

Róma, 5.00: Ének és zenekari verseny. 8.10: Gramofon. 9.00: Olasz hangverseny. Utána tánc.

Stockholm, 7.35: Beethoven: II. hegedűszonáta. 10.00: Rádiózenekar.

Stuttgart, 2.00: Az ulmi gyermekkar hangversenye. 10.55: Szórakoztató zene.

Strassburg, 6.00: Szórakoztató zene. 7.00: Könnyű zene. 7.45: Gramofon. 10.00: Ejjélig táncczene.

Toulouse, 6.00: Hegedűszólók. 7.00: Könnyű zene. 7.30: Argentínai zene. 8.00: Saint-Saens: Szeptet. 8.15: Jazz. 8.30: Operettdalok. 9.00: Grieg: Peer Gynt-részletek. 9.30: Hegedűszólók. 10.00: Gramofon. 11.15: Operadalog.

Varsó, 12.10: Szimfonikus Csajkovszki-hangverseny. 2.25: Hegedűverseny. 10.30: Certel Mária dal-estje. 11.05: Könnyű és táncczene.

Hétfő, szeptember 28

Beograd, 9: Átvitel. Utána esetleg gramofonhangverseny. 12.45: Déli hangverseny. 13.30: Filmhírek. 13.35: Hírek. 16: Gramofon. 17: Népdalok harmonikán. 17.30: Szimfónia Váso népdalokat énekel. 18: Hangversenyközvetítés a Moszkva kávéházból. 19.30: Nyelvlecke. 20: Jovancsics — Lale Vlasztimir népdalokat énekel. 21: Vigjáték. 21.30: Hírek. 21.50: Lulics-Radies Zlata énekel rádiózenekari kísérettel.

Zagreb, 12.30: Gramofon. 5.00: Hangos film közvetítése. 8.00: Új könyvek. 8.30: Gotovac: Marana c. operájából részletek. 10.00: Külföldi vétel.

Budapest, 9.15: A 2. honvéddalozozott zenekarának hangversenye. 12.05: A rádió házikvartettjének hangversenye. 4: Asszonyok tanácsadója. 5: A sárospataki református főiskola 400 éves története. 5.30: A Berend szalózenekar zenéje. 6.30: Német nyelvtanítás. 7: Gramofonhangverseny. 8.15: A Világpolitika előadássorozat II. része. Irta és felolvassa Ottlik György. 8.40: Az Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. Utána: Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. Majd: Rác Béla és cigányzenekarának zenéje a Pannonia szállóból.

Bécs, 11.30: Gramofon. 1.30: Gramofon. 8.00: Verdi ritkán hallott operáinak részletei. 10.15: Hűgel-zenekar.

Berlin, 4.30: Schumann-hangverseny. 4.50: Schubert: A vándor, zongoraverseny. 5.10: Lant-dalok. 7.35: Tánccest. Majd 12.30-ig szórakoztató zene.

Boroszló, 4.00: Romantikus zene zongorán. 4.30: Operettrészletek. 6.00: Meglepetési műsorszám. 6.55: Szórakoztató zene.

Brüsszel, 5.00: Könnyű zene. 9.05: Vallon dalok. 5.00: Teazene. 9.30: Csellójáték.

Bukarest, 1.00: Gramofon. 6.00: Rádiózenekar. 9.00: rBahms: C-moll trió. 10.15: Motzói-zenekar: Könnyű és román zene.

Prága, 7.00: Reggeli hangverseny Karlsbadból. 8.00: Gramofon. 11.00: Rádiózenekar népszerű hangversenye. 12.05: A prágai fuvősegüttes hangversenye. 9.00: Rádiózenekar hangversenye. Bortkievitz zongoraművész közreműködésével. 10.15: Gramofon hangverseny.

Kedd, szeptember 29

Beograd, 9: Átvitel. Utána esetleg gramofonhangverseny. 12.45: Déli hangverseny. 13.30: Filmhírek. 13.35: Hírek. 17: Hangosfilmközvetítés. 19 és 30: Előadás. 20: A rádiózenekar hangversenye. 20.30: Átvitel Zagrebből. 22.30: Hírek. 22.50: Gramofonhangverseny.

Zagreb, 12.30: Gramofon. 5.00: Rádiózenekar. 8.30: Loris Margit zongora és szerzői estje. 10.40: Táncczene.

Budapest, 9.15: Szalózenekari hangverseny. 12 óra 5 perc: A Mándics szalózenekar hangversenye. 4.00: Vadnay Dezső mesél a gyermekeknek. 5.00: Nyár után. Siklóssy Pál előadása. 5.30: Radosné Bock Hilda bécsi dalokat énekel schrammelzene kísérettel. 6.15: Francia nyelvtanítás. 6.45: Farkas Jenő és cigányzenekarának zenéje. 7.30: Az Operaház előadásának közvetítése. Falstaff. Vigopera 3 felvonásban, hat képben. Zenéjét szerzte Guiseppe Verdi. Az első felvonás után ügétversenyeredmények, hírek. A második felvonás után időjelzés, hírek. Az előadás után időjárásjelentés. Majd: Az 1. honvéddalozozott zenekarának hangversenye.

Bécs, 11.30: Brunner-zenekar. 12.40, 1.10 és 3.50: Gramofon. 7.35: Az osztrák munkásénekkar hangversenye. 10.00: Táncczene.

Berlin, 5.00: Szórakoztató zene. 7.20: Wagner-est.

Boroszló, 4.00: Szórakoztató zene. 7.05: Gramofon. 8.35: Vonós-négyes. 10.45: Táncczene.

Bukarest, 1.00: Gramofon. 8.20: Gramofon. 9.00: Rádiózenekar. 9.45: Dumitrescu Aura énekesnő hangversenye. 10.15: Rádiózenekar folytatása.

Kassa, 12.30: Cigányzene. 1.30: Szlovák és magyar hírek. 2.30: Rádiózenekar. 8.30: Dales.

Prága, 11.30: Gramofon. 2.30: Rádiózenekar. 5.20: Gramofon. 8.55: Hangverseny. 9.00: Rádiózenekar.

Szerda, szeptember 30

Beograd, 10: Népiskolai óra. 11.30: Gramofon. 12.45: Déli hangverseny. 13.30: Filmhírek. 13.35: Hírek. 16: Gramofon. 17: Orosz népdalok harmonikán. 17.30: Délutáni hangverseny. 19.30: Előadás. 20: Timotics Milán népdalokat énekel. 20.30: A Busch-testvérek hangversenye Berlinből. 22.00: Hírek.

Zagreb, 12.20: Etlap, konyharecept. 12.30: Gramofon. 5.00: Gramofon. 10.40: Hangosfilm közvetítés.

Budapest, 9.15: A Weidinger szalózenekar hangversenye. 12.05: Eugen Stepat orosz balalajka zenekarának hangversenye. 3.30: Morse tanfolyam. 4.15: Lévy József és Gyulay Pál Jónás Károly előadása. 5.00: A saját otthon. Kármán Andorné előadása. 5.30: Hangverseny. Közreműködik Gervey Erzsébet (ének) és Ziperovszky Fülöpke (hegedű). Zongorán kísér Polgár Tibor. 6.30: Olasz nyelvtanítás. 7.00: Tóth Imre emlékirataiból. A régi Nemzeti Színház. 7.30: Bodán Margit magyar nótá-estje Magyar Imre cigányzenekarával. 8.30: Európai hangverseny Berlinből. Utána: Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. Majd körülbelül 10.15: Anny Sobotta hangversenye. Zongorán kísér Polgár Tibor. Utána: Gramofonhangverseny.

Bécs, 11.30: Machek-zenekar. 1.10: Gramofon. 7.30: Szimfonikus jazz.

Berlin, 5.00: Balogh Jancsi és zenekara. 7.55: Munkügyi közlemények. 8.30: Európai hangverseny. Majd 12.30-ig táncczene.

Boroszló, 4.20: Szórakoztató zene. 10.50: Táncczene.

Brüsszel, 5.00: G. Dvorzsák zene. 5.00: Jazz. 8.00: Dalok. 9.00: Szórakoztató zene.

Leipzig, 4.00: Szórakoztató zene. 11.30: Táncczene.

Páris, 6.00: Gramofon. 8.45: Gramofonrészletek Wagner tetralógiájából.

Pozsony, 12.30: Déli zene.

Prága, 11.30: Gramofon. 2.10: Gramofon.

Riga, 4.00: Zenekari hangverseny.

Csütörtök, október 1

Beograd, 11.35: Gramofonhangverseny. 12.45: 12 és 45: A rádiózenekar déli hangversenye. 13.30: Filmhírek. 13.30: Hírek. 17: Citerahangverseny. 17 és 30: Gramofon. 18: Esti hangversenyközvetítés

a Moszkva kávéházból. 19.30: Francia nyelvoktatás. 20: Orvosi előadás. 20.30: Közvetítés Ljubljánából. 22.30: Hírek. 22.50: Rádiózenekari hangverseny.

Zagreb. 12.30: Gramofon. 1.30: Hangverseny. 5.00: Balalajka. 8.30: Ljubljana.

Budapest. 9.15: Hangverseny. 10.00: A sárospataki református főiskola 400 éves fennállása jubileumi ünnepének helyszíni közvetítése. Istenisztelet és főünnepély a városi templomban. 12.05: A délelőtti hangverseny további folytatása. 4.10: Napi jeremiádák. Buda László előadása. 5.00: A földművelésügyi minisztérium rádióelőadásorozata. 5.30: Az 1. honvédegyezred zenekarának hangversenye. 6.45: Angol nyelvoktatás. 7.15: Bura Sándor és cigányzenekarának zenéje. 8.25: Löversenyeredmények. 8.30: Hazajáró lélek. Szinmű 3 felvonásban. Utána időjelzés, hírek, időjárásjelentés. Majd: Az Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye.

Bécs. 11.30: Cerba-zenekar. 7.15: Kamarazene. 10.15: Jazz.

Leipzig. 4.00: Szimfonikus hangverseny. 7.30: A leipzig szimfonikusok hangversenye.

Páris. 8.45: Hangverseny.

Prága. 11.30: Gramofon. 9.00: A rádiózenekar népszerű hangversenye. 10.15: Wiedermann tanár orgonajátéka a Beránék mozgóból.

Péntek, október 2

Beograd. 11.35: Gramofonhangverseny. 12.45: 12 és 45: A rádiózenekar déli hangversenye. 13.30: Filmhírek. 13.35: Hírek. 15: Népiskolai óra. 16: Gramofon. 17: Grozdanovics Dobrica énekesnő népdalokat énekel. 17.30: Gramofon. 18: Todorovics és Milenkovic népdalokat játszanak és énekelnek. 19.30: Német nyelvoktatás. 20: Szokol-előadás. 20.30: Zongorahangverseny. 21.15: Holodkov Pavle opera-énekes hangversenye. 22.30: Hírek. 22.50: Gramofonhangverseny.

Zagreb. 12.30: Gramofon. 5.00: Rádiózenekar. 8.30: Beograd. 10.40: Táncczene.

Budapest. 9.15: Az Országos Postászenekar hangversenye. 12.05: Hangverseny. 5.00: Moly Tamás novellái: a) A pók; b) A macska; c) A zebra. Felolvassa a szerző. 5.30: Operettrészletek. Gramofonhangverseny. 6.30: Gyorsírótanfolyam. 7.06: F. K. Ginzkey, ein deutscher Dichter. Dr. Ernst Haecckel előadása. 7.30: Weissshaus Imre zongorahangversenye. 8.15: A rádió külügyi negyedórája. 8.30: Pertis Jenő és cigányzenekarának zenéje a Rbitannia szállóból. 9.15: Időjelzés, hírek, újetőversenyeredmények. 9.30: Kamarazene-est. Közben körülbelül 10.00: Időjárásjelentés. Utána 10.45: A Budapesti Koncert Szalózenekar hangversenye.

Bécs. 11.30: Silving-zenekar. 7.40: Gitárverseny. 8.15: A bécsi szimfonikus zenekar hangversenye. 10.10: Wollner zenekar.

Berlin. 4.30: Szórakoztató zene. 6.30: Teazene. 7.40: Zenekari hangverseny.

Milanó. 5.00: Gramofon. 9.15: Kamarazene.

Páris. 6.00: Gramofon. 9.45: Legszebb női hangok. Gramofon.

Prága. 2.10: Gramofon. 2.30: A rádiózenekar hangversenye. 5.10: Gramofon.

Róma. 6.30: Szórakoztató zene. 8.10: Gramofon. 9.00: Vegyes hangverseny. Utána jazz.

Szombat, október 3

Beograd. 11.35: Gramofon. 12.35: Radivojevic Milutin zenekara népdalokat játszik. 13.30: Filmhírek. 13.35: Hírek. 16: A közönség kedvence lemezei. 17: Alekszandrovics Nada népdalokat énekel. 17.30: A rádiózenekar esti hangversenye. 19.30: Előadás. 20: Jankovic Sztanoje a beográdi opera tagja jugoszláv népdalokat énekel. 20.30: Vigjáték. 21: A rádiózenekar esti hangversenye. 21.40: Hírek. 22: Gramofon. 22.30: Seta Európán keresztül.

Budapest. 9.15: A rádió házikvartettjének hangversenye. 12.05: Gramofonhangverseny. 4.00: A porcellánművészet. Hamvas Magda előadása. 5.00: A Szociális Missziótársulat előadása. Missziós rádió-üzenetek. 5.30: Vidák Sándor és cigányzenekarának zenéje. 6.30: Mit üzen a rádió? 7.00: A budapesti szabadstílu bírózó Európa-bajnokságok. Szieberth Imre előadása. 7.15: Kalmár Pál hangversenye a Fejes szalózenekar kíséretével. Utána: Löversenyeredmények. 8.15: A művészet válsága, Márkus László előadása. 8.45: Bécsi keringők. Az Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. Vezényel Donáth Jenő. Utána időjelzés, időjárásjelentés, hírek. Majd: Farkas Jenő és cigányzenekarának zenéje a Spolarich kávéházból.

Bécs. 11.30: A Weiss-zenekar. 3.05: Gramofon. 5.05: A bécsi szimfonikusok hangversenye. 7.45: Hegedűszonáták. 10.30: Táncczene.

A noviszádi Hitelezői Védegyelet hírei

E. halas, telt Kényszeregyezési tárgyalások

Keksz András sztárisziváci kereskedő kényszeregyezési tárgyalását október huszadikára, Heitz Péter odzsaci vendéglős kényszeregyezési tárgyalását október tizenharmadikára, Schön Adolf szombori kereskedőt október tizenharmadikára, Posa Fülöp csantaviri kereskedőt október tizenötödikére, Tölgyesi és Szenti topolai céget október ötödikére, Szlovák Jakobné sztánisicsi kereskedőt október kilencedikére, Budanovics Teréz, Szubotica, kényszeregyezési ügyében október 1-re, Friedmann Leopold zemuni kereskedő ügyében október nyolcadikára tűzték ki az újabb tárgyalást.

Jogerőssé vált kényszeregyezések:

Dobos József sztarakanizsai kereskedő kényszeregyezése szeptember tizenegyedikén vált jogerőssé. A kvóta negyven százalékos, hatszor két havi részletben fizetve.

Popov Golusin kumani kereskedő kényszeregyezése szeptember negyedikén vált jogerőssé. Az első részlet október negyedikén fizetendő.

Weisz Henrik szubotici kereskedő kényszeregyezésének jogerőssége szeptember tizedikétől számítódik.

Braesa Mayer adai kereskedők kény-

szeregyezése szeptember tizenhatodikán vált jogerőssé.

Ujabb adatok a bejelentett kényszeregyezésekről:

Kauper Lajos feketiesi kereskedő kényszeregyezési kérvényét a törvényszék visszautasította.

Kauper Péter feketiesi autóbuszüzemeltető kényszeregyezési kérvényét a törvény szék visszautasította.

Rosenfeld Jenő adai kereskedő ötven százalékos kvótát ajánlott fel, hatszor három havi részletben fizetve. Az első részlet november huszonegyedikén lenne esedékes.

Hartmann Boldizsár knicsanini kereskedő kényszeregyezési kérvényét a törvényszék visszautasította, mert a kérvény szabálytalanul volt kiállítva.

Özv. Eisler Izsóné szubotici kereskedő negyven százalékos egyezséget ajánl, négyszer három havi részletben. Egyezési gondnok dr. Székely Zoltán. Bejelentési határidő október 25. Tárgyalás október 30. Aktívák összege 675.753, a passzívák összege 1.310.694 dinár. A cégnek 92 hitelezője van, ezek közül 46 külföldi.

Bakai János szentai kereskedő kényszeregyezési ügyének aktívái 123.242 dinár, passzívái 152.450 dinárt tesznek ki.

Vrbica Blasko bajmoki kereskedő kényszeregyezési ügyében a hitelezők mind a megegyezés ellen szavaztak és így egyezés nem jött létre.

Pfeffer és társa bácsstopolai kereskedők kényszeregyezési ügyében a bejelentési határidő október 25, a tárgyalást október 30-án tartják meg.

Egyezési gondnok dr. Boschán Sámuel topolai ügyvéd. A cégnek ötven hitelezője van, valamennyi belföldi.

Ma délután Noviszádon:

VOJVODINA — NAK I. osztályu bajnoki mérkőzés

Délelőtt Szlavia — Graficsár II. osztályu bajnoki mérkőzés

Ma délután derbimerkőzés lesz Noviszádon. Két ősi rivális a Vojvodina és a NAK küzdenek az idei bajnoki éven először, a bajnoki pontokért. A mérkőzés érdekességét nagymértékben emeli az a körülmény, hogy a két csapat erőviszonyai nagyjában kiegyensúlyozottak. A csapatok közül a Vojvodinát a nagyobb rutin, a NAK-é a nagyobb gólképesség. A fedezetsorban eddig a Vojvodina javára mutatkozott előny. Ögnyanov távozása óta azonban nagyjában itt is kiegyensúlyozottak az erőviszonyok. A közvetlen védelem a Vojvodinánál jobb. Tippünk: Erős küzdelem, döntetlen eredmény. A mérkőzést Popovic bíró elfoglaltsága miatt Jokszics, a kitűnő beográdi bíró vezeti.

A mérkőzés délután 4 órakor kezdődik a NAK pályán, előtte 2 óra 45 perckor a két egyesület ifjúsági csapatai mérkőznek, bíró: Perakovics.

Délelőtt tíz órakor a Karagyorgye pályán, a

SZLAVIA — GRAFICSÁR

másodosztályu bajnoki mérkőzést rendezik. A papirforma némileg a Szlaviának kedvez, de helyi csapatok egymással küzdelmének a papirforma nem sokat számít. Itt is erős küzdelemre van kilátás. Bíró: Daljev.

A Rádnicski pályán ma délelőtt 8 óra 15 perckor a Szlavia-PAK tartalékcsoportok mérkőznek, 10 órakor pedig a Vojvodina-NAK ifjúsági. Favorit a PAK és a Vojvodina.

Mitrovicán a

RÁDNICKI — GRADJANSZKI

elsőosztályu bajnoki mérkőzés szerepel a programon. A mitrovicai Gradjanszkinak ez lesz az első ideai bajnoki mérkőzése, a Rádnicski mögött viszont a Vojvodinával döntetlenül lejátszott mérkőzés tapasztalatai állanak. Egy-két gólos Rádnicski győzelmet várunk. Bíró: Bosnyák.

Palánkán a Szloga a noviszádi Rapiddal mérkőzik. A palánkaiak, ha jól játszanak és nem üldözi őket a balszerencse, egy-két góllal győzhetnek. Bíró: Rossier. Koviljon a Sajkás a csurugi Hajdukot látja vendégül, előreláthatóan kemény és döntetlennek ígérkező küzdelemben, bíró: Kaiser. Petrovaradinban a Hajduk aligha boldogul a karlovi Szokoval. Ezt a mérkőzést Dobsinszki vezeti. Indiján már nyitabb küzdelemre van kilátás az ottani Rádnicski és a petrovaradini Gradjanszki között. Kisgólaránnyal a feljavult Rádnicski győzhet, bíró: Bosnyák. Mitrovicán az MSC-Vrdniki Rudar mérkőzés nyílt küzdelmet ígér, a Trgovacski is csak nagyon jó játékkal győzheti le a Zanatlját. Laesarakon az ottani Sport győzelmi kilátásokkal indul a Podrinje elleni küzdelemben. A Sabácon eldöntésre kerülő Trgovacski-Bjelina Zanatlja és a Bjelinán eldöntésre kerülő Szlaven-Sabáci Rádnicski mérkőzések kimenetele nyíltan látszik.

A vrbászi Dulcisz Petrovácon. A cukorgyárak együttes ma Petrovácon az ottani Szlovaeskkal játszik kedvező időjárás esetén.

Három első, négy másodosztályú és három B. bajnoki mérkőzés kerül ma lejátszásra Szuboticán

Szubotica mai sportprogramja

Szubotica mai sportprogramja rendkívül változatos. A Szand pályán négy mérkőzés kerül lebonyolításra. Délelőtt a Villanytelep—Szoko és a Szand—Sport b. csapatai, délután két órai kezdettel pedig a Villanytelep és a Szoko első csapatai találkoznak érdekesnek és nyitnak ígérkező küzdelem keretében. A Villanytelep—Szoko meccs után fél négy órakor kezdődik a Szand—Sport mérkőzés, amely előreláthatólag heves játék után a Szand egy-két gólos győzelmével végződik.

A Bäcska pályán délelőtt fél kilenc órakor a Bunyevac SC a Rádnieskival és tíz órakor a Hajduk a Postás SC csapatával méri össze erejét. Ugyanezen a pályán délután 1 órakor kerül sor a Bäcska I. b.—SZMTC I. b. küzdelemre, míg ezután fél három órai kezdettel játszik le a Bäcska—SZMTC mérkőzést.

A Sport pályán a délelőtt folyamán két másodosztályú bajnoki mérkőzés kerül lejátszásra: a Jugoszlávia a Hakoahval és a Mechanicsár a Konkordiával küzd meg a bajnoki pontokért. Ugyanitt délután a FAKO a TANK csapatával tréningjellegű mérkőzést játszik.

ODZSACI SPORTRÉK

Ma az Odzsaci Sport Club Szomborban az SZTK-val elsőosztályú bajnoki mérkőzést játszik fél három órai kezdettel a szombori Sport pályáján. Fűst tréner fiatal erővel frissíti fel az OSC csapatát a következő felállítással: Rupprich, Perischy, Szutter, Nagy Weisz, Kanyó, Schuy, Rendecz (Horváth), Mészáros, Rapp, Poósz.

Az OSC II. csapata ugyanakkor Odzsacín a cukorvári Szremac első csapatával barátságos mérkőzést tart fél négy órai kezdettel.

Az október 4-re kitűzött Tri Zvezde—Odzsaci SC elsőosztályú bajnoki mérkőzést, a két egylet közös megegyezésével, tekintettel az odzsaci katolikus bucsura, későbbi terminusra halasztották.

Október 4-én az Odzsaci Sport Club vialmáj szakosztálya bucsu bált rendez a „Hotel Jugoszlávia” összes helyiségeiben. A nagyszabású és mindig legjobban sikerült bábra az OSC az összes környéki társaságokat ezután is meghívja. Kezdet este fél 9 órakor. A tánchoz a zenét az odzsaci ismert Balázs Sanyi cigányzenekara fogja szolgáltatni.

MIÉRT VESZ DRÁGA ÁRUT,
ha olcsó pénzért ugyanazt
a minőséget kapja?

**Garantált szintartó
tisza gyapjuszövetek.**

Nézz meg szenzációs
őszi és téli újdonságainkat.

4216

Kulai posztólerakat:
NOVISAD, Kralja Aleksandra 20.

A vrbászi asztali teniszklub új tisztikara. Vrbászról jelentik: A vrbászi asztali teniszklub csütörtök este rendkívüli közgyűlést tartott a Maertz fele vendéglőben. A közgyűlésen a tagok teljes számban megjelentek. A titkári, jegyzői és pénztári jelentések felolvasása és elfogadása után, a következő vezetőséget választották meg: Elnök: Sári Jakab, titkár Jakobovics Eugen, jegyző Kirszt László, pénztáros Fuchs László, helyettese Löwy Mátyás. Ezután elhatározták, hogy október végén megrendezik Vrbász bajnokságát, amelyre a vidéki játékosok is benevezhetnek. Az őszi és téli versenyek programját is kidolgozták. Így a jövő hónapban Crvenka és Topola ellen játszanak revansmérkőzést a vrbásziak. Mint ismeretes, a tavasz folyamán a vrbászi ping-pongók 19:1 arányban győzték le a topolaiakat, míg Crvenkát 14:6-ra verték meg. Terve van még véve Senta, Noviszád, Palics, Szivac, Torzsa és Sztaribecsej ellen egy-egy verseny.

Biró Sándor vezeti a mai BSK—Konkordia mérkőzést, minthogy Ivancsics már elutazott Szófiába.

Csillaghullás lesz a noviszádi futballbírókban. A futballbírák noviszádi osztályának igazgató-

tanácsa csütörtökön tartott ülésén, a múlt év augusztusában vizsgázott gyakorló bírók közül az arra érdemeseket, szövetségi bírónak való előléptetésre javasolta a Futballbírák Testületének.

Megalakult a szenta—tornyosi Sportklub. Vasárnap délután tartotta alakuló gyűlését a Tornyosi Sport Klub a tornyosi szövetkezet helyiségében, amely alkalommal megválasztották a klub vezetőségét. Elnök Prihoda János, alelnökök Angyeli Lukács és Mucsi Jenő, titkár Josimovics Mátó, jegyző Tóth Péter, pénztárosok Keceli Mészáros Sándor és Homolya Lajos, ellenőrök: Homolya Péter és Kopasz István, ügyész dr. Vuics Szvetozár, orvos dr. Papp Antal, szertáros Keceli M. Mihály. A tornyosi Sport új pályáját október 11-én fogják felavatni, amely alkalommal sportbált rendeznek. Az új egyesületnek 30 aktív játékosa van.

A NAK I. b. csapata ma délelőtt 8 órakor bajnoki mérkőzést játszik a Vojvodina I. b. csapatával. Az alábbi játékosokat kérjük, hogy felszerelésüket legkésőbb reggel 7 óra 30 percig vegyék át a NAK pályán: Ricsay, Muha, Fekete, Kotrba, Turzó, Schneck, Takács, Zolics, Sztanko, Alekszi, Vass, Sipos. Délután 2 órakor a NAK pályán jelennek meg a következő játékosok: Ricsay, Muha, Schneck, Kotrba, Turzó, Zolics, Takács, Báthory, Sztanko, Vass, Gyuraeska, Sipos. — Intéző.

Francois Poncet, Franciaország új berlini követe megérkezett új állomáshelyére.

MILLIÓ

és millió ember

TÖBB MINT 30 ÉVE

használja alant **HASZNÁLATI UTASÍTÁS** szerint az

„OROSZLÁN” SÓSBORSZESZT

és áldja annak felülmúlhatatlan csodás hatását

Reuma, csúz, ischias, csontfájdalmak esetén a fájó testrészt bedörzsölésére, fogfájásnál: a foghús és száj öblögetésére, fejfájásnál: a homlok bedörzsölésére. Idegesség, álmatlanság esetében: az egész test lemosására és lefekvés előtt langyos vízzel hígított fürdésre. Hajhullásnál, korpaképződésnél: a fejbőr masszírozására. Hónalj-, kéz-, lábizzadásnál: az izzadó testrészt lemosására. Fáradtság, kimerültség: test masszázsa és fürdővizbe. Gyomorfájásnál, gyomorégésnél: egy kocka cukorra csepegtetve

„OROSZLÁN” SÓSBORSZESZT

Csakis az itt ábrázolt és plombált üvegben valódi. Kérjen kifejezetten és határozott nyomatékkal

„Oroszlán”-Menthol sósboroszest

és utasítson vissza minden pótlékul ajánlott szert bárki ajánlja is azt. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és jobb üzletekben. Ára: 10—, 26—, 52— dinár.

Vigyázzon az üvegre és az „Oroszlán” védjegyre, hogy utánzatokkal meg ne károsítsák

Viszontleladóknak megrendelhető: LAVJA MENTOL DROŽD JENKA, Zagreb, Marulićev trg 5

NORA W3L

**3+1 csöves hálózati készülék
beépített**

4 pólusu

hangszóróval, megérkezett.

5-féle antenna kapcsolás (Selektionschalter)
170-2000 m. hullámhossz
Beépített hullámsapda
Átkapcsolható hangszóró
Háromrácós végerősítő cső
Beépített villanyantenna
Gramofon erősítés

Bemutató vételkényszer nélkül

Főképviselet:

KRAUSZ NIKOLA
Novisad, Jevrejska 18.

Mindenkit elragadtat a 4316

**TORPEDO-PORTABLE és
TORPEDO-STANDARD**

írógépeink egészen rendkívüli sajátosságai.
Díjtalan árajánlatot kedvező részletfizetési
feltételekkel küld

Torpedo vezérképviselet, Sam. Krausz i Sin
Osijek 1, Kapucinska ul. 2. Telefon 2-77

Pénzkölcsönt

kapnak gazdák 18-évre gyorsan és legolcsóbban hosszabb
vagy rövidebb időre 4000 dinárt holdanként. Amortizációs
hitelek 5, 10, 15 és 20 évre. Szükséges iratok: telek-
könyvi kivonat, katastrális birtok és becselési bizonylat.
Képviselek minden községben kerestelek

KOLLÁR FERENC BANKÜZLET

Szerdától—vasárnapig, szept. 23—27-ig 5 napig
 1. MICKY MAUSE rajz.
 2. Egy Úra 100%-os német hangosfilm

Az államügyész előtt

Max Alsberg és Otto Heese híres szindarabja után készült 100%-os német hangosfilm. Rendezte Robert Siodmok. — Személyek:
 Dr. Brenert államügyész Albert Bassermann
 Walter, az ő fia . . . Hans Braunschwetter
 Berda a leánya . . . Charlotte Auer
 Fritz Berni, díák . . . Gustav Fröhlich
 Erna Kablsch . . . Annie Makart

Előadások kezdete: hétköznap 4, 1/47 és 1/99 órákor, vasár és ünnepnap 4, 6, és 1/99 órákor

HÁZ eladó jutányos áron a dohánygyárral szemben. Égner bádigos Novisad, Detelina: 212. 4331

600 literes

használt szőlőprés és használt szőlődaráló kádadak eladók. Subotica, Mažuraničeva ul. 19. 453

Eladó egy jókarban levő rövid barna zongora és használt butorok. Novisad, Zmaj Jovana 10. 4326

Restaurant-HABAG

Novisad
 A főzsdével szemben.
 (Német ház)

Férfi és női fodrászterem eladó. Cím a noviszádi kiadóban. 4253

Mordozható

(Portable) Irógép, Diamant gyártmányu, keveset használt olcsón eladó. Cím a subotici kiadóhivatalban. 466

Keveset használt két-szárnyas nagykapu olcsón eladó. Töröknél Novisad, Deakova 5. 4332

FOGLALKOZÁS

MI KERESSÜK ÖNT! Ön pedig minket! Ön keres egy állandó jövedelmező foglalkozást, mi pedig keresünk valóban szorgalmas megbízható munkásokat, otthoni foglalkozásra, utazásra, főkövetésre stb. Munkakedvelő személyeknek gondtalan megélhetést biztosítunk. Válaszbélyeg beküldése eltenében kimerítő írásbeli információt nyújt Berényi, Osijek. 3908

Bádigos mester vállal minden e szakmába végző munkát. Phillips, Novisad, Dunavska ul. 9. 4328

ALLAST KERES!

NEVELŐNŐ szerb, magyar, német nyelvtudással Noviszádon állást keres. Cím a subotici kiadóban. 0472

MATRACOK, sezlónok, paplanok! - INDUSTRIJA JORGANA, Noviszad, Pašiceva ul. 6. 3994

Keresek raktárnoki, pénzeszedőt vagy bármilyen foglalkozást azonnali. Cím a noviszádi kiadóban. 4200

APRÓ-HIRDETÉSEK

ugy hétköznap, mint vasárnap egy szó 1 dinár, NAGY BETŰS 2 dinár, a legkisebb apróhirdetés 10 dinár

Az apróhirdetések ára előre fizetendő. Állást keresők 50% kedvezményben részesülnek olyan formában, hogy hirdetésüket díjtalanul közöljük ugyanannyiszor, ahányszor annak teljes árát kifizették

A KERETES HIRDETÉSEK alapára: milliméterenként 0-80 dinár, a lap szövegrészében 2-50 dinár, a napihírek között 3— dinár

Telefonon csak kivételes esetben veszünk fel hirdetéseket

Jelégés leveleket, ajánlatokat stb csak akkor továbbítunk, ha feladjuk választbélyeg mellékel

Vidéki kisebb hirdetés megbízásoknál kérjük a hirdetés árának előzetes be- küldését akár készpénzben, akár posta- bélyegeken

Reklamációkat csak értelemzavaró sajtó- hibák esetén fogadunk el

Hirdetéseket a vasárnapi számunkba szombaton délután 4 óráig, egyéb szá- mainkba a köztés előtti napon est 6 óráig veszünk fel

Noviszad leg- szebb étterme

Szolid árak, Elsőrendű konyha. Ia Dunaújvárosi sár. Nemes borok.

Egy kis üzlethelyiség október elsejére kiadó. Novisad, Fruskorszki put 6. 4171

PÉKSÉG lakással kiadó, azonnal átvehető. Temerin, Zseljeznicska ul. 476. 4282

ELADÓ

KIADÓ nagy raktár iroda helyiséggel, ugyanott iroda- berendezés is eladó. Meg- kérdezések: Novisad, Ma- djarska ul. 46. 4314

Az uri közönség találkozó helye

Minden este Jazz koncert. 4209

Szubotican

kétszobás lakás összes mel- lékhelyiségekkel november 1-re kiadó. Cím Szekiceva ul. 34 vagy a lap subotici kiadóhivatalában. 465

MODERN 4 SZOBÁS lakás fürdőszobával és mellékhelyiségekkel a vilá- negyedben kiadó. Cím Braća Ofner, Novisad, Fu- toski put 3. 4254

MODERN üzlethelyiség azonnal kiadó Futoški put 16 alatt. Felvilágosítás kap- ható Novisad Futoški put 10 alatt. 4313

LAKÁS: nagy uccas szoba, nagy konyhával és speizal kiadó. Novisad Šafarikova ul. 12. 4310

Garázs azonnali kiadó privát autók részére. Stein- toski put 3. 4254

Kölcsönkönyvtár 5000 kötet és antikvárium Subotican

Strossmayerova 16

TÖKÉLETESEN

FEST ÉS TISZTIT mindennemű kelmet és ruhát VASA MILAK, NOVISAD, PAŠICEVA U. 32. 4312

Gyönyörű, modern komplett

Palisander hálószobabutor

majdnem új, jutányosan eladó. Érdeklődni postafiók 181. 4295

Szerkesztésért és kiadásért felel: TOMAN SANDOR

LIFKA

Csütörtöktől—vasárnapig
 A sevresi porcellán figurákra emlékeztető kecsességű

Elisabet Bergner

és Rudolf Forster régóta várt 100% német filmje

ARIANE

Szerelmi epizód egy meghasonlott lelkű leány életéből
 Starfilm

A portici néma

Ufa tonvígjáték — Főszereplők:
 Szőke Szakáll, Siegfried Arno, Trude Berliner.
 Szőke Szakáll ebben a filmjében újra brilliroz. Eredeti Szőke Szakáll viccek! Pompás helyzetkomikumok!

Egy üzlethelyiség és egy különbejárati butorozott szoba kiadó. Novisad, Nje- goseva ulica 8, jobbra. 4324

EGY SZOBA, konyha, speiz ujonnan festve azon- nal kiadó. Noviszad, Zselje- znička 78. 4307

LAKÁSOK kiadók a Pe- tejfeva (2-ik zsák) ucca 17 szám alatt október 1-re, kert használatlalt vagy anélkül. 4164

Kiadó két szoba, elő- szoba, konyha október 1- re. Novisad, Dimitrijevicva 3. Batori ucca folytatása. 4330

MODERN RÖLCSÖN KÖNYVTÁR

Állandóan új könyvek
 Kardos, Wilson tér 7.

KERESLET

MODERN CSALÁDI HÁZ megvételre kerestetik. Cím- ek a lap noviszádi kiadó- hivatalába „komoly vevő” jellegre kérték leadni. 4311

MINDENES, főzdeányt keres özvegy és felnőtt leánya. Cím Ivković Djordje könyvnyomdája, Noviszad, Dunavska 13. 4303

TANONC asztalos mű- helye felvételtik Jakob Lung, Bačka-Palanka 4302

TELKET keresek ház- építésre lehetőleg Novisad belterületén. Ajánlatok „Schmolka” Oglasni Zavod „Irene” Novisad címére. 4299

PERFEKT SZAKÁCSNÓT keresek azonnali, vagy elsejére. Jelentkezni lehet naponta reggel 8—9-ig Zseljeznicska ul. 1. sz. alatt.

Egy cipőtűző, ki per- fekt tűzni és ragasztani tud állandó munkára fel- vételtik. Kuzman Milak ci- pész Novisad, Škerlicseva 31. 4265

10.000 dinárt

sőt többet is kereshet privát felek látogatásával. Cím a subotici kiadóban. 0346

TANULÓLÁNYOK fize- tessel felvételtnek női divat- salonban. Cím Schmolka hirdetőben. 4321

Kifutófiu felvételtik Kovács János fűszerkereskedőnél, Novisad, Madjarska 60. 4323

Egy fodrász tanuló felvételtik Nenadovics Pero, Novisad, Trg Oslobodjenje 7. 4329

Fiatall bognár és kovács segéd felvételtik. Gáspár Novisad, Petőfijsva 22. 4333

Fűszer- és csemegeke- reskedésbe való ALLVÁ- NYOKAT, City- vagy Ber- kel mérleget sürgősen ke- res megvételre Tanasije- vics Száva Vukovicsa ul. 23, Novisad. 4318

KOLÓNFELE

Ma este

szüreti bál

első malac sorsolással. Szí- ves pártfogást kér Sovény, vendéglős. 4309

DOBOZOK postacsomag- nak, ruhának, cipőnek, leg- olcsóbban és nagy választ- ékban Barthnál, Zrinjska 17. sz] 4154

Az új őszi és téli szö- veteim a legdusabb választ- ékban megérkeztek, fel- hívom a t. vevőközönség figyelmét az öltönyöknél, valamint a fazonoknál tete- mesen leszállított áramra. Tisztelettel Malčič Andrija angol és katonai szabó, Noviszad. 4169

Szubotican a Reggeli Ujságnak apróhirdetéseket és hirdetéseket kiadó hiva- talunk, Alexandrova u. 9. és a Rádlo Reklám (Wilson- ova u. 8.) vess fel. 8528

Hirdessen a Reggeli Ujságban

MA ESTE

szüreti multság

táncal egyhétve, melyre n. é. vendégeimet és a fia- talságot ezton tisztelettel meghívom

Fürjes Károly vendéglős, Novisad Darányi telep III. 78.

Friss

ruszli

már kapható
 Sugár Manónál
 Subotica. Telefon: 47.

Virágcserep

minden nagyságban kapható
 Hegen Károly
 tűzifa, mész, cement kereskedésben 471
 Subotica, Sokolska ul.

Sötétkék pulloverek isko- lásgyermek részére, Gollkabátok minden szin- ben és nagyságban, pulloverek és mellények hölgyek és urak részére a legszebb kivitelben, női és férfi harisnyák gyapjából is legolcsóbban 3089

Bauer Ferenc

NOVISAD, Futoški put 27.

REJTVE NYEK, JÁTEKOK, MÓKÁK

TÜNDÉRORSZÁG 33

TÜNDÉRORSZÁG 36

Pótlórejtvény

Közlő: Móricz Matildka

E . Ö . T . N . Ö . Ö . Y . G

ALI BÁCSI PÓSTÁJA

Mikulinác László: Keresztrejtvényedet legközelebb leadjuk. Miért küldtél olyan kevés megfejtést? — Ujváry Bandi: Tanácsaid igen ügyesek. A keresztrejtvényre vonatkozó proposíciódat csak a nehezebb rejtvényeknél fogjuk alkalmazni. A beküldött rejtvényeket legközelebb közöljük. — I. Muci: keresztrejtvényedet sehol sem találok, valószínűleg elkallódott. Küldd be még egyszer, ha jó, leadjuk. — Jung Zoli: Igazad van: nem lehet mindenki bajnok, te azért mégis igen ügyes gyerek vagy. — Sebők Gyula: Köszönöm jókívánságaidat. Igazad van, hogy Kiss Tibor rejtvényei nehezek, de ezt külön is kiemeltém és figyelmeztettem rá olvasóimat. Ami az egyforma rejtvényekre vonatkozó megjegyzésedet illeti, feltétlenül igazad van, de olyan sok levélnél, mely hetenként befut a szerkesztőségbe, önkéntelenül is elkerül a figyelmemet, megjelent-e már a beküldött rejtvény a Tündérországban, vagy sem. Egyik rejtvényedet leköszölttem. — Ollay Karesi: Pontjaid bizonyára azért nem szaporodnak, mert leveleid elkésve érkeznek. Ha azonban az elkésett levél szombatig befut, utólag számítjuk hozzá a pontokat. — Kosztolányi Éva: Szeptember 4-én kelt leveledet csak szeptember 23-án kaptam meg, valószínűleg elkallódott a postán. A legközelebbi rejtvénybajnokságnál gyakrabban jelentkezz! — Begyik Erzsike: A könyvet megküldjük az adott címre. — Móricz Matildka: Bizonyára jól mulattál a mulatságban. Sajnálom, hogy nem találtál a szerkesztőségben, mindenestre köszönöm kedves látogatásodat. Majd ha Pasicevóra jövök, felkereslek. — Szviderszki Tibor és Béluska: Én is köszöntelek titeket, hogy félesztendeje a Tündérország derék katonái vagytok. Ezt a jubileumot meg kellene ünnepelni, nem gondoljátok gyerekek? — Keresztúri Irénke: Jaj de mérges levelet írtál, Irénkém. Hát szabad-e Ali bácsit így összetretetni, a teremburáját? No de ne haragudj, jóváteszem „mulasztásomat.” Szervusz! — Az a gyerek, aki a „Dénike” és „Telen nyáron” megfejtés rejtvényeket beküldte s aki köszönetet mond Ali bácsinak, hogy kivánságát teljesítettem, elfelejtette aláírni a beküldött levelezőlapot, így tehát nem tudom, kicsoda küldte be tulajdonképpen a megfejtéseket és a rejtvényeket. Ne csodálkozzon, tehát, ha pontjait nem számítjuk be és írja meg utólag a nevét.

Megfejtések a múlt heti számból

Rovatvezető: Ali bácsi

és egyéb huncutságok

Beküldött rejtvények: 1. Erdély, 2. éjtel, 3. korona, 4. cimbor, 5. Jánosa, 10. száraz, 11. haborn, 12. kőteláncos, 13. sokoldalú, 14. Zagyvabóc, — Közmondásforgató: Ki mint veti agyát, úgy alussza álmát. 2. Mindenképpen a magra háza előtt, 3. Födölg a munka. — Kiss Tibor betelrejtvényei: 1. Esetlen, 2. Delelőt, 3. Esőben, 4. Kellennem, 5. Fenn az erény, minczen kas, 6. Fakir, 7. Nagytó, 8. Gerle, 9. Mellekes, 10. Fenn az első sor: 1. Temeteste szől az ének, 2. Te alszol ottan, 3. Hűd, 4. A cigány, megidát az arát, 4. Ily keső éjszaka, 5. Vára fényes éjszakai, — Pótlórejtvény: Ali bácsi, a Tünderország szerkesztője. — Az előző és a legújabb számban közölt rejtvényeket egészen vagy részben megfejtették: Ujváry Bandi, Mammuzics Ferike, Sipos Margitka, Háj, Bruckner Béla, Falop Kálmán, Ollay Karesi, Mikulinác László, I. Muci, Jung Zoli, Andaházy Margitka, Józsa Manci, Molnár Ilonka, Kosztolányi Éva, Sebők Gyula, Bodi Bálint és Jancsi, Begyik Erzsike és Anika, Möriz Manika, Szviderszki Tibor és Béluska, Nagy Giz, Keresztúri Irénke, Horváth Géza Bakocs Jucika, Bosc Józika és Annuska, Balok Kálmán, Blaho József, Toma Lajos, Spitz Duci, Brussznyi Pál, Meszaros György, Szabényi Boriska, Tolboka Bert és István, Kiss Tibor, Pölhe László, Bauer Cica. — A jutalomlevél Horváth Géza kapta.

Találos kérdések

Közlő: Szabényi Boriska

1. Melyik fa nem ég el? 2. Melyik vaj nem olvad el? 3. Milven dió nem ehető?

Mi ez?

Közlő: Keresztúri Irénke

1. Melyik éss rombol? 2. Melyik éss ehető? 3. Melyik éss vág? 4. Melyik éss jár vízen? 5. Melyik éss sokszorosít?

Összekevert közmondás

Közlő: Keresztúri Irénke

Lem, járj, te, vény, dig, két, ta, las, ro, to, rem, érsz, lus, jár, tik, kom, fös, zsát, vabb, san, td, a, re, a, szer, jár, tö, még, a, so, kut köh, a, két, nem, szer, ra, a, ad, el.

TÜNDÉRORSZÁG 32

Mese a vizilőről

Írta: Alföldi Hilduska

Arra jött a fész nyúl is, Tarcjához rogtan nyúl is, Csak káposzta fogal helyet, S sz l a nyusz: Már egészen Elfogyott a kicsi pénzem, De ha nincs is föld-nárom, Neked adom a — nárágom A vizilő helyben, nyomban Sírva fakadt meghalottan, Kezben a nyúl nadragján, Arra repült egy madárka, Verbe, vagt fusti fecské, De gunyosan csicsereget: — Vén vizilő, mondjad, mondjad, Nyúl nadragját, hogyan hordjad? A vizilő sírdogálva, Felpihogott a madárta: — Nem a legfőbb az ajándék, De ahogy adta, — a jószándék. Már ugyancsak „hónap vége”.

Szegenyi az ág is húzza, Hiányzik a bor és buza, Bus az évben minden hnap, Nincs penze a vizilőnek, Elővette tarsznyáját, Lompos fölös, vén kabátját, Koldusbotot vitt kezébe, Úgy állott ki az útszéle, — lo emberek, — mondta halikán, Essen meg a sziluk rajtam, Nagyságos úr, óh bocsnat, Csak egy dinárt, keltől harmat, Arra ment a hös orozsán, Rád mordul: — Ne szőlj hozzám! Jött a róka, jött a medve, Egynek sincs pénzt adni kedve, Arra jött az ordastarkas, Nala sincs egy lyukas vas, Arra jött az ordastarkas, S a kenguru erszénybe, Már ugyancsak „hónap vége”.

A Reggeli Ujság vasárnapi ingyen melléklete

Vasárnap, 1931. szeptember 27.

A berlini kutyatenyésztő egyesület a napokban rendezte nagy-szabású fajkutya kiállítását, melyen a fent ábrázolt három »Bedlington-terrier« (angol fajkutya) nyerte az első díjait. A három pompás kutya általános feltűnést keltett a kiállításon.

anyára ismerős, mint kívülről csodált házakba; néha kinéztek vagy be sem eresztettek, de kitartóan visszájítottam és jó megjelenésem, modorom mellett utoljára meg is türtek. Erre szüleim büszkébbek voltak, mint jó bizonyítványaimra — melyeknek sorozata ugyan ekkor már lezáródott mert kimaradtam a középkiskolából — és csak enyhén sóhajtoztak egyéb élelmeseim felett; még könnyebben is adtak nekem pénzt, mint addig. Most már nem csak a város legjobb társaságában játszottam az egészen nagyot, hanem a legrosszabbikban is, bor és szép leány mellett, ahogy a költő mondja. Ennek híre megint csak imponált az egykorunk körében, most már valóságos rotenyezője, központja lettem minden táncmulatságnak, melyen mutatkoztam. Ezt mint egyszerű kiesett diák ugyan nem soká tehettem volna, tessék-lássek állást kerestem és engem magamat is meglepően hamar jól és kényelmesen találtam.

Olyan jó ugyan az állás még mindig nem volt, hogy abból busás szülői segélyek mellett is állandóan és mindenütt az ország első fiatalberét játszhattam volna. Tovább alkalmaztam és fejlesztettem síhaderkomat pénzszerezési módszereit, nem szomoríthattam öregeimet azzal, hogy mégsem az ő fiuk az első mindenütt, no meg már magam is úgy megsoktam ezt az életet, hogy csak ez volt számomra természet.

Igy sodródtam az első bajba: hiányzott a reám bizott pénz egy része. Szüleim kéz alatt sirva pótolták, erre a nemes cselekedetre még jó néhány alkalmuk nyílt, úgy hogy mire szemüket lehunyták már alig hogy a temetés költségeit örököltém utánuk. Állásomat, vagyis idővel állásaimat már elvesztettem, kártváznai nem ült le velem senki, pénz se uzorakamatra, se becületlenségem nem kölcsönöztek nekem többé. De azért nem zártak ki az uri társaságból, mert kitünően táncoltam, társalogtam, vivtam, lőttem, tehát úgy a nőkkal, mint a férfiakkal szemben megvoltak a talizmánjaim. És mikor szülővárosomban már nagyon izzott lábam alatt a talaj — másfelé tettem át működésem terét. Mert hamar rájöttem, hogy az emberek, bármily különbözően viselkedjenek első pillantásra — alapjában veve mindenütt egyformák. Kivált ha a női nemhez tartoznak.

A női nem sodort bele a legtöbb hínárba, de viszont az is huzott ki belőlük. A tekintetes bíróság alaposan tanulmányozta előletemet, nem szükséges selyemfiuskodásaimat és házasságzédelgéseimet újból elmesélnem. Csak persze azért én sem voltam ment minden balesélytől, egyszer velem is megtörtént, hogy meg kellett esküdnöm a hetedik menyasszonyommal. Azóta egyre azon törtém a fejemet, miként fordíthatnám jóra szerencsétlenségemet. Ha a boldogult kissé élelmesebb lett volna, nem olyan hiszékeny és mereven erkölcsös, nagy szertű szalont nyitottunk volna, melyben az első nevek és az első pénztárcák viselői fordultak volna meg; ebből fényesen meg lehetett volna élni. Miután erre nem tudtam öt rávezetni, nem láttam lehetőséget az életnek, mind többet a halálra gondoltam. Biztosítottam hát életemet, a feleségemét is; életünk volt az utolsó, amink megmaradt, ebből kellett hát valahogy, de jól, fényesen megélni. Esküszöm, hogy akkor még nem tudtam, mit fogok tenni.

Ekkor ismerkedtem meg Sachette-el. Ő is olyanformán volt mint én, legutóbbi kitaratója a legmucigabball kidobta összes adósságaival együtt, elhízott zsémbes anyja, és savanyu nővérei piócámód tapadtak rá és mindenáron vele akarták magukat éltartani. Pedig mindjárt felismertem: ő volt képes és méltó társam ahhoz a szalonhoz, melybe feleségemet be sem vezethettem. Meggyeztünk hát Sachettel, hogy együtt alapítjuk meg új életünket, persze külföldön; chhez úgy szerezzük meg a szükséges anyagiakat, ahogy éppen lehet és a nyakunkon lógó kölönccöktől is úgy szabadulunk, ahogy lehet. Így történt az, ami megtörtént, feleségem egy sétán lezuhant az, ami megtörtént, azután néhány napra megfulladt. Sachette anyja és nővérei pedig egy teljeságyalatt élvezték után aludtak el örökre. Most szabadok voltunk, volt pénzünk, nem kellett a burgonyán élő, foszlosz szövetben járó, minden bérkocsi fogadás előtt pénzt számlálgató penészvirágok közé süllyednünk, repülhettünk a fénybe, az élvezetbe, melyre teremtve voltunk. Mint a sasokat roptunkból zuhantott le ama vasuti merénylőt.

Egészen kicsike koromtól kezdve arra tanítottak, hogy engedelmeskedjem, akkor jó gyermek vagyok. Nos hát én tovább is engedelmeskedtem, jó voltam később is egészen a bűnbeesésig. A bűnbeesésig, melyben azért mégsem én vagyok a hibás.

V.

Sachette jött most be. Sudiár termetű, madonna-arcu, szelid, értelmes szemű nő. Öltözködésében egyszerűen izléses, takaros. Az elővezetés annai csodálkozva néztek össze: hát ez lenne az az állatiasságig érzéki, az eszelősséggig hüü, a szétröbbanásig ideges, a bűntevő hajlaman messze tul önző női szörnyeteg, aminek minden hivatalosan beszerzett adat, de minden előbbi kihallgatás lefolyása is mutatja? Szerény, de határozott hangon kezdett beszélni:

Elkövettem a legszörnyűsebb bűnt, mely csak elképzelhető, megöltem azt, akitől az életet kaptam, anyámat. És rajta kívül sorsomnak, véremnek részesét, testvéreimet is. De azért mégsem vagyok bűnös.

Kihallgatásaim során védőm azzal igyekezett menteni, hogy tettemet csak súlyos felháborodásomban, mintegy önkivületben követhetem el, melybe önzőnek, kapzsinak, zsarnoknak és zsembesnek oda állított anyám folytonos kellemetlenkedései és követelőzései hajtották már amugy is beteg idegrendszeremet. Nem, tekintetes bíróság, ez nem volt így, nem ezért nem vagyok bűnös.

Mikor végzetes tettemet elkövettem, igaz, éppen elvesztettem volt fényes megélhetésemet, utóbb nekem való kitarató sem mutatkozott ebben az országban. Adósságom is volt elég, de viszont annyammal elrejtett ékszerem és drágaságom is, amelyekkel kellett óvatossággal és szakértelmekkel — ezekben nem volt nálam hiány — értékesíthettem és az árukból egészen tisztességesen megélhetünk volna mind, én is az anyémek is. Csakhogy én nem akartam valamely utvári lakásban burgonyalevesen és disznósajtban, barchetruhában tisztességesen megélni, nekem más kellett.

Más, tudniillik mindig újabb fényesebb toltettek, szemléprázatótató ékszerek, kábitó szalónok,

hódoló férfiak, szolgáló szerepbe szorított nők. Mindezt még most, legelső fiatalágamon tul megteremtettem magamnak, ha nem ebben az országban, hát egy más országban, de csak akkor, ha az első berendezkedés költségeit előlegezhettem volna és egy megfelelő férfi bevezetővel is rendelkeztem. Az előbbi feltétel meg volt, mihelyt anyám és nővéreim nem akadályoztak megmaradt vagyonom elvitelében. Az utóbbit, a másodikat Adlon valószínű hatta meg, de csak ha azonnal elmentem vele, mert várnia neki a feje fölött már már összecsapó végrehajási kérések és büntető feljelentések árjában sehogysem lehetett. Így meghalt az ő felesége, az én anyám és a nővéreim is. Ami részem ebben nem kem van, azt legvilágosabb óraimban, a legnagyobb megfontolással követtem el. Mégsem vagyok bűnös.

Anyám nem volt olyan rossz, aminőnek a védőur érdekében állította, de azért elég különös nézetei és kívánságai voltak, melyek azután az életbe valósvita végzetessé váltak mindnyájunkra nézve. Meg méltóztattuk engedni, hogy kissé hosszabban mondjam el családom történetét, amely nélkül az enyémet sem lehet megérteni. Anyám szülei még régi szabásu, szigoruan erkölcsös kispolgárok voltak, akik öt legszívesebben a napfénytől is elzárt háremben őrizték volna, e mellett minden pénzüket urnak nevelt fiuk iskolázatására fordították. Így lány korában nem élvezte az életet úgy, mint társnői annál kevésbé, hogy még csak nem is volt szép. Az egyetemre került fivére ott nem tanult, csak kórhelykedett, züllött és pedig nem is női, hanem kizáróan férfi társaságban. Nagyszüleimet hamarosan tönkretette, sirba is vitte, azután maga is e halt. Anyám most már élvezni akarta az életet, amennyire ez szegényesége mellett lehetséges volt, hamarosan férjet is talált magának, az én megboldogult atyámat, aki a szépség pontján eléggé elnéző volt anyámmal szemben. Ezt az elnézést azonban határozottan messzebbre vitte, mint amennyire ez anyámnak kellemes volt. S ha még az elég sürü ölelések közben nem vesztette szegényre a tetésnek egyetlen szavát, mindig azt morogta: mindegy, ha ő valami kis cicomát mert magának engedni. Apámnak minden garas ételre, italra kellett, hogy legalább ebből jut-e r-ekünk is, már ezzel sem törődött. Anyámat egyszerűen eselédnek háziállatnak tekintette, örökösen csak dolgoztatta, s ha a legártatlanabb mulatságot, örömet nem szerezte neki. Rídek, nyers hangjából vele szemben csak akkor engedett egy keveset, mikor gyermekét várt. De ha ezen tul volt, „megint csak lány” volt az egyetlen elismerő szava és attól kezdve még közbősebb ridegebb volt családja iránt. Egyetlen családi érénye a hitvesi hűség volt, más nőnek nem udvarolt, de még rájuk sem nézett, a legszebbekről és legelegansabbakról is legfeljebb a guny hangján beszélt. Az ő szerelme a rántott csirke és a frissen csapolt sör volt, ezt büszke fölényel vallotta ő maga. Anyám ugyan nem osztotta apámnak sem gyomorszerelmét, sem hűségérényét, ő a legsilányabb ételen élt volna, hogy mégis valami kis piperét vegyen magának és lányainak, vágyakozó szemekkel is nézett szét kevés férfiismerőse között, hátha akadna egy mesebeli herceg, aki őt szörnyetege mellől elragadná, szűkecske elátkozott várát

ből kiszabadítaná. Ilyen azonban nem akadt, a férfiismerősök, ha sánálkozva el nem fordultak a szív középeig metsző gunnyal hálálták meg anyám közlekedését. Egyszer kivételével, aki tovább ment — egészen a legközönségesebb viszonyig, állati kihasználásig. Szinte egyetlen igazán jó szó nélkül. Egyszer azután apám keresete aggasztó módon csappani kezdett, már nem használt, hogy anyámat újabb összehuzódásra, takarékoskodásra, robotolásra nógatta; mi otthon esodát tehetünk a nélkülözésben és felfordozásban, mégsem maradt elég apa vendéglői estére. Akkor merész lépésre határozta el magát: játszani kezdett a tőzsdén, aminek vége nagyon hamar egy ugrás lett a folyóba. Még holttestét sem vetette fel a víz, hogy eltemethetjük volna.

Akkor anyámat keserves életalakulása férfigyűlölővé tette. Kérem, ne értsenek félre: nem férfikerülővé. Amint házassági börtönéből kiszabadult, még szegényen, kenyérkereső munkára utaltan is társaság után törekedett és pedig nem kizáróan női társaság után. Legközelebbi köret ugyan nők alkották, néhány neni, akik az életben nem voltak szerencsésebbek mint ő és körülbelül ugyanabba a hóhortba is estek. Ez a hóhort abba fogható össze, hogy csak egy bizonyos fajta nő és pedig a mulató divathölgy gondolkodása, cselekvése természetesszerű és helyes, amely nő másként él, a házasszony, a családjánya, a dolgozó nő buta. A férfiak pedig mind szélesű, erkölcselen, haszontalan lények, akiknek egyikeért sem lenne kár, ha a föld elnyelné, akiknek éppen csak addig van létjogosultságuk, ameddig ama divathölgyek egyikének örömét szolgálják, toltette ajándékokkal, mulatságok rendezésével, vagy legalább állandó, fáradhatatlan uvaralással, bókálással, szép öltözékük és megjelensük kiapachatalan dícséretével. Amig apám élt anyám mint női rabzolgának érezte magát, halála után szabadnak. Pedig azelőtt robotolásra szorítva, megalázva is egyéniség volt, most pedig pusztá sémává lett, egy lennyé, mely csak más lennyekre való tekintettel létezik, az összes gyűlölt és megvetett férfiak izlésének már nem testi, hanem lelki rabjává.

Azért ha három-négy hozzá mindenkiben hasonló barátnőjével összejött, az ilyen sejtékben szokásos szapulásokon kívül igen fontos megbeszélések indulnak meg. Nem a társadalom nagy kérdéseiről, a gazdasági alakulásokról, a művészet és irodalom irányairól. Hanem arról, hogy minap melyik (férfimű) embertárs beszélt melyik (nőnemű) embertársal. Mennyiben lenne a legújabb divat előnyös ennek vagy annak, ha pénze lenne beszerezni. Jól mulatott, sokat táncolt, feltűnést keltett-e ez vagy az a fiatalabb nő ismerős a legutóbbi mulatságon. A legszerényebb siker ezen a téren nagyobb, az eset szerint ünnepelebb vagy irigyletebb diadal volt ezeknek a különös feministáknak szemében, mint a legmagyobb közéleti tény, tudományos feltekezés, művészi alkotás, hőstett. És az ő kedvtelre való női sikernekél azután tökéletesen közömbös volt előtűk a különbeni élet tisztessége, egy díszes fogatban szép kalapokat sétáltató főúri hölgy ugyanazon, de egészen ugyanazon elismerő bámulat tárgya volt előtűk, mint egy gazdag kitarató jóvaltárból páváskodó uccai leány. A mégis elmaradha

lattan szapultások csak a férfiaknak meg azoknak a tisztességes vagy meg kétes asszonyoknak jártak ki, akik „nem tudnak öltözködni, fellépni, érvényesíteni” — ellenben akik ehhez értettek, hősök voltak az ő szemükben, meg hi a becsület és az erény minden korlátján, családok leténi, emberársak holt testén át jutottak is ragyogásukhoz.

A maga számára anyám persze már nem áhitott ilyen sikereket, hisz sem szépsége, sem anyagi jómódja nem volt hozzá. Nővéreimre nézve csakhamar sóhajta kellett ugyanezt megállapítania. En maradtam életének lenyomója, az én költőzöttesemre, ápolásomra, fellépésemre költött minden fillet, melyet az egész család keserves robotlással megkeresett, azután gyomrából evott. Neked erényre kell hoznod szépségedet, szokta mondani. Akkor az életet is igazán élvezni fogod és nekünk is visszafizeted, amit érted tettünk. Ebben a rögeszméig menő irányművészetben nagyon szigorú tudott lenni. Jaj volt nekem, ha a napnak vagy szélnek tettem ki arcbőrtömét, ha munkaszerszámot fogtam kezembe, hi az ő izlése szerint nem helyesen kötöttem fel egy szalagot. És kivált, ha végigmentem az utcán anélkül, hogy legalább néhány tucent férfi ordult volna meg utánam.

Nevesse nek ki az urak, engedelmese jó kis lányomnak bizonyultam. Lemondtam mindenről, ami szépségemnek árthatt, ugy ettem, ittam, aludtam, ahogy anyám a nagy cél érdekében elém írt, aludtettem magam minden kézzelrható keszmeink, borogatásnak, burkolásnak, fűzésnek, masszázsnak, testgyakorlatnak. Pedig mily szívesen életem volna akkor még másképp, egyszerűbben természetesebben!

Aldoztatnának csakhamar lényes eredményei mutatkoztak, oly fényesek, hogy magam is a legjobbnak, legokosabbnak, legkultúrtaabbnak, egyedül éltre meltonak találtam azt az életet, melyet anyám és a többi környezetem elém szabott. Selyemben, barsnyban jártam, nyakamról gyöngy és gyémánt lógott, finoman öltözöt, jó modoru urakkal pezsgőttem, cigarettáztam, kocszítam. Az anyának most már nem költötök rám, hanem ők jöttek hozzám, hi valami kellett nekik anyám akkor gömbölyödött olyanra amilyenek az urak ismerk, nővéreim városi bunnai is ebből az időből származnak. Új életem első két hónapja után már el sem tudtam képzenni, hogy más mint csipkés ágyban aludjam, ne szobalány buzza fel a hatisnyámat, ne legyen meg minden ebédemhez az o sztriga és a peccsenyebor.

Egy dolgot ugyan szinten hamar meguntam az új életemben: éppen azt az öregedő puh tőképenzeset, aki eltartott. Oszinten elpanaszoltam ezt a bajomat anyámnak, aki eleinte észre akart téríteni, de azután azt kérdezte, hogy hát nem ismerked-e fiatalabb férfiakat is. Felteletem, hogy igen, de azokat is unom, mert csak fiatalabb, de éppen ugy elpuhult, tires, leha másolatai vén kitartónak, a nyám azt mondta: egy szép és okos lány, amilyen te vagy, olyan férfit szerez magának, amilyenre akarsz.

Szereztem is egyet, aki nem volt sem gazdag, sem előkelő, sem finom modoru, aki nem segítézzett, nem tartott bergengócia szigeten, nem olvasa szememről minden kívánságomat, hanem még ő kért követelt tőlem pénzt, lehetetlen büzös odvakba c-

peit, ott meg hi rajgott a dühös titteget is. De viszont ő sem felelte magát, olyan erős, rugalmas volt, mint egy szobor, nem bronzból, hanem acélból. Ez a változatosság nagyon jó esett nekem, hi nem azért abból is elég hamarosan kijózanodtam. Ott h gyitam udvarlómát, aki már ugys kezdett nem egészen az lenni, ami volt és elmentem egy más földre kegyelmes asszonyt.

Mindentütt bántalak, mindenütt ünnepelek, senki sem vonta kétségbe, hogy ahol csak megjelenek, a legszebb vagyok. Csak én magam. Mind többet társalogtam tükörömmel, mind rikáiban voltam meg elégedve a pillantással, mellyel ez a leghítségesebb és őszintébb tanácsadó az én aggodalmas mosolyomat vizsgálta. Mi nők már egyszer annyira nem tudunk lelkünkben megőregedni, hogy a testi öregedés vagy csak kitéjelődés minden jelet a sors legrettegetesebb igazságtalanságának, a halálbejelentésnek borzalmasabb lenyegetésnek érezzük. Azért bátor maradtam, belenyugodtam abba, hogy nem sokára már nem leszek egyszerűen szép, hanem „meg mindig szép”. Ha csak e mellett ugy éhíttek, mint addig, az anyémeknek sem kell szégyenszemre azt mondani, hogy ma nem adhatók pénz.

Egyszer azután legszerényebbnak és jogszebbnak éreztem igényeim keletéje is kérdéssé vált. Legutóbbi eltarómat enyh szelítés érte, mely után egészen sarkány-felesége hitalmába került; onnan ugyan többé egy hitnyget nem várhtam. Es másik először életemben — nem akaat. Anyám, aki addig rendesen csak a legnagyobb dícsőret és elragadtatás hangján beszélt rólam és a legpiszkosabbban pörölt mindenkivel, aki csak nem ugy nézett rám, ahogy ő követelte — most nap nap után zsembelt velem, hogy éhítetlen vagyok, hogy mit-ettem van megint csak kelkáposzta főzelék ebédre. Hogy nem ilyen öregéget várt mellettem az után, amit érttem tett. Jobb már megdögítem, mint így élni, mondta olyan körülmenyek között, amelyeket a legtöbb ember meg mindig irigyelte volna. Es én osztottam véleményét.

Ebben a lelkiállapotban ért az alkalom, hogy Adlon mellett külföldön egy olyan szalon tulajdonosa legyen, mely egyszerre visszaadja életem fényét, hi talán nem is eredeti ragyogásban. De hamar kellett az alkalmat megragadnom, mert Adlon nem várhtott. Es anyáért, nővéreimért nem tehettem semmit, vissza kellett őket taszítanom a szegénységbe, vagy velük folytatnom azt az életet, mely néztek és az én nézetem szerint nem volt élet. Mert az a pénz, amit meg összekaparthtam, mind és rögtön kellett Adlonnak terve keresztül-viteléhez és hogy mikor hozta volna azokat a gyümölcsöket, melyekkel az enyémét ujja segívelhettem ez egyelőre egészen bizonytalan volt. Anyi bizonyos, hogy ő nem tirtte volna őket kolonának. Így mikor anyám meg néhézéseket is támasztott nála elérjett ékszernek kiadásában, megttettem azt, amit az urak már tudnak.

A legrettegetesebb bün terheli a lell met, de nem az én bünöm.

VI.

Feryvás János lépett most birai elé, napról szétől kitesztet, már redős, de mégis egészséges,

Bünösökre sít az igazság.

IV.

Adlont vezettek be. Gondosan, tisztán volt öltözve most is, de mégis mintha komolyabban. Más-kor lengő tarka nyakraválója szorosra kötve szerénykedett, lobogó hajtsze simára feszítve tapadt legerre. Még színes kendő sem állt ki kabátja felső zsebéből, lábain ma hiába kereslették volna az elmaradhatatlan kamáslit. Minden szemtelenkedéstől és hiszkekedéstől egyaránt mentes nyugodt tekintettel várta a bíró kérdéseit. Az elsőre az ő felelete is az volt:

— Igen, elkövettem a nagy bünnt, de nem vagyok bünös.

Hogyan érezze magát bünösnek, vagy csak hibásnak a katoná, akit egy irányban rohanna indítanak, hi rohanásban felemelt lábát nem bírja többé visszatartani az előtte felátongó szakadékt vagy verem előtt? Ha parancs szerint felemelt puskatársa előreláthatatlan módon már akarata ellenére is olyan legre kénytelen lesujtani, amelyet ő maga óhajtott volna leginkább megkímélni?

Jó család fia voltam, nyitva állt előttem a világ, az élvezet, az érvényesítés, az emelkedés. Nyitva, bár nem éppen tárva. Szüleimnek szép vagyona volt, de megsem annyi, mint a tőzsdelkinálvoknál. Sokféle szívesen láttak minket, de nem híztek mindig az első helyekre, sőt elég sokszor vétekték velünk észre, hogy előkelőbbek is vannak nálunknál. Jó szülem, nagyváltam nagyobb koromban is minemmel kedveskedtek nekem, ami nézetük szerint elérhető volt, vetek nekem Flaubert-puskát, kerékpárt, belyegabunot, szép szárazföldi tengercsú ruhát. De mikor hátsálovat, motorcsónakot kértem tőlük, azt mondták: nekünk erre nem teik, keresd meg magadnak, ha nagy leszel. Beirtak a tánciskolába, ahol kedvemre udvarolhattam a szupangyáros, a nétrők, a bírósági íkátó léányainak, de már a polgármester és a banyaragzó családjaival nem ismeretted meg, pedig ott is nagyon szép lányok voltak; azt mondták: nem tartanak azok magukhoz valónak, majd ha leszek valami az életben, kedvemre váltogathatok az övékkel is jobb társaságokban.

Téht keressék, legyenek valami? Hogyan? Kerdezem gyermekfejjel. Fannj jól, viseld magad rendesen, legy mindig tiszta és illedelmes, feleltek a szülem, meg a nérik, a bácsik, akikkel együtt beszéltem. De mondtak egyebet is anélkül, hogy kerdeztem volna. Voltaképen nem is nekem mondták, de én is hallottam. Ez és ez milyen jól él, pedig sőt komolyan nem dolgozott semmit, de sima modorával mindenhoza be tud furakodni, még gazdag feleséget is kapott. Annak a legnagyobb urak a barátai, mert a jó ég tudja hman, mindig van pénze, amit azután szór is. Amaz egyszerre htróm szeretőt is tart, mindegyikkel pezsgzik, autózik, firtézik. De ő téht, hisz kitűnően kártvázik, egy éjjel többet nyer, mint amennyit mi egy év alatt megkeresünk. Ha pedig valamelyik kedvesére ráum, egyszerűen kiadja az útját, újabb és szebb akorra mindig akad már számára. Hiába, életvalóság a

lódolog a mai világban. Az ilyen beszélkebből világosan kiérezni veltem a hazzám intézett tanácsot: ilyen legyél, így boldoguljál.

Bszeltek azután bajbajutott, nyomorral küzdő, kétségbeesésükben öngyilkosokká leti emberek-ről. Az a tisztviselő a legnagyobb szegénységbe jutott, mikor felesége a hatodik gyerek után elbelegesedett. Pedig olyan állása volt, amelyben más-sok meggazdagodtak. Az a fiatal özvegy szemremlő, gyomororvasztó varrogatással tartja el magát, öreg anyját és kis lányát, pedig már több nagyon gazdag ur volt hajlandó pártfogásába venni a szépséget. Ezek ketten nagyon derek emberek, de megsem teszik az övéikert azt, amit igazán kellene. Hát az a tehetséges fiatalember, akinek zenedarabjait már fél Európában előadják, miért el még mindig túlegyszerű családjá körében, miért barátokzik gyermekkori pajásaital, hogy akarhatja minden áron feleségül venni első kis barátját, aki számára akadt és akinek egy boldog órájában hízarságot ígért? Mikor ezek mind csak kolonc rajta, elzárják a jó társaságot, akadályozzák az előrelépésben, érvényesítésben, még az igazán jó életben is. Es mi magunk is csak vesszódunk, takarokosodunk a gyermekünkert érvől évre, holott más-kép talán mi is kellemesebben élhetünk, talán ő érte is többet téhtünk volna. Az ezekből kihangzó tanács így hangzott a fillemben: Ilyen ne legy, ha igazán olyan akarsz lenni, aminének látni kívánunk.

Es kik példázódtak ebben az értelemben, kik irányítottak így? Azok, akikre összes iskolakönyveim, minden oktatóm tanítása, parancsa szerint mindenképp másnál inkább kellett hallgatom, akik nek megelégedésben téhttem csak lelkiismeretem igazí megnyugvását, akiknek bennem talált öröme minden törekvésem, munkám, viaskodásom legfenségesebb jutalma kellett, hogy legyen.

Nos, szegények élveztek is azt az örömet, büszkeséget, melyet tőlem vártak. Először azt, melynek váását, kívánsát vallottak, azután azt is, melyet titkoljan, de mégis szembetűnően áhítottak.

Eleinte nagyon rendes voltam, minden pajtasom elé engem állítottak szüleik ragyogó mintaképnak, amiert olykor a pajtasok meg is öklöztek, jól tanultam, ruhám mindig tiszta, hajam jól fécsült volt, felhőttek, kivált nők társaságában ugy viselkedtem, mint egy nagy. Így sok jó özsonna hoz, kiránduláshoz jutottam, de egyelőre aztán nem, mindig maradtak mulatságok, melyekre a velem egykoru fiúk közül csak nálamnál pénzesebbek vagy előkelőbbek jutottak el. Vagy züllöttebbek akik azzal sem törődtek sokat, mit engednek és mit tiltanak meg nekik gondviselőik.

Akkor kezdtem nagyobb mértékben élvezni való lenni. Szülemtől minden irkára, könyvre többet kérni, min amennyibe igazán került, bácsikától, némtől is pénzt kunyolhatt, felhatalmazás nélkül nyemi társaim pénzt, kölcsönözni is és vissza nem fizetni, amig nagyon erőszakosan nem követelék. Így legalább a pénz hány nem zárt ki sehozzam. Azután meghívás nélkül elmentem egyes addig nem

Gyermek játszik...

Nagy sereg gyerek játszik az ucca porában. Az őszi nap melege olyan, mint anyánk szemének szelíd melege, mikor magához ölel bátorítón: gyermekem — én vagyok veled!

Sietős parasztkocsi mennek-jönnek, Porfelió kavargó az uccán, de a por most nem olyan leheltettkönnyt: nincs szárnya, mint a nyári napsütésben. Nem szállong olyan csapongó, ezerszínben.

Ősz van: halódik a por is.

Most, mikor a gyerek feldobja — egy csomóban hull le. Nagyot zuhan, mert hideg már: kihűlt. A gyerekek is érzik ezt, szomorúan néznek a porra: miért nem repül úgy, mint nyáron? De a gyerek az életkedv friss sugara, nem sokáig csodálkozik hát, hanem új játékba kezd. És hangos lesz az ucca kacajától és a sok élő viháncolástól.

Az elmenők megállanak egy pillanatra, szemükben valami régi derű sugarasodik: emlékt!... Híszten ők is voltak gyerekek. Ők is játszottak: a porral... felhajtva azt: a maszba. És ő, milyen esodálatos: van, akinek a pora száru fenn, magasan, sugarasan, mint a nyári, életszárnyas, könyvnyű futásu por. És van, akié behull szárnyatlanul, mélyen, hidegen: őszin...

Az árokparton egy kis fiú ül és nézi a játékot. Nézésében nincsen semmi esodálkozás, semmi vágy. Fáradi, mintha valami nagy utról jött volna. S úgy, ahogy ül: mosolytalanul és vágytalanul, valami fájást hint szét maga körül...

Mi a neved, kis fiú?

Pista... (Értetlen hang, nincsen mögötte semmi, kihűlt por már).

Miért nem játszol te is?

Vállalt von, fel se néz.

Nincsenek pajtásaid?

Nincsenek, mert apám rab.

(O, szegény kis gyermek! Hát azért nem játszol te, mert apád: rab?)

Pista, tudod te, mi az: rab?!

A gyerek szeme elborul. Valami megcsillog a szemében.

A hangja is előbb, fuldokló:

Nem jöhet haza!

Aztán a szemét elterepik a könnyek egészen. Az ajkai szélén valami mélyen szántó öröm emléke... A jobb kezével behajítja a bal keze három ujját és mutatja, hogy kétszer...

ennyiszert engedték az apját haza!

Ennyiszert itthon volt az apa... és a gyermek emlékszik rá: ennyiszert!

Uj gyerek jött az iskolába.

A kis diákok hívják, hogy jöjjön ő is játszani velük. De az leül a folyosó lépcsőjére összecusokott ajakkal.

A kis gyerekek barátságosak és megérik, ha valamelyiküknek bánata van és azt őszinte kis szívük melegevel enyhíteni törekcsenek. Most is így van. Egy a sok közül oda-megy a szóttalanul üldögélőhöz és megkérdi:

Miért vagy olyan szóttalan?

A fiú elmosolyodik különös szomorúsággal.

Ebben a pillanatban egy eltevedt lapda a gyerekek mosolygó arcába vágódik és orra, szája vérezni kezd. De nem sír, nem szól most se.

Fáj? — kérdi egy odaszaladt kis társ.

A fiú a fejével int: igen.

És az összegyűllekezett gyerekek megértik a nagy titkot: nem tud szólni, mert néma.

A zsvaj rögön megszűnt, mindenki némán áll. Senki sem szól egy szót sem. Sejtik, hogy ennek a szegény gyerekek fáj az ütés, de még jobban fáj: a szó!

A gyerekseregéből kilép ekkor egy fiúcska és sebet ütő szó helyett megismogatja kis társa vérező fejét. A másik kezével meg átoleli.

És a néma fiú is ölelésre emeli a kezét és így mondja meg — hogy most már jó... nagyon jó itt!

A tanteremben egy üres pad megállítja a tanító tekintetét

A Jóska még mindig beteg?

Meghalt — feleli egy diák.

Valami jéghidegen átmeteszódik a termen. Mely, kegyetlen hallgatás rombol a kis gyerekek szemében.

És a tanító érzi, hogy ezt a rettenetes hallgatást, ami negyven gyermek lelkeben rombolja az élet friss hajlásait, neki le kell győznie!

Győznie kell most még a halál felett is! Győznie, hogy negyven kis gyerek élni tudjon újra!

Vigyétek ki ezt a padot! — parancsolja a tanító.

Mind vinni akarja.

A padot kivitték. Más jött a helyére. Az üres pad nincsen jelen, megszűnt a nagy úr. Ahova most néznek a gyerekek, mindentől ők vannak: az élet!

És a nagy árny felderül a mosolygó gyermekszemekben.

Ez a kis család: az ember legmegrendítőbb komédiája!

Vető György.

Osztályrész a viskó soron

Sokaknak jutott fény és pompa

s nem adatott látni nekik nyomorúságot,

ami a csilláros paloták alatt

jájban él és átkokban buzog —

koldusbot, csámpás viskó falak,

nekem csak ez jutott.

Egy nyűgösebb, de mindent látó élet

és minden sarokról ezer veszély

fenyegető harcasszája, vagy polipkezek,

melyekkel küzdök, félve alkudok,

összeveszek és kiegészzek,

nekem csak ez jutott.

Viskóm előtt márvány hintón.

talpig selyemben járnak mások,

fűtőrésző gondtalanok és

bakon ülő uzorások,

s ha váltóra egy-egy adni tudott,

nekem csak az jutott.

Minden fillérré kamatot róttak,

a kamatra kamatot fizettem

s egy esipetnyi álmat, hogyha aáltak

ingyen, azzal is becsaptak,

nehogy káprázunk álom-toron,

fényt, pompát a viskó soron.

Bécs Boldizsár.

hosszat, hallgatagon.

— De az a csönd beszédes csönd volt. Ez a mostani pedig... úgy érzem... üres... Maga megváltozott, Sándor...

— Én nem. De maga?...

— Lehet... Vagy talán csak a világ változott meg körülöttünk... Sírivalóan szomorú ez, hogy a szentnek vélt érzelmek is az időjárás szeszé-lyeitől függnek...

Az ucca már egészen elsötétedett. Az arcukba itt-ott jőzan, hideg cseppek hulltak a fákról.

Jolán levette a keztyűjét, kinyújtotta a karját és azt mondta:

— Esik az eső.

— Nem eső ez. Csak ködcseppek...

A férfi még egy utolsó kísérletet tett, hogy kijussanak a kátyuból:

— Emlékszel, Jolán, milyen boldogok voltunk tavasszal?...

— Maga is már a multba néz?... Maga is fél már a jövőtől?...

— Nem így értettem. De...

— Tudom... Az emlékek... tönkrement családok nemesi levele, az egyetlen, amivel még kérekhetnek... Az emlékek: halvány kis görögüttek; kicsit lángolnak, kicsit sustervegnek, de nem melegítenek és nem gyújtanak tüzet...

A férfi összevont:

— Jolán, mi ez, miket beszél Maga?... Ugy érzem magam, mintha temetésen volnék...

— Bocssáson meg, kicsit fáradt vagyok még az utól... Menjünk haza... Holnap majd újra találkozunk, ha akarja...

Szembe velük közös ernyő alatt összebujt pár jött. Vidáman, hangosan beszélgettek, a nő kacagott: "...Hagyja abba, mert mindjárt megpukkadok..."

Sándor a kacagó nő fehér fogorát nézte a sötétben s amikor elhaladtak mellettük, kicsit elfordította a nyakát, hogy utánuk nézzen és remegő orrcimpákkal szivta magába a nő erős illatát. Jolán észrevette, de nem szólt semmit...

Kívette a zsebkezdőjét a kizitáskából, hogy letörölje az arcáról a ködcspepeket. A zsebkezdővel együtt kirántott egy fényképet is, amely leestett a földre. A férfi, részint udvariasságból, részint kíváncsiságból lehajolt utána, de a lány ügyesebb volt és elkapta előle.

Sándornak arcába szökött a vér; rosszat sejtett.

— Mondja, — szólt kissé gunyosan — ez talán az utódom képe, hogy így félti?

— Utódról még korai volna beszélni. Neki ugyan komoly szándékai vannak, meg is kérte a kezemet, de...

— De?...

— Én még nem döntöttem. Szeretném előbb elvégezni az egyetemet, hogy én is legyek valaki.

A férfiak kényuri hajlamai miatt sosem árt, ha a nő a kellő időben éreztetni tudja velük, hogy független, hogy nélkülük is megél...

— Nyugodtan, okosan hangzottak ezek a mon-

datok, mint egy egyszerű számtani műveletnél...

A férfi magához tért őszi zsbibbadságából, a szíve hevesebben dobogott a veszély látára. Oh, ha Jolán máshoz akarna feleségül menni, ha azt a másikat szeretné! Milyen nagyszerű feladat volna most előlrol kezdeni mindent, küzdeni érte, visszahódítani őt. Mert nem engedni el, semmi áron sem mond le róla. S ha a lány mégis elhagyná, milyen édes fájdalom, milyen boldog szenvedés volna sírni utána árván, mint egy kivetrt kutya és futni utána egy életen át reménytelenül, mint az árnyék, amely a fényt soha utól nem éri!...

— Mutassa azt a képet! — szólt rá nyersen Jolánra.

— Nem mutatom.

— Mutassa, ha mondom, mert... mert...

Megragadta a lány kezét és erősen szoritotta a csuklóját. Jolán védekezett, beleharapott a kezébe, hogy kiserkent rajta a vér. De a szoritás fokozódott s a kizitáská végül is kicsuszott erőfelen ujjai közül.

Sándor kivette belőle a képet. Nem akart hinni a szemének: a saját fényképe volt, amit születésnapjára adott Jolánnak... Atkutatta a kizitáskát: nem volt benne más kép, csak ez az egy, az övé...

Jolán nevetett:

— Látja, nem volt érdemes vérré menni érte...

Sándor az ajánló sorokat olvasta a fénykép hátlapján: „Jolánnak, soha el nem muló szerelemmel, Sándor.” Visszaadta a képet és azt mondotta:

— Tessék... Ha annyira értékeli... Ettől a rossz vicctől azért megkímélhetett volna mindketőnket...

Most, hogy biztos volt a dolgában, most megint előntötte az a vizenyős hangulat...

A faszor végén megálltak, hogy elbucsuzzanak egymástól.

— Isten vele, Sándor...

— Kezét csokolom, Jolán... A viszontlátásra. (Ezt kezdő hangsullyal mondta.)

— Ha ideje és kedve lesz hozzá, találkozhatunk holnap megint. En eljövök...

— És én várn fogom...

Mindkettő tudta a másiktól, hogy hazudik.

Sándor tudta, hogy Jolán nem fog eljönni és Jolán tudta, hogy Sándor nem fogja várni. Talán soha többé... Amiben pedig a legszomorubb az, hogy ez a „soha többé” egyiküknek sem fáj.

Blazsek Ferenc

Becsüld meg íróidat, önmagadat becsüld meg bennük

Endrey Kornél

I.

Inkeyné, fiatal és szép tanárné, kinyitotta a magas udvarra könyökli, nagy szürke kétablakos szoba ajtaját s egy nyulánk, fekete szemű, szőke fiut vezetett be. Endrey Kornél.

— Ez lesz a szobája fiam s ez itt az ágya. A szelomon Grószai fog aludni, így hát nem lesz egészen egyedül. Itt van a szekrény fehr. ruciműnek és ruhának — mondta melegen, dallamossá értett hangján.

— Jössz már Ilka? — szolt ki utána az előszobába, a cipekedő esetedlányhoz. — Tedd ide a koffereket a sarokba.

— Később odakinn leszünk az udvarban — tette kísértatva utána — Ha elrakosgatott, jöjjön ki fiam utánunk.

Endrey Kornél kirakosgatta a dolgait, azután odakült az ablakhoz és kinézett. Mint minden tanév kezdetén, most is az az érzés fogta el, hogy belesz zárva majhem egy esztendőre ebbe a szürke szobába. Vajmi kevéssé vigasztalta meg a hosszú kert, mely lenyúlt a régi Noviszád békalecsés, fergektől hemzsegő, elmosarasodott és elhádásodott szemnyízevezető árkaig vagy távoli a magas vasuti töltés a szintén folyton pótfűgő fűtőházal, csak a nagy Liman felé szkozódó zöldje jelenet; enyhülést szemének, mert a messzi, otthoni rétekre emlékezett. De egészen idegen volt számára a Fruska Góra elillásodó hegylánc.

Megrövidített érzéssel gyűrte zsebre az új környezetet hangulatát. Ismét áhuzott lelkén a nagy othontalanság, mely azóta csuszott lábai alá, mirta a városba került, gimnaziumba. Azóta megint gott alatta az életpadló s nem volt odahaza még otthon sem, csak úgy lézengett, mint a vendég, akinek nem volt ideje arra, hogy bevehesse magát a régi falak közé, mert alighogy elsháította magát az ósz, már ismét utra kellett kelnie. S különösen azóta érezte magát világá eresztetnek, mirta anyja hirtelen eltűnt. Hogy kereste hazajövele után a nyomát a nagykert öreg, lombos fái között — a mezőn, az erdőn — a Duna felé vezető keskeny gyalogösvényen — hiányszor álldogált a magas homokparton a rohanó vízűtkörbe bámulva, szinte néma, eltöprengő kérdéssel: *hová lett az anyja?* — Néha utközben lehaajolt: *ezt a levelet táknán az ő labái taposták le. De senki sem adott választ. Mindenki csak hallgatott.*

S itt a városban mindenhol csak koszos fin volt, aki ma jött, de holnap ment tovább, aki éppen ként úgy válogatta a szobákat, mint a rendrakat s akinek kezét senki sem tartotta oly sokáig a magában, hogy a szív melege az ő szívéig sithett volna fel. Az ilyen folytonvándorlásban a szeretet nem adott többet számára egy szempillantásnál.

Inkev Ekelkára gondolt — az oszályfőnök hzigazda Tinomarcu s virágészárú kislányára, aki még alig lehetett több kilenc esztendősnél, de hiszen ő sem volt több tízenháromévesnél. Talán miatta adta könnyebb szívvel és titokban kevesebb meg-

A MI IRODALMUNK

állandóan a tavat látni.

— Mindig látjuk a tavat. Néha megvadul.

— Az éjjel esendes volt?

— Igen is meg nem is. Ugy látszik trantomtana

lesz.

— Hát akkor a viszontlátásra.

— Viszontlátásra, viszontlátásra.

Habár még semmit sem vettem észre a tavon.

— Alig két-három bárkát, amelyek szinte meg sem mozdultak a felületén — visszatértek a partra.

A postahajó minden bizonytalansággal. Szólok az embernek, akivel az előbb beszélgettem a parton:

— Minden bizonytalanság nélkül a postahajó?

— Oh, hiszen már tíz perce, hogy elment. Őt perig várakozott magára, de azután azt hittük,

hogy meggondolta magát.

— Kellennem. Figyeltem a tavat, de a hajót semmiképpen sem láttam.

— Bermonothból csaknem egészen a part mentén jön. Biztosan a házak takarták el a szemét elől.

— Hát persze. Találhatunk egy bárkát, amely átvinne a szigetre?

— Nem hiszen. Ha a tó háborogna, nem jömeg az este vissza. Mindenesetre sokba kerülne.

— Mennyibe?

— Talán harminc pezetába.

— Azt hiszem, ez nem tulsok.

— Beszélhetek azzal az öreggel, aki a padon éppen a halászatról térnek vissza.

— Együttessen közelteünk az öreghez, aki szívesen kel fel, hogy üdvözöljön bennünket. Igen piros, napbarátságos, rancos és elhízott, ami meg felül a bornak, szeleknak, esztendőknak és az ételeknek, amelyekkel barátságban van.

— Szeretnék átkelni a nagyszigetre. Átvinnék? Ne menjen, mert megkezdődött a tramontana.

— Hiszen a hullámok egyáltalán nem látszanak komolynak.

— Oh, hát éppen elég nagyok és hamarosan gyobbak lesznek.

— Nem téthtne vissza ma este?

— Nem, nem tudnék visszatérni.

— Veszélyes lenne a visszatérés?

— Veszélyes és nehéz, a fiamnak és nekem kétszer annyi idő kellene az evezésre, mint rendszeresen.

— Veszélyes lenne az elindulás?

— Egészen átátatának bennünket a hullámok.

— Majd csak megszáradunk. Ugy hiszen, mivel a visszatérés veszélyes, ma este a szigeten is íhatna bort és reggel térhetne vissza. Van ottan jó bort?

— Van, de a sötétben kellene innunk. Megyek megkérdezem a fiamat. Ha ő reáll, elhozzuk a csónakot magáért és elindulunk.

Nem hittem benne, hogy a fiu rááll a dologra, inkább udvarias elutasításnak látszott az ügy. Még is vártam a mechanikus társaságában, akit a parton találtam. Nézem a sátra huzott néhány kiszárított bárkát, laposak, primitívök és nagy teknőre hasonlítanak. Egy méssel beleeskendezett viharponyvára ötközött ember zsákkal a vállán jön le a sátra. Egy fiatal asszony, csontos és erős, másik zsákot hoz, hogy egyik bárkába rakják, szabadon begázolják a nedves fübe és iszapba. Az asszony

A MI IRODALMUNK

szoknyája csaknem térdig nedves. A mechanikus hozzátjuk lép:

— Visszamennek a faluba? Itt van egy fiatal ur, aki szintén oda akar menni. Fölvehetjük?

— Miért ne? csak jöjjön.

Az asszony a kezét nyújtja, hogy beugorjnak a mólóról. Letörli a padot, ahol ülmi fogok.

Folytatása következik.

Nem terem a lápon öröm

A moosarakba süppedt szekeret kibiztatás nagy halibók régen elcsendesedtek ezen a tájon

s csak a moosarak vannak meg még mindig: a lelkei!

és az elsüppedt szekerek, a veszteglő, rértő;

„bánonisén” emberek.

Morajlo sokadalmat Déli verőfény nem mámorosította tetre soha,

megvedeni bár rejfett s csak tí-olt néha föllángoló kínosét

olykor egy-egy eszemesatán,

mert olyankor talán ködgomolygva a moosarak felett

millió átok-madár lebegett,

hogy egy kecseryés kedvtű szöbvre váró misén mégis kizökkenjen belőlük, haszatlan:

„bánonisén...”

Nagy páhosszal nem járni a bérés ingerül ostorát szhogatva.

a szeker-huruk tévora testén és egy-két jószántából húzó barom elestén nagyot röhög.

vagy a hús eserje alól álmosan bámul és egykedvűen fityűrész.

A májusi levegő illatában talán virágos rétre is gondol és szívében lázok zenije dorombol,

de a megsárgult ósz sarján már bübűjös gráciával andalo gel az idegen varjún.

mert bñlesőfőnek hazai földjén soha nem látta meg a Déli verőfényt szegény

száz, meg ezer, meg száz ezer tunya vért bérés legény.

hiszen moosaraknak feneketlen mélyén, ha mégis mégis föltrádt a halibús szifén, bujkálva osont bennük az átok:

Bánonisén...

S a moosarakba süppedt szekeret kibiztatás nagy halibók régen elcsendesedtek ezen a tájon.

ahonnan elhességettek a „bánonisénkkel”

mindenkít, aki dallal, énekkel akarta föltrázní tepsédéséből virágos rétre ezt a moosaras vidéket.

mely felett már csak varjak károgának s a magába vénhedt Bánat között:

nem terem a lápon öröm!

Bencez Boldizsár.

Rasztko Petrovity:

Emberek beszélnek

Fordította: Csuka Zoltán:

Ezt a könyvet egyik utazásom idején írtam. Egyszerre csak, konkrétizálódott, amit az emberek körüli életem beszéltek és a látott tájakról és épületek elé helyeződött. Először nyilvánult ki bennem az, ami ma a könyv címe: Emberek beszélnek. Egyszerű, jelentéktelen dolgokat beszéltek, de ép azért megrakva azzal, ami az emberek és általában az univerzum élete. Az első szavakat, amelyek jelentéktelenek még abban az órában egy kis kávéházban fejtegettem a napirosra, amelyet a szemkört levő kis trafikban vettem. Aztán nem tudva ellenállni annak a szükségletnek, hogy mindazt megőrizsem, ami bennem jelentkezik s úgy látszott, hogy nyomban el fog tűnni, a kápolna fapadján ülve írtam. Azt hiszem, jelentékeny ez az írás, új alakja és tartalma folytán is. Sokkal inkább meg vagyok elégedve, hogy megírtam, semhogy mást is tudnék mondani róla. Ez a könyv sokkal komplexebb, sokkal egyszerűbb mindennél, nem hordoz magában semmiféle tézist, nem beszél egy országról sem és nem véd semmilyen esztétikát.

Beograd, 1931. I. 28.

I.
— A kis, vagy a nagy szigetre? — kérdezte a kompos ember, csupán egy pillanatra elmosolyodva.
— Mindkettő van halásztelep?
— Oh, a kissziget csupán a márkai ur vadásztelepülete. A nagy sziget van vagy husz ház.
— Atmehetek ma este oda?
— Mindenesetre. A kis postahajó egy óra múlva itt lesz. Visszatéréskor érinti a nagyszigetet; elmehet vele. Csak nem tudom, hogyan fog visszatérni. Kénytelen lesz ott éjszakázni.

— Így is gondoltam. Talán találak ott vacsorát és éjszakai szállást.
— En azt tanácsolom, hogy maradjon itt holnapig. A falu kicsiny és szegény de a vendéglővel meg lesz elégedve. Magától értődik, a szigeten egyik házat szintén hasa de huespedesnek hívják és ottan alhat is. Azonban ez a de huespedes husz ház között van s akár a többiek, nincs világitása. Egy éjszakára meg meg is leszek vele elégedve. Es végül is holnap át kell kelnem a tó tulsó oldalára. Ennél fogva a szigetet nem is láthatnám.
— Akkor csak szálljon fel a postahajóra. Egy-két percig áll itten, amíg postát vált. Mennyi most az idő?

— Ot óra.
— Pontosan egy óra múlva itt lesz.
— Azt hiszem elég időm van rá, hogy felmenjek a falu felső végére. Állandóan alattam lesz a tó, úgy hogy észrevehetem a hajó közeledését.
— Oh, biztosan látni fogja.
— Hát akkor ezen a kis uccán felmehetek? — emelkedésen megy, olajfák és szőlők között, egészen a toronyig. Azután bármilyik lépcsőn leereszkedhetik az uccákon lefelé.

Mégis az uccákon mentem fel. A házak ősrégi kőhajárait magukra a lépcsőkre nyitlak. Az ajtófelében asszonyok ülnek; fiatalok, kézimunkára hajolva.

— Jó estét.

— Jó estét.

Egy pillanatra megállnak a munkával. Felemlik a fejüket a himzseről. Egy öreg férfi, néhány egészen vénasszony körében lábának megsebesült hüvelykujját nézegeti.

— Jó estét.

— Jó estét, uram.
— Szép a maguk faluja.
— Hát, szép. Szegényes. A mult télen a tó egészen belagytott.

— Ez azt jelenti, hogy nem lehetett halászni?
— Nem, nem lehetett halászni.

Az öregasszony, a férfi mellett, rám se pillantva mondja:

— A belmontéhi fiatalság gyalog ment át a nagyszigetre.

— Oh, én nem láttam, de azt mondják, hogy egy automobil is átment.

— Bizonyosan jó vastag volt a jég?

— Tizenhét hüvelyk.

— Hát a viszontlátásra.

— Viszontlátásra fiatal ur.

Egyik leány, aki a himzserőmön dolgozik, nagyon szép. Az egész család a ház ajtajánál áll, ahol két lepcső metszi egymást. Bizonyosan furcsa dolog ilyen ferde perspektíva fölött élni. Az sem látszik biztosnak, hogy a tó zöld felületé horizon-tális.

— Jó estét.

— Jó estét.

— Ugy látom, nagyon szép, amin dolgozik.
— Egy mintán dolgozom, amelyet a márkino adott.

— Annak a márkínónek dolgozik, ainek lérijée a kissziget vadászterületére?

— Oh, nem, az a fia, ainek a kisszigeten van vadászterülete. Az öreg márkai már meghalt, mielőtt még én megszülettem volna.

— A márkiek állandóan itt laknak?

— Csak néhány éve, hogy állandóan visszatérnek a tóhoz. Csak a falunkba térnek be. Motoruk van és akkor vendégekkel jönnek.

— Hogy hívják magát.

— Ivonne.

— Ez nem hazai név.

— Nem. Édesapám a tengerészeknél szolgált és sokat utazott. Sokan Roldánának is hívják.

— Az Ivonne szebb. Hát a viszontlátásra.

— A viszontlátásra, fiatal ur.

A következő uccában, amely az okori erősség alatt és a tó fölött egyenesen két sor kőház között haladt, két vagy három fej nézett ki az ablakból. Egyik ajtóban néhány ember és gyermekek.

— Jó estét, uram.

— Maguk halászk?

— Oh, errefele nagyon kevés halász van. Azok lenn élnek.

— Hány halász van?

— Alig nyolc bárka. Más tavi falvak többet halásznak.

— Nagyon szép a maguk faluja. Küsszöbülkről

meg. Furcsa alakú rongytömeg magasodott fel a nedves, dusfüves, őszi földön.

Inkey akkor ért oda, így hát megszólította:

— Tanár ur kérem, nézze milyen furcsa rongybatyu.

Inkey jobbmutató és hüvelyujjával megfogta a csipetjöt, hogy jobban szemügyre vehesse a különös tömeget, mikor az egyszerű megmozdult. A tanár hátrahökölt.

— Hallatlan! Ennyi nyomorúság! — mormolta maga elé.

Am a kifakult, tarka ruhák emberi rongytömege nem fordult vissza.

Endrey utálkozóan, de kíváncsian néhányat előbbre lépett. S ebben a pillanatban egy elfonnyadt messzibe révedt, mozdulatlan asszonyi arcba esett tekintete. Az asszony látása megütötte a szívét. Olyan volt, akár az anyja. Csak arcát elformátlantotta a szenvedés s szemeiből mintha hiányzott volna a látás. Szerette volna magát valahogy észrevétni. De a koldusnő nem vette figyelembe, csak folyvást egy irányba nézett.

Bármennyire is néhezére esett, nem maradt más számára, míthogy közelebb lépjen hozzá s megszólítsa. De mi lesz akkor, ha a koldusnő tényleg az anyja. Hát vállalkozhat-e ezek között az idegen s hasonlóan utalkozó emberek között? Vagy mit is csináljon? Többször elállt egy helyben. Inkeyek még mindig a közvetlen közelében tartózkodtak s ha tovább mennék, hát őt is hívni fogják.

Legjobbnak találta, ha még előbbre lép, úgy hogy a koldusnő is lássa. De ez is hatástalannak bizonyult. Fiátha az asszony egészen elvesztette az értelmét?

— Jöjjön Kornél — hangzott fel ebben a pillanatban a tanár hívása.

S a többiek is felé fordultak. Endrey szögyelbe megrögzött, hogy ő még maradni akar, mert nem áruhatta el, hogy a koldusnő talán az ő elveszett anyja. Hogy ehuzódtak volna akkor tőle mindannyian. S lehajtott fejjel és megsulyosodott lélekkel utánuk ballagott. De hazafelé közeledvén, nem bírta már tovább a bizonytalanságot, hanem ürügyet hozván fel, egy órára elkéredkedett. S szinte loholt vissza a beesteledett Kálvária felé. De a koldusnőt akkor már nem találta ott. Egy ember haladt el arra, fagallyakat cipélvén. Megállította és megszólította:

— Nem látott erre bácsi egy rongyos koldusasszonyt?

— Nem láttam.

S Endrey még jó ideig elkószált a régi vásárter környékén s a sinek mellett.

IV.

Kéthetenként meglátogatta az apja. Mindig akadt valami dolga birtokai miatt s ilyenkor elnézett a fiához.

Ha ilyen alkalommal, valamely vendéglőben együtt ültégettek, Endrey lelkében sokszor feltöprengett az a gondolat: mi áll közöttük? Miért nem tud az ő apja egy beszélni hozzá, mint Inkey a gyermekeihez? — S miért nincs hozzá bátorsága, hogy megkerdezzé tőle: hol van a mama? — Hogy mondhatná meg neki, hogy látta őt a kálvartanul? — Kinek tudná ezt megmondani, kinek?

V.
Mindszentek napján Endrey korábban kelt fel a házbelleknél. Elkérte Ilkától a reggeliét s a katólikus templom előtti térre sietett, ahol sátras gyertyások kiálgatnák mindenféleszínű és alakú zsebpénzét. Itt elővette pénztárcáját s novemberi zsebpénzét kiálgatnák mindenféleszínű és alakú gyertyáikat. Itt elővette pénztárcáját s novemberi zsebpénzét kiálgatnák mindenféleszínű és alakú gyertyáikat.

Este kísértelt Inkeyekkel temetőnézésre a Futaki ut végére. Ott társaságukban egyik temetőből a másikba ment át, s mielőtt az egyik szebb síremlék nézése hosszasan leköttette Inkeyeket, — emléké nézése hosszasan leköttette Inkeyeket, — gyertyával és gyúttal megfőködtött zsebeit tapogattva, észrevétlen hátramaradt. A kivilágított sírok sorfala között, elhagyatott, sötét sirhanót kutatva, átvágott a temető jobbszéle felé. S megállt egy kidőlt kereszt, fűvel benőtt sírdombnál s lehajolva, didergő ujjával mélyedést vajt a nedves, hideg földben, hogy poharas stearin világitót bele nyomkodja és meggyújtsa. S amint ezzel elkészült, apró gyertyákat vett elő s körülüzdelt a halottvirrasztó mécses. Azután kezeit összevetve leterdelt s lassan elkönnyesedett szemmel maga elé meredt. De nem tudott egyetlen imádságot sem elmondani. S utána újabb elhagyatott sirt keresett fel, hogy azt is kivilágítsa.

— Nesze nekéd is te szegény — mondotta magában, elszoruló szívvel s ilyenkor mindig anyjára kellett gondolnia.

S így haladt sírról-sírra. Az ötödiknél és hatodiknál már állandóan könnyben uszott a szeme s a hetediknél már nem tudta meggyújtani a betűzdelte gyertyákat, hanem elfuló sírassal borult az ismeretlen sírhantra.

Inkeyék sokáig keresték, míg megtalálták. Ugy támogatták fel a még mindig zokogó, szinte öntudatát vesztett fiút.

— Ne sírj Kornél — szölt hozzá a kis Inkey Etelka gyöngöden, kezét simogatva.

S a senkhez sem tartozó fiú jóleső érzéssel húzódt a kisleány soványka karjához.

Szirmai Károly

Várakozás

Süket esend, oly álmos

Minden, a város

— Mint fáradt, vén anyó —

ezundit; a rohanó

perceket busan ketvegi

az óra.

Szemem kerüli az álom;

a holnapot várom,

a zöld hajót, az ismeretlent

amely engem tovaróppent

meszse a vágynak

piros vizén, hogy szálljak

idegen, új tájak

felé...

A percek rohannak tova

én állok tétova

és maradok vágyva

az ufat — várva

a esodát...

Szabó Ferenc.

Vándor áll az országúton

Ki tudja honnan indult?
 Ki tudja merre tart?
 fölvert szive hangosokat dobban
 az országút porában,
 talán király volt ismeretlen bonában,
 ahol forradalmat szított?
 vagy békét akart?
 és elizték a véres kedvek,
 melyek nekifeszítve a kart
 verekedtek
 társalanni csak az én-kenyéren?
 Ki tudja?
 Fellázó szemével visszaléle tekint,
 rezgő szájjal morog valamit
 és a porba
 borjával goromba
 betűket kanyarint,
 Csapált inge nagy sebekől tátong
 és rongyjaival a homlok verejékébe
 iszaposodott por-sarát letűri,
 látom, hogy dőltyös gond őri,
 miközben vípera pillantgatással
 délre viharozza keserűségét
 és indulna, nem is...
 vajjon, milyen nemzis
 érte utol száműzve egy koldus
 hátzárkával a karján, melyben ki tudja mióta
 nem volt dus
 a skálázó, mindenhangu nyomor,
 mely most vándorrá szegyenítette ki
 a magafelejtett országútra,
 ahol egy helyben topog
 felborzolt ezer érzéssel
 és motyog,
 hiszen ki szeretné mondani
 a titokzatos, testetlen frazist,
 mellyel, ha beér az emberek közé,
 majd kémi tudjon:
 Adjátok!
 az erőlködés és a küzdes
 a mult és jelen átka között
 kiduzzad lazus homlokán,
 amikor ezt szeretné kifejteni
 könnyek-fojtogatott torkán,
 de befelé csuklik a szó,
 nem megy,
 pedig nyomában zug az új vándor-sors orkán,
 talán életre születtebök a koldulásban?
 legyűrük hit is, majd újra fölébe
 kerelkednek? — Hahozva félre áll,
 és sirva, zokogva bezuhan
 az utszéli kereszt tövébe.

Bencz Boldizsár.

Önkeresés

A völgyben, ahol születtem,
 annyi volt a begybefalazott szobnői-szebb márvány,
 de mind durva, csiszolatlan tuskó —
 s ha rájuk támadt a villanó acél:
 mindegyikük ösdacos, bátor — belőlük páros via-
 dalra egy is elég!
 Csupa kőváll a kőváll mellett — csupa nekiszegült
 [megevetett kőláb] —
 Inkább szilánkhálába törő, vagy megphasádó cikl-
 [csak] vonalba
 senhogy egyszer is formába foganjon.
 S mert mindenáron építenem kellett
 — mert mi lenne falatrakó kőművesség nélkül
 messzi idegen tájakra vetődtem,
 hol készen, kicsiszolva, formába falazva — már
 [várt a sok márvány].
 Kié? — Nem kérdeztem. — Tetszettek. — Hát
 [elvettem].
 S csak hordtam a sok gyönyörű lapot a régi
 [falakról]
 s mikor új tornyaim az égbeneredtek:
 nem az én napom ragyogott a reájuk tűzött arany-
 [keresztlen]
 s ilyenkor a tengerbelejtő lépcsők legalján oly
 [szomorokodva] tiltom.
 Bizony, annyiszor szüresíttem előttem heverők
 [hemes borít],
 tökéjük legjáva természet csapovány,
 Kegy mámoros Tettem a sok drága italtól
 s nyelven megeredve: folyton az ő mámoros
 [szavaik] esurgettja
 s minden, amit mondok: idegen töltés, csak kölcsön.
 S mióta kikimaradozom már lassan a létből,
 Sokszor elkerdem: Ki vagyok én?.. honnan is
 [jöttem?..]
 Én vagyok-e én? — ugy, ahogy vallom,
 vagy csak testem az enyém, de a Telkem:
 száz idegen ember lelke alatt fekszik holtan
 s már fel sem sajoj, hogy én nem vagyok én, csak
 [voltam].
 És sokszor elmegyek, utazom, keresem, kutatom:
 [hol a hazám?]
 Hol van az a hely, ahol valaha a régi kövek
 [hevertek?]
 S hol könnytelen, jeltelen síromb, az ősi?
 melyen már csak a feledés függapja ha zöldel
 s melyre, ha nem akarom, akkor is leszakadjak én
 s két kezem úgy ölélje, ajkam úgy csókolja —
 [az en régi hazám].
 Szirmai Károly.

A MI IRODALMUNK

A MI IRODALMUNK

nyugodt földműves arccal, akinek már szeme mu-
 tatta, hogy ifjúkori legénykedésai lezajlása óta
 nincs többé ereje, gondolata, érteklődése, más mint
 megszokott munkája, vállalt kötelessége iránt. A
 Békesség szobát lehetett volna róla mintázni. Ki-
 jelentését ő is ezzel kezdte: Nagy bűn volt biz az,
 amit elkövettem, de azért nem vagyok bűnös. Mert
 senki sem mondta nekem, hogy nem szabad olyat
 tennem.

A hallgatók összedöbentek. Hogyan, amit min-
 den elemi erkölcsben, minden törvénykönyv, minden
 egyházi vagy polgári iránító kijelentés a felhá-
 roadás minden szavával ellent, a legszigorubbán ti-
 lalmaz nem egy, de száznál több emberárs, kegyét-
 len elpusztítását, még többek alig kiszámítható
 mértékű megkároztatását, egy egész ország, sőt vi-
 lágrész álmának elrablását — azt ez az ember meg-
 engedettnek tartotta, még azt állítja, hogy senki
 sem tiltotta el tőle? Hát megvizsgálták ezt az em-
 bert a törvényszék elmeorvosai és ha igen, csaku-
 gyan ők jelentették ki, hogy teljesen egészséges, jó-
 zan, beszámítható?

Azaz, folytatta egy kínos szünet után mindany-
 nyuk megkönyebbülésére, nem egészen jól mond-
 tam. Beszéltek nekem eleget, hogy nem szabad
 más ember életét kiontani, ezt mondta a tisztelendő
 ur, a tanító ur, a szolgabíró ur, még édesanyám és
 célszámam meg a keresztapám is, amióta visszaem-
 lékszem. De egyik sem mondta, hogy azt sohasem
 szabad megtenni.

A teremben kínos mozgás támadt. Fergács Já-
 nosból azonban most már elgátorlatatlan folyam-
 ban bömpölygött ki a szó-hullám.

Útkon minden testvérem közt, pedig tízezeren
 voltunk, engem tartottak a legjobbnak, mert ha tő-
 lem valamit akartak, azt mindig megköttem, soha-
 sem kérdeztem, hogy miért? minék? Az egész esa-
 ládban én dolgoztam a legtöbbet és én veszed-
 tem a legkevésbé. A templomból seha el nem
 maradtam, az iskolában jól tanultam, figyeltam
 szóról szóra tudtam elmondani, amit az előbbi ó-
 rán a tanító úról hallottam. Mint nagyobb suhanc
 elmentem a községházra, ahányszor ott egy okos
 városl ur előadást tartott valamiről. És követtem a
 szavukat, nem ittam több pálinkát, rendszeren Kapál-
 tam a kukoricát, mostam a telen tőgyét, még mi-
 trágyát is vettem. Otthon házass koromban is meg-
 becsttem szülömet, meghallgattam szavukat, az
 asszonnyal esinján bántam és mindent megvettem a
 gyerekeknék, amire csak mondták, hogy kell. Mert
 az urak mind egyformán beszéltek, egyik se cáfolt
 rá a másíkra, így hát igaznak és helyesnek kellett
 lennie, amit mondtak.

Igaznak kellett lenni annak is, hogy az ember-
 társat mégis szabad elpusztítani; ha erre ok van.
 A háborúban, de békeben is néia, az egész attól
 függ, hogy miért teszi az ember. Aká akkor őt meg-
 másokat, amikor kell, az nemcsak nem rossz em-
 ber, de hős, minden dícséretet megérdemel. Az is-
 kolásban tanulnak azokról, akik semmitől sem fél-
 tek, még a haláltól, meg a mások halálától sem, ha
 arról volt szó, hogy a sárga zászló uralkodják ezen
 a földön. Ha megint kell, ti is úgy tegyetek, mon-
 ták nekünk.
 Mondták azt is, hogy szülömetek mindig tiszt-

telünk, testvéreinket mindig szeretnünk kell, hogy
 sohase tegyünk ellenükre, hanem mindig a kedvük-
 re. Arról, hogy szabad-e valakit megölni, a szülöim,
 az öregebb testvérem, meg az összes földéim úgy
 beszéltek, mint az urak: nem szabad, kivéven hogy-
 ha. Hogyha megkívánja a becsület, a hazza és az
 emberiség java, a zászló dícsősége. Mert ők is a
 zászlóról beszéltek, csak nem a sárgáról, hanem a
 kétről. Azt mondták, hogy ez a mienk, a sárga
 csak az uraké.

Hát mit gondolhattam, mit cselekedhettem én
 ilyenformán? A szülömet meg a többi öreget ha-
 zugságban nem hagyhattam, mert erre azt tanították
 nekem, hogy nagy bűn volna. Hogy semmivel a napi
 munkámon kívül ne törődjem, hagyják mindent úgy
 menni, ahogy megyen, még ha nem is igazságos az,
 — az sem lehetett, arra is azt mondták, hogy az
 restség, közömbösség, nem derék ember az, aká úgy
 tesz. A sárga zászlóért már nem kellett volna egye-
 bet tenni, mint ünnepekre menni, meg a választaso-
 kon szaválni. De a sárga zászlóra az enyémek azt
 mondták, hogy nem a mienk, azt kell tennünk, a-
 mit a két zászló kíván. Hogy mi az, azt sokáig nem
 tudtam, de jöttek aztán urak a városból, akik meg-
 mondták. Megmondták, hogy mit kell tennem, ha
 én is olyan jó, olyan bátor, olyan derék ember aka-
 rok lenni, mint a hősök akkról az iskolában ta-
 nulunk, hogy mindent feláldozzák, még a mások
 és maguk életét is, hogy a sárga zászló uralkodják.
 Csakhogy nekem a két zászlóért kell ezt tennem.
 Megtettem, úgy ahogy elmagyarázták nekem, fel-
 robbantottam a hídat a vonattal együtt. Aztán már
 sajnáltam azt a sok embert, aká olyan nyomorultul
 beleveszett, nem is szaladtam el, ahogy lehetett és
 kellett volna, hanem megpróbáltam segíteni azokon,
 akikben még volt élet. De ekkor elfogtak.

Nagy bűn, amit elkövettem, ezt most már tiszt-
 tán látom. De azért még sem vagyok egy kicsit sem
 bűnös. Én hallgattam azokra, akkre hallgattam
 kellett, ha azt mondták volna nekem, hogy soha
 semmiért sem szabad a felebarátunkat elpusztítani
 és mégis felebarátotam volna a hídat, nágy bit-
 nös lennék. De az lennék akkor is, ha aztán, amit
 nekem beszéltek, nem robbantottam volna fel. Csak
 ezzel a bűnnel lehetek én büntetlen, mert a bünt
 én követtem el, de mégsem az enyém.

Farkas Géza

Folytatása következik.

**GYÚJTSE OSSZE
 ÉS KOTTESSE BE
 A MI IRODALMUNKAT**

Őszi séta

A csöndes, néptelen fásoron feltűrt gallérral, álmos léptekkel sétált fel-alá egy magányos férfi. Feje fölött lassu, de elkerülhetetlen végvonaglásban mult ki a sápadt októberi fény s az alacsony égről szomorú színtelenséggel ereszkedtek le a ködfelhők. Lába alatt pedig vastag rétegben heverték a megfakult levelek: olcsó, foszladozó szőnyeg az őszi világ szegényes színpadán, amelynek talán ez az egyetlen díszlete...

Még tíz perc volt a találka idejéig, teljes tíz perc. Unalmában azzal szórakozott, hogy megolvastatott a távolságot a fásor egyik végétől a másikig: négy-százhat lépés volt. „Ez körülbelül kétszázkilencven méter — mondta magában. — Ha az ucca elején lefektetnék az Eiffel-tornyot, itt a végén még mindig kilóna belőle vagy tíz méter...”

Azután hirtelen feleszmélt és kicsit elszégyelte magát. Igen, ebben az órában, a régóta várt viszontlátás előtt, mégsem illik, hogy elhanyagolja azt a tányt az Eiffel-tornyot, itt a végén még szédni a gondolatait: milyen is lesz az, ha most megint együtt lesznek?...

Májusban, amikor el kellett válniok, mert a lány a tanúság befeljeztével hazautazott a szüleihez, — májusban halálosan szerették egymást s mindketten kimondhatatlan fájdalommal roskadtak a kényeszerű magányba. Az első napok pedig szinte elviselhetetlenül gyötrelmesek voltak. A lány még utközből, minden nagyobb állomáson kiugrott a vonatból, hogy feladjon neki egy lapot, összesen közel egy tucatot. Hazuról rendszerint expressz-ajánlott levelek jöttek, néha napjában több is, valamilyen nyelvi értelemetlen, de kedves szavakkal, agyózó kérdésekkel, fényképekkel, préselt virágokkal és sokszor könnyfoltokkal. Később természetesen alábbhagyott az iram, és legvégül már csak netenkint egyszer irtak egymásnak, amit azzal magyaráztak mindegyik, hogy mit is írjanak, amikor nemskára ugvis találkozhatnak. Abban egyikük sem sétélkedett, hogy a szerelmük változatlanul megmaradt. Csak éppen, hogy egy kicsit megkomolyodtak...

A várakozás tíz percéből kilenc már elmúlt. Mindjárt jön...

Am egyszerre átvillant az agyán a gondolat: „És ha nem jön?... Ha én most itt hiába várok?... Ha nem jön sem ma, sem holnap, sem azután, soha többé?...” Dehát az képtelenség. Hiszen sürgőzőzött. És különben... „valahogy majd csak megesszük akkor is...”

Ennél az utolsó mondatnál megint elpirult kislit. „Mi történik itt? — riadt fel. — Mi van velem és mi vagyok én, hogy ez a lehetőség is egyedüliem hagy?... Furcsa, de úgy van: ha megudnám, hogy már nem szeret, talán nem is fájna. És halkan, mintha magának sem merne volna bevallani, suttogta maga elé: „Azt hiszem... én sem szeretem már őt...”

Most meggyorsította a lépteit, mintha önmagától, a tépelődései elől akarna menekülni s a léptei temére egy régi verset szavalt, ahogy az iskola-

lan tanult: „Herwad — már lige — tünk — Di-szei — hulla — nak — Tarlott bokrai — közt...” A várakozás tízedik perce is elmúlt.

Az uccasarkon nyugodt, határozott léptekkel feltűnt a lány, karcsuan, elegánsan, fiatalon, szépen...

Amikor megfogták egymás kezét, bátorítalan fényel lobogott fel szemükben az öröm és a két-ség. Hátha mégis, hátha mégsem...

Elsőnek a lány szólalt meg:

— Itt vagyok, ragyogok...

— Isten hozta, Jolán! — mondta a férfi és hosszú, meleg csókot lehelet a lány tenyerébe. Azután olyan mozdulatot tett, mintha a száját is meg akarná csókolni, de Jolán visszatartotta:

— Kérem... Sándor... ne itt... az uccán...

Ez egy kis hideg zuhany volt. Sándor nyelt egyet és azt felelte:

— Igaz, hogy nem látja senki és az is igaz, hogy azelőtt nem volt ilyen óvatos...

A lány felkacagott:

— Azt hittem diadalkapuval fogad majd engem és nem zsörtölődéssel... Megkapta a sürgőnyömet?

— Meg, még delelőtt.

— És ha szabadna kérdeznem: mért nem várt a pályaudvaron?

— Mert maga elfelejtette közölni velem, hogy melyik vonattal jön.

Jolán visszanézett a multba s kissé bánatos hangon válaszolta:

— Ugy emlékszem, hogy tavasszal, amikor visszajöttem a husvét szünetről, szintén nem közöltem magával, melyik vonattal érkezem. Maga akkor mégis várt, reggeltől estig, minden vonattal.

— Az tavasszal volt, édes, amikor kelleme-sebb volt az időjárás. Most azonban nem kívánhatta tőlem, hogy ilyen locs-pocs időben egész nap a Perronon ácsorogjak.

— Sándor... En sosem kívántam és sosem fogok kívánni magától olyant, amit önként fel nem ajánl... No de, hagyjuk ezt. Micséjje el inkább, mi minden történt magával, mit csinál, hogy van.

— Kösönöm. Man lebt. És maga?

— En is... Megvagyok... Képzeld, másfél centiméter nőtem és három kilót fogytam. Azt hiszem, jól áll nekem, — ugye?

— Szép vagy... — mondta Sándor. Itt elakadtak. Valahogy olyan furcsa volt ez.

Sándor belekarolt a lányba, úgy sétáltak egy ideig szótlanul. Azután megkérdezte:

— Mondja, Jolán, maguknál is ilyen utálatos az idő?

— Még utálatosabb — felelte a lány és szelid mosollyal tette hozzá: — Érdekes, milyen sok mondanivalónk van egymásnak...

A férfi védekezett, hogy megmentse a helyzetet:

— Ez azért van, mert ilyenkor annyi minden túlul az ember ajkára, hogy nem tudja, hol kezdje. És különben is, maga szereti a csöndet. Azelőtt is, hányszor mentünk egymás mellett, órák-

Irodalmi érdekességek

A költők útja

Baudelairet mostohaapja kereskedőnek akarja nevelni s ezért utazni küldi. A nagy Irikuus 22 éves korában 75 ezer frankot örökölt s ettől kezdve változatos és fényűző életet él. Sok mindenen átesik, de végül csak irással foglalkozik. Jean Arthur Rimbaud sok csavargás után katona lesz, majd elefántcsonttal kereskedik. Elete csupa kaland és kísérlet. Francis Jammes ügyvédi irodából indult a világhír felé. Sully Prudhommeot hozzátartozói ipari pályára akarták adni. A politihnikát is elvégezte, majd egy vasyárban alkalmazták s innen egy ügyvédi irodába került. Theophile Gautier festőművész akart lenni. Guy de Maupassant 18 éves korában a tengerészeti minisztérium hivatalnoká volt, innen a közköztudatügyi minisztériumba került. Harminc éves korában kezdett írni s az első sikereit után bucsut mondott a hivataloknak. Leconte de Lisle egy katonaoorvos gyermeke volt. Apja kereskedőt szeretett volna nevelni belőle. Egy ideig erre a pályára készült, majd jogász lett. Az 1848-as francia forradalomban katona lett s ezért később be is börtönöztek.

Jean Richepin többek közt hordár, hajóinas, tengerész, szí- néz és hosszú ideig csavargó is volt. Verseskönyve 32 éves korában jelent meg s azóta az irodalomnak él. Maurice Maeterlinck szüleinek kívánságára józanszám megy. Az egyetemi tanulmányok elvégzése után ügyvédkedik de pörökért csak első drámájának sikeres előadásáig vállalt. Emile Verhaeren szintén ügyvéd volt, amíg a törvényszéktől el nem esalta a vers Muzsája. John Keats orvosnak készült, de csak rövid időig folytatta sebészorvosi gyakorlatokat. Shelley ott hagyta az egyetemet és inkább esatagolt a világban. Rendes foglalko-zása nem volt. Walt Whitman innok, tanító, nyomdász volt, majd hirlapíró s legvégül — és. Allan Edgar Poe megkezdte az egyetemet, de később tanulmányait félbeszakítva európai körútra indult. Visszatérve katonaiskolás lesz, de az intézetből nemsokára megszökök. Sok kísérlet után újságrónak csap

fol. Longfellow középiskolai tanár, majd később egyetemi professzor volt. Conrad Ferdinand Meyer jogot tanult, de inkább törtélemtudósának készült. Detlev von Liliencron katonai pályán kezdte az életét. Szazadosi rangig vitte s utána bucsut mondott az egyenruhának és feljesen a vers-nek él. Rainer Maria Rilke Rodin titkára volt. Friedrich Hebbelt 12 éves korában közművesnek adják. Később színész, kalandor lesz, közben tanul is. Amnyira viszi, hogy a jogra is beiratkozik, de tanulmányait megszakítja. Első színdarabját megértéssel fogadja a közönség s ettől kezdve tollal keresi kenyerét. Richard Delmel tanári pályára lépett, Frank We-dekind újságíró, reklámszerkesztő, cirkuszigazgató, színész, kabareigazgató és rendező volt. Arno Holz többek közt mint hivatalnok és gyárimunkás kereste meg kenyerét. Leo Greiner életének egyik szakában egy kabaré igazgatói állását töltötte be. Ibsen 15 éves korában már teljesen önálló volt és a maga keresetéből élt. Sok minden volt csak azért, hogy festő lehessen. Hosszu nyomorgás és sorozatos csalódá-sok után elhatározta, hogy orvos lesz, de pénz hiányában kénytelen volt gyógyszerészségnek menni. Az érettségi vizsgát eközben magánúton tette le s utána beiratkozott az egyetemre. Ezzel egy időben újságot is szerkesztett, később pedig színházi rendező is volt. Strindberg tanítói pályán kezdte, azután orvosstanhallgató lett, míg végül színésznek ment mivel az orvosi vizsgán megbukott. Edmundo de Amicis katona akar lenni. Öt évi katonai szolgálat után leteszi a kar-dot és teljesen a betű szolgálatába áll. Carducci tanár volt, huszonnegy éves korában már egyetemi katedrát kapott. Ebben az időtájban már országoserte ismerték költeményeit. Lermontov katonatiszt volt a cári hadseregben. D' Annunzio inkább festő akart lenni. Tizenöt éves korában került római egyetemre s ott rövidesen mint tehetséges költő tűnt föl. Gustavo A. Becquert szülei kereskedőnek szánták. Festő, fordító, ciklíró volt, sőt egy időben csak úgy tudott megélni, hogy versik tehetségtelemből költőknek eladogatta, s azok a pompás költeményeket a saját nevükkel jelentették meg a lapokban.

Berényi János.

Figyelő

Film és karakterológia (A kifejezés problémája)

Az emberi szellem ősidők óta küzd már a kifejezés problémájával és pedig kettős formában. Egyrészt levezeti belső rázkódásait azzal, hogy különböző módon és különböző eszközökkel kifejezésre juttatja őket, másrészt a kifejezhetőség kérdéseit, létrejöttét, lehetőségét és határát, értelmét óhajtja megismerni. Ez utóbbi a kifejezés filozófiai problémája, az az előbbi inkább a kultúrának egy technikai problémája (a „technika” szó tágabb értelmében, amikor nemcsak gépkon-strukciókat, hanem mindennemű tejesítő-készséget jelent), a-mennyiben a kifejezés módok alkalmazásáról van szó, a mű-vészi, tudományos, mindennapi vagy bármely más kifejezés-módok eszközeiről. Mind a két szempontból felkínálkozó ki-fejezés módok, a tudatosan kidolgozott, akaratlan kiagyalt, közzvetett és keresett kifejezés módok. Az előbbi termé-szetes kifejezés módok, az utóbbi pedig művészi kifejezésnek nevezhetők, ha a művészet nem gyakran éppen a természet-es kifejező eszközök ügyes felhasználásával aratni legna-gyobb sikereit és ha megfordítva mesterséges vagy nyaka-tokert kifejezés mód nem volna nemely embernek természet-

tes modora. Mindenütt a két különböző kifejezés mód egy-másbákapcsolódásával találkozunk, a természetes kifejező-eszközök alapjára épülnek fel a mesterséges és művészi ki-fejezés módok. Az egész emberi kultúrát a kifejezés módok tö-kéletesítése gyanánt foghatjuk fel, az egyre pregnánsabb és-mélyebb kifejezésért vívott küzdelemben keletkeztek a be-széd, az ének, az írás, a vallás, a film, a rádió, — mind megannyi-tási, a színház, a könyv, a művészet, a tudomány alko-uj kísérlet a kifejezés akadályainak legyőzése terén.

Miben nyilvánul tulajdonképpen a kifejezés problémája? — Abban a feladatban, hogy az érzéseink számára meg-közölhetetlen belső, lelki eseményeket, vagy absztrakt fősze-függéseket megkísérelje az érzékelhető világban ügyes ábrá-zolás segítségével megjeleníteni, hogy az egyéni érzéseket a közlés hídján közvetítse, hogy a változó állapotokat megállá-pítsa és hogy elmut élményeket megrögzítsen, hogy meg-örizze őket a jövő számára.

Az érem egyik oldala tehát a lelki jelenségek élenk fo-lyamata, mindazokkal a konkrét hangulatokkal és absztrakt

gondolatokkal, amelyeket az öntudat áramlása magával sodor, a másik oldal pedig a viszonylagosan maradványos, tartósabb, állandóbb és szilárdabb külső, fizikai világunk sokkal könnyebben megközelíthető dominancia. És a kettő között a kifejezés és kifejeződés jelensége ver hadat. Hogy ilyen hid lehetősége legyen, az bizonyos előfeltételekhez van kötve, egyik oldalon a fizikai világ formálhatóságához, önkényes alakíthatóságához, amelynek következtében *anyaga* lehet a másiknak, viszont a lelki világban a legfontosabb előfeltétel az intro- és retrospekció, a „befelé és visszafelé nézés”-nek lehetősége, az a tulajdonságunk, hogy önkényesen tartózkodhatunk és visszaidézhetünk elméjébe, hogy egyáltalán tudunk figyelni lelki eseményekre, hogy azt, ami velünk történik, mint eber szemlélők tudjuk követni. Ezek a feltételek azonban megint csak a két világot jellemzik és nem a közöttük levő hidat. A legfontosabbat, azt hogy *hogyan pattan át a szikra egyik világból a másikba* — előre még mindig nem tudja senki sem megállapítani.

Sokáig hittek — és ezzel átéltük a kifejezés jelenségeinek egy speciális, de számunkra legfontosabb és legközelebbieként osztályára — hogy az emberi test, főleg pedig az emberi arc kifejező mozdulatainak és mozgásainak jelentését, szóval a mimikát, az összbonyomlást, a gesztusok értelmét a tapasztalatunkból való következtetés útján, szóval folytonos tanulással ismerjük meg. Ha például valaki ökölbe szorítja kezét, akkor előbb visszagondolunk hasonló tapasztalatainkra és arra következtetünk, hogy az illető haragos. De ez a felfogás nem helyálló. Amikor ezt az embert látjuk, szemmelé következtetéseket nem vonunk, hanem rögtön, közvetlenül értjük meg ennek a kifejező mozdulatnak jelentését, a lelki adottsághoz való kapcsolatot. Lehet, hogy ez az azonnali felfogás csak hosszú tapasztalat eredménye, de valószínűbb, hogy amint azt a nemrégiben elhunyt nagy filozófus, Max Scheler tanította, a kifejező mozdulatok értelmét közvetlenül szinte le tudjuk olvasni már a gyermekkorban is, amikor még alig beszélhetünk tapasztalatokról, — az bizonyos, hogy tudatos következtetés sohasem fordul elő és hogy a kifejező mozdulatokban a lélek tényleg körülbelül úgy áll előttünk, mint valami nyitott könyv, csak szemünknek kell lenni, hogy olvasni tudjunk benne. — Ezt a szemet tudni azonban a film — nem pótolni, — hanem egyszerűen élesíteni.

Világos hogy majd minden lelki emóció kifejeződik a testen, hogy látható jelei és nyomai vannak, talán azokat a legmélyebb és legabsztraktabb folyamatokat kivéve, amelyek az önmegfigyelés számára is nehezséget okoznak. A látható világunk legjobb tolmácsa és megfigyeltje azonban a film, mert nemcsak mozdulatlan sztatikus formákat közvetít, hanem teljes folyamatokat a hozzájuk tartozó mozgásokkal együtt. Ha az arcizmok minden kis rándulását, a pillanás gyors és alig észrevehető változásait, a mozdulatok finomabb árnyalatait megfigyelhetők, akkor megtalálhatunk volna az embertársaink lelkehez és jelleméhez vezető legjobb kulcsot, mert hiszen az emberi lélek, de akár annak hogy ezerpeseétes borítékba zárt titoknak tartják, tulajdonképpen mindenkor nyitva áll a kifejező mozdulatokban és megtalálható azok ritmusában. De korunk fizionómikája, az emberi külső szim-bolikájával, kifejezőmódjával foglalkozó tudomány, a karakterológia vagyis jellemtanak ez az igen fontos ága, még csak nagyon kezdetleges, inkább ösztönös találgatásokra mint pontos tudományos eredményekre támaszkodik, mert hiányzik az a teljesen megbízható szótár, amelynek segítségével le lehetne fordítani az emberi test kifejező mozdulatait a nekik megfelelő lelki folyamatokra.

Ilyen szótárt lehetne már most a film segítségével könnyen elkészíteni, mert a film a *tízecet megfigyelésnek minden*

akadályozó mellékörülményt kiküszöböl, a pontatlanságot, az emberi szem megbízhatatlanságát, az emberi figyelmünk szűk látókörét, a jelenségek multikonyságát, mert felvesz minden gyors változást, állandósítja a tényleg mozdulatokat, hozzáférhetővé teszi őket későbbi alapos tanulmányozás számára, egyszerűen javítja a megfigyelés minőségét és mennyiségét. A film bármi korrendeltetésére áll a kutatónak, sokszor megismételheti tehát a megfigyelést és gyakran újabb és újabb felfedésekre bukkanhat azáltal, hogy a látható jelenséget rögzíti meg, nem pedig annak egy magyarázatát és módosítványát, mint például az írásbeli tudományos jegyzőkönyvek. Sőt a film még fokozza és tulozza az arckifejezéseket és testmozdulatokat, amit csak a szaknabeli filmszínészek tudnak tompítani, viszont a laikusok vagy kezdők felvételein a normális kifejező mozdulatokból karikatúrák és grimaszok lesznek. Az ilyen túlzó karikatúrák segítségével azonban sokkal könnyebben megismerhetők a normális fizionómiát, mint ahogyan az abnormális lelki étellel foglalkozó pszichátria igen sok ubaságait nyújt a normális lelki étellel foglalkozó pszichológiának.

Ha tehát megvalósulna ez a terv, ha film alakjában tényleg elkészülne egy ilyen elő szótár, akkor nagyon értékes tudományos standard-munka állana a lélekbudárok rendelkezésére. Könyvekkel helyettesítő filmek különben is éppennyi hozzá fognak tartozni a tudományos intézetek és könyvtárak felszereléséhez, mint ma a könyvek vagy folyóiratok, vetítőgépek pedig néhány évvel múlva valószínűleg minden magánember is tart majd otthonában, amennyiben szűkegség lesz rá.

Eddig a pszichológiai és a karakterológia még csak keveset törődtek a filmmel. Nem ismerték fel azokat az előnyöket, amelyeket a kutatás számára néhány fontos téren biztosít. Pedig milyen haladást jelentene a *filmkarakterológia* a jellemtan még csak serdülő tudományában. De nemcsak az anyag, a filmen rögzített karaktertipusok gyűjtése szempontjából jelentene az ilyen filmfelvételek készítése aktívumot, mert ezek a filmkarakterológiai képekönnyvek, vagy jobban mondva képtekercsek végigfuthatnának a világ mozgásvisszajátzó közönsége előtt és a karakterológia iránti népszerű érdekföldést elégeithetnék ki. Sajnos a filmparaszó problémáit iránt eddig még éppoly kevéssé érdekelték, mint a tudomány. Pedig ideje volna már ilyen célokkal is foglalkoznia a filmgyártásnak, különösen a hangosfilm konkurrenciája óta, hiszen úgy a tehnikai mint a tudományos előfeltételek megvannak hozzá. Már csak olyan erős akarat-erőre volna szükség, amelyik a nagy feladatot világosan látja és tudatos összefüggést teremt a két különböző terület között.

Dr. Friedmann Ernő.

Irodalmi hírek

Az Erdélyi Helikon Kunecz Aladár — emlékszáma. Most jelent meg Kolozsváron az Erdélyi helikon augusztus-szeptemberi száma, amelyet csaknem teljes egészében Kunecz Aladár emlékének szentelt Kisiban Miklós, a lap főszerkesztője. Fekete díszben jelent meg az Erdélyi Helikonnak ez a száma, amelyben Erdély legjobb írói bucsuztatják el irásainkkal Kunecz Aladárt, a szerkesztőt, aki az erdélyi magyar irodalom kedves Dadija volt a akiből halála után az erdélyi irodalom egyik geniusza lett. Az Erdélyi Helikon Cluj-Kolozsváron rendelkezhető meg. (Strada Bratianu 22)

Az Erdélyi Szépművés Céh kiadásában most jelent meg Szentelky Kornél Isola Bella című trégénye, amely két ember belső vívódásának és szerelmének megrakód története Szicília délszaki világának keretében.

A MI IRODALMUNK

A Dececi Újság Irodalmi melléklete — Szerkeszt: Szentelky Kornél

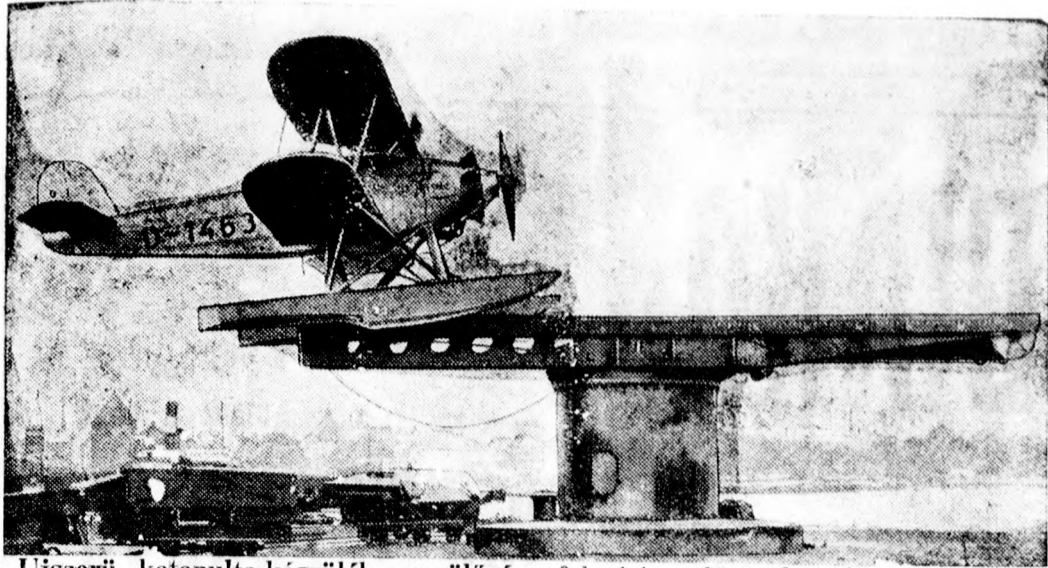
Dicsőség az álmodozóknak

Az álmodozók oltárát is egyszer hadd ünnepelje az áhítat, hol a szentség és a bűn, az élet és a halál segédletével a kenyérnek álmodott szelet isteni tekintet és az áldott kehely borának részegségéből idézett ördögarc előtt életükkel veszemnyétek a szent leltűők! Állja most az imádás őrtök oszlopát a megpirosodott tömjént elhő létező paraszából a föllátó fűtelágas koronáig csupa kiltáás, csupa szárvyalás, csupa gőg az idők hatalmas oltárának vig garádcosán, melynek istene tán sohasé volt, és hívője tán sohasé lesz, csak papjai és elleneségei vannak, hogy verjék egymást a bizonytalanság szűkületében, ahonnan új sugarak közé vtrágrzik az álmodás,

Ez a legősebb s legmaradandóbb oltár, oltár az oltártalanság hó-tille karácsonyán vig hiszekeggyel ahhoz amí tán sohasé volt s aminek egyetlen domgája a határtalan semmi, s tíz parancsolata a millió szabálytalanság: hie, reménye, földje, ege a zürzavar. A teremest hat napja innen indult el emberre változni, a gépek, templomok, városok csíráit itt mosolyogta le a guny, a vak sors vígyázó pázsortűzei innen mértek az utakat, a vízepp idéűzen ha már drága verejteként halhat meg a kezekenő sarkán, izmos hullám dicséretének bős verse itt remeg, s innen indulnak el jövőt kaszálni a meztlábás fekete apostolok, kiket megvacogetat a karácsonyi patyolat, megpörköl a dicsőséges husvétí feny, s beverez a plinkésd pirossága, kik azért mégis nekivágnak az aratásnak, s nem törődnek azokkal akik csufolva kérdik tőlük: hol van a mező? hol van a vetés? hol van a nyár az aratásához? és hol van a kasza?

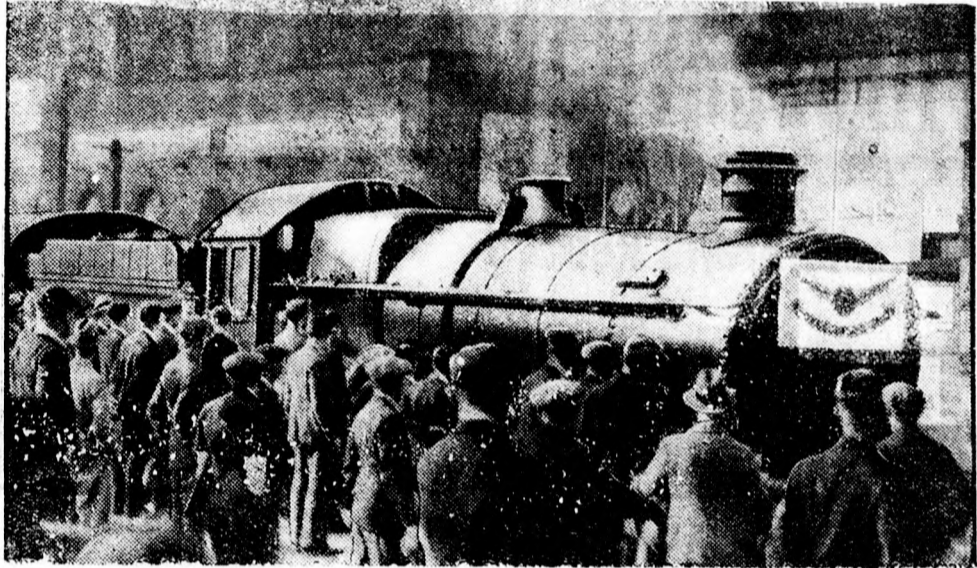
Az álmodozók oltárát is egyszer hadd ünnepelje az áhítat s alázza meg a zálom nélküli esrényseg gőgös harsónásait, kik az ő magjain fakasztott szár kalászaiból őrtlne kmaagnaknak kenyereit, — mert minden szemmi itt kapta a való nevet, és minden élet alá itt rohadt egy halál, és innen eredi fenyves folyónak az idő fekete vértésc, és a mult is itt adja át a jelemnek az egyetlen kínese őrtök séget: a holnapot.

Bertényi János.

Ujszerű katapultakészülék repülőgépek felszállásához. A kielikötőben a fenti újrendszerű katapultakészüléket állították

fel vízrepülőgépek indítására. A katapult segítségével sima felszállást lehet elérni.

A világ leggyorsabb mozdonya. A „Cheltenham-repülője” mozdonyt, a világ leggyorsabb vonatainak mozdonyát első útja alkal-

mával fogadják a londoni pályaudvaron. A vonat Svindton és London között közlekedik 125 kilométeres óránkénti sebességgel.

Biztos megélhetést

találnak, nagy ismerettséggel rendelkező urak (nők) férfi- női szövet cipő stb. részletfizetésre való eladásával. Cím a noviszádi kádóban. 1499

Csipi a lábát

szűnyög, vagy légy! Permetezze be harsányját eredeti FLY-TOX-al, amit GROSSINGER gyógyszerárban, Novisadon kaphat

ÜZLETÁTHELYEZÉS !!

4152

Értesitem a n. é. közönséget, hogy a Vasember Palotából átköltöztem **Mite Ruzsicsa 4. szám alá** (Róm. kat. palotába)

Főtörekvésem továbbra is, hogy m. t. vevőimet a modern kivitelben és pontos kiszolgálással, valamint szolid áráimmal ki-
elégítem. Szíves pártfogást kér

Balogh uriszabó, Novisad

Saját érdekében teszl, ha szükségletét az ismeri

BURGHARDT cégnél

„Az arany csillag”-hoz, szerzi be Kétféle trikótászkák, térfilagok, nyakkravatók, D. M. C. minden minőségben és színben. — Nagy választék női harsánykban. — Milyen lesz állított árak

— TEKINTSE MEG OKVETLENÜL KIRAKATAIMAT! —

Női kézimunkák

kész diszszembkendők, monogram, aszurozás, aplikálás. Előnyomda, kézi- és géphímzés, plüssé gombát-huzás, csipke. pamut és mindenmü kézimunka kellék olcsó árban

NAGYFEJEŐ

KÉZIMUNKAÜZLETÉBEN
NOVISAD, KRALJICA MARIJA UT 2

A szülőknek!

IZRAELITA NYARALÓTELEP ZAGREB

Zagreb, 1931, március 6.

T. c. JUGOSZLÁVIAI WANDER R.-T.

ZAGREB

Borongajska cesta

Alulírott egyesület tisztelettel hozza szíves tudomásukra, hogy a híres »OVOMALTINE« hatása a legteljesebb mértékben kielégítette, mert az »OVOMALTINE« használata kitűnő eredményeket hozott.

»OVOMALTINE«-val 19 gyenge gyermeknél végeztünk kísérletet, akik összesen 408.78 kg-ot nyomtak, míg az Önök rendkívül izletes készítményének 3 havi használata után 442.70 kg volt az összsúlyuk, ami 32.92 kg súlygyarapodásnak felel meg, úgyhogy egy gyermekre 1.79 kg esik, ami 3 hónap alatt mindenestre nagyon szép siker. Azonfelül sokkal egészségesebbek és vidámabbak a gyermekek, a tanuláshoz sokkal nagyobb kedvet mutatnak. Ennek alapján mindenkinek a legmelegebben ajánlhatjuk az »OVOMALTINE«-t, mert valóban ajánlásra méltó.

IZRAELITA NYARALÓTELEP

Titkárnő:

Alma P. Kraljic

Elnök:

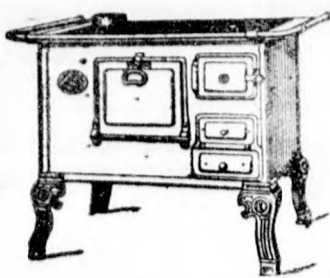
Dr. A. Wander

3 hónap alatt súlyban gyarapodtak:

Nada Finci	1.5 kg
Zdenka Adjubal	0.8 »
Israel Kahan	1.3 »
Mira Schlesinger	1.7 »
Oskar Schwarz	0.7 »
Vera Löwy	2.3 »
Milica Kaufer	0.4 »
Riki Rechnitzer	1.5 »
Fedor Fleš	1.7 »
Boris Huber	1 »
Zdenko Weinberger	2 »
Laura Weiss	2.2 »
Zlata Schlesinger	7.8 »
Viktor Stotter	1.6 »
Ruža Hirsch	1.8 »
Egon Kovač	1.4 »
Abram Eskenazi	0.4 »
Mošo Stein	2 »
Mirjam Stein	1.8 »

Kötelességünknek tartjuk, hogy ezt az elismerést a szülők és tanítók érdekében közrebocsássuk, mert ez a legjobb bizonyíték arra, hogy az »OVOMALTINE« az egészségre felbecsülhetetlen értékű gyártmány. Kívánatra díjtalanul küldünk mintát. Mindenütt kapható!

Dr. A. Wander r. t.
Zagreb

Tűzhelyek, kályhák

szománcosított és fekete
nagy választékban a
legolcsóbb árak
mellett

**Schlotter
Oszkár**

vaskereskedésben
kaphatók
Novisad, Futoska 18.

A szezon slágerja! „His Master's Voice“ Rádió-gramofon

Eddig el nem ért csodálatos teljesítmény
Tökéletesen élethű hangvisszaadás
Páratlan egyszerű kezelés
Jutányos ár, kedvező fizetési feltételek

Truppel Béla, Novisad

Dunavska ul. 17. Telefon 26-69

Allandó alkalmi vételek
használt és új

Zongorákban

**Schamot mész, cement,
Keramit Jeserit, Reibsand,
Stukatur a legol-
csóbb árban kapható**
GAUSZ JÁNOS, Futoski put 66

DIÁKOK!

Figyelmeztessétek születeket, hogy
**a legjobban és
legolcsóbban**

Miroszavljevics Testvérek

áruházában lehet vásárolni

Novisad, Kraja Petra 8

Telefon: 29-01 Alapítva: 1858

Jöjjetek és győzödjétek meg!

Napközben: egy jó öblős FOTELJ
Ebédután: egy kényelmes SEZLON
Este: egy jó raganyos fűmágy MATRACOKKAL
és leheletkönnyű, de meleg paplannal

3995

Er kell Önnek!
Est nyújtja jól és olcsón az

Industrija Jorgana, Novisad, Pasicseva u. 6.

Akar Ön egy izletes oszonakávéit kelle mes környezetben
ellogyasztani? Jöjjön társaság-val együtt

HANG cukrászdájába, Novisad, Mileiceva ul. 4.

Ön akármennyi pénzt

költ ruhájának a szövetéért, mindig csak ez a négy
tulajdonság fontos, hogy a szövet:

**100%-os gyapjuból
színe tartós
mintája divatos
és hosszantartó legyen**

Miért

költ akkor annyi pénzt az állítólagos angol szövet be-
szerzésére, midőn a mi szöveteinkben ezen összes
tulajdonságok a legnagyobb mértékben képviselve
vannak, amellyel beszerezheti azokat a hihetetlen ol-
csó árakért: **80—220 dinárért** méterenként.

Teokarović Ulada és társai

Paraćin

gyapju-szövetek gyára

Gyári raktára:

Szobotica

Trg Oslobodjenje 2. sz.

Ničin-palota.

Novisad, Trg Oslobodjenja 3.

**Diapozitiveket
olcsón
gyorsan
legmodernebb
kivitelben készít**

**Foto Kapista
Subotica**
Telefon: 336. 0160-2

Öreg és használt, ugyisint
elsőrendű és új

**Zongorák,
pianinók,
harmoniumok**

500 dináros havi részletfizetés
mellett kaphatók

Raab Odön

Sombor, Dan. ban.
Cserélek és veszek öreg zongor-
ákat. Javításokat vállalom.
Kérje képes árjegyzékemet

Fotoamatőrök!
Legjobb
beszerzési forrás!
BARTA I DRUG
NOVISAD
Dunavska ul. 22. Tel. 26-48.
Filiale:
VEL. BEČKEREK
Svetozar Markovičeva ul. 3.

Halottaink emlékének megőrzése
a legrészebb emberl erény!

GOLGOTA

temetkezési vállalat a legmesszebb menő
igényeknek megfelelően elsőrendű új fel-
szereléssel, villanyvilágítással és falvédő
szerkezettel (a falakba nem verünk sze-
get), nagy raktár érc és saját készítésű
fakoporsókban, szemfedelek és koszoruk-
ban, exhumálást és szállítást bárholnan
bárhová vállalunk. **A legolcsóbb kiszolgálás**

Lenkey Imre és Fia
„GOLGOTA“ temetkezési vállalata
Novisad, Uspenszka ul. 12.
Telefon 26-90

NOVISADI MENZA

STEVAN VUGRIN

NOVISAD, Njegoševa ul. 4035

Ajánlja elsőrendű éttermeit

Havi abbonement ebéd és vacsora 450 és 550 dinár
Ebéd 8, 10 és 12 dinár
Vacsora 6, 8 és 10 dinár

Ujonnán épített éttermeim szenzációja Noviszádnak. Egyszeri ét-
kezés meggyőzi Önt arról, hogy nagyon olcsón a legjobbat adom